

ARGIA

1987 Otsaila 8 — L urtea — 1.137. zenbakia — 145 pezeta (BEZ barne) / 8 libera

Ziklo—krossa

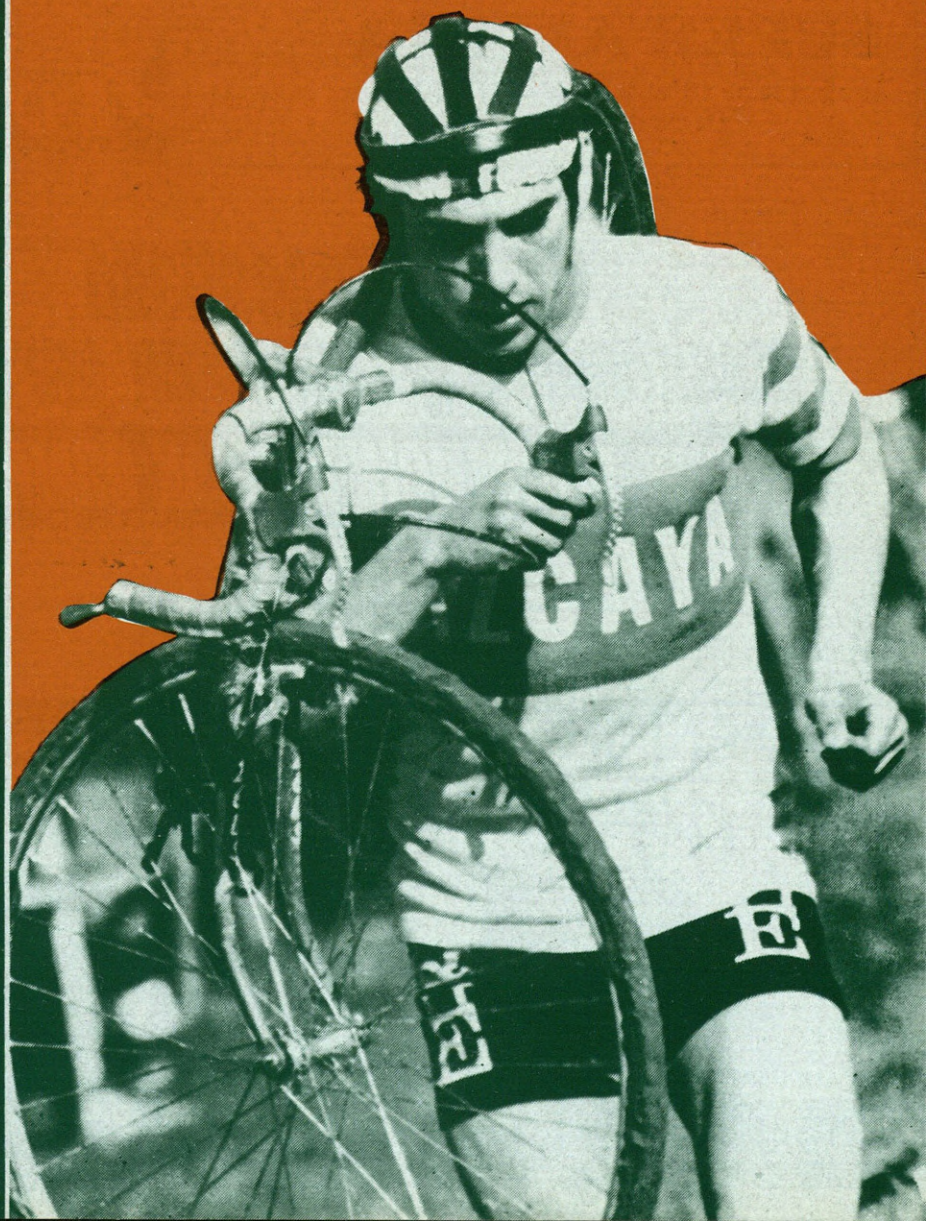
Selezioko bi txirrindularirekin solasean

DOSSIERRA:
kontrainsurgentzia

«El francés»
defenditzeko
komeriak

Juan Mari
Bidarte,
Bizkaiko
abokatuen
kolejioko
dekanoarekin

EKO

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

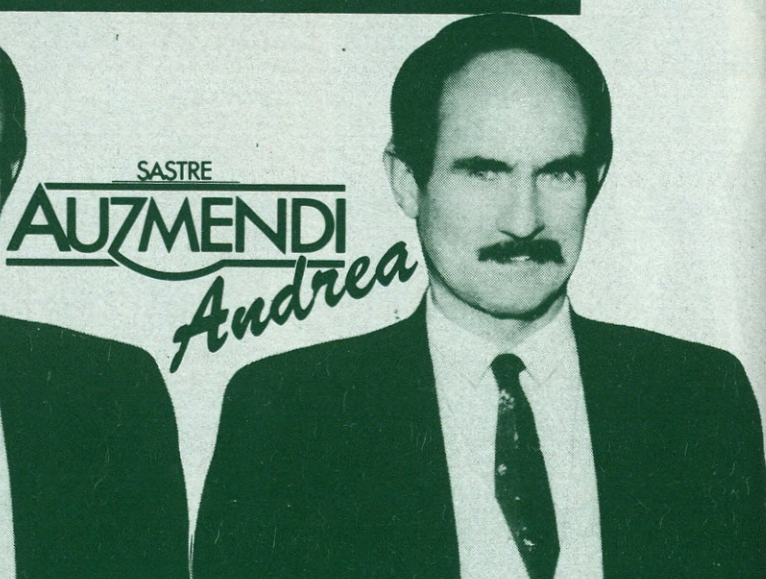
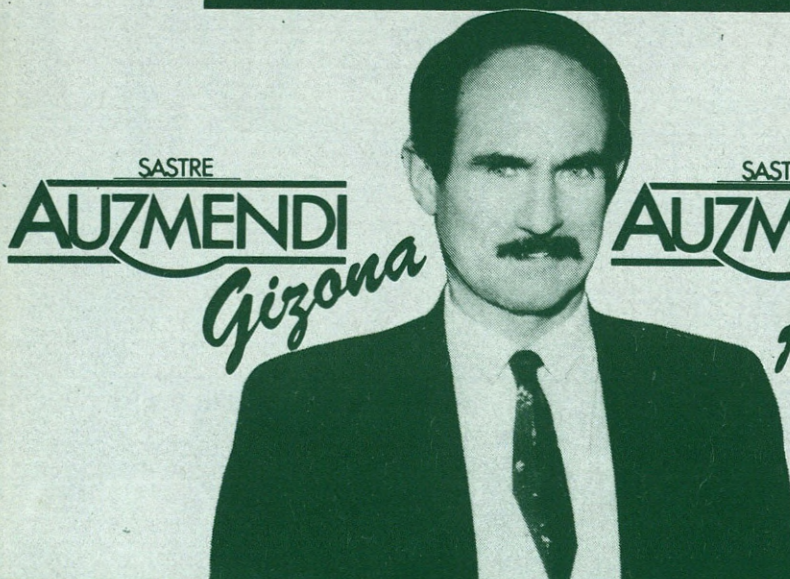
EKO LASARTE

Loidi auzoa, z/g. Tel. 36 12 79
LASARTE

Vivodist

*Donostiako
emakumeak gizasemeen pare azkenean.*

AUZMENDIK BISKIAK ORAINGOAN

Avda. 11 y Vergara, 1

Donostiako estiloa

1.137. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Ttamtaka. **E. Galar.**

14.— PSOErekin elkartzeak meste baina kalte gehiago dakarrenean. **I. Zubiondo.**

16.— Asegurantzia Soziala eta LTH, transferentziak eta PNVren sarea. **I.Z.**

I. Zubiondo.

DOSSIERRA

18.— Kontrainsurgentzia. **Martin Irangoizti.**

ERREPORTAIK

28.— J.M. Bidartekin hizketan, «El Francés» kasua dela eta. **L Mintegi.**

30.— Ziklo-Kross selezioko bi jubentekin hizketan. **G. Arrese eta A. Pelaio.**

33.— Jarraik III. Kongresua burutu du. **X. Lekuona.**

37.— Kultur ataria. **Sabin.**

38.— II. Mundu-Biltzarrek 620 milioi gastatuko ditu. **D.Z.**

40.— Nafar idazleak lehenengoz elkarrekin mahaiaren inguruan. **I. Camino.**

42.— Akademia sekretuak bigarren egutegia kaleratu du. **P.U.**

43.— TOL musika taldekoekin solasean. **D. Zuazalde.**

ETA BESTE

45.— Sekula baino larriago Euskadiko Sei Orduetan. **G. Arrese.**

47.— Bertsoak: GAKri. **Murumendi.**

48.— Denborapasak.

50.— Azkena: **Joxe Mollarri.**

Dudak dira nagusi oraindik orain Eusko Jaurlaritzaren berria osatzeko lor daitezkeen akordioak. «Nor ezkonduko da Txiki Benegasekin» galderari erantzuten saiatzen da Iñaki Zubiondo **13. orrialdean.** Bestetik, Asegurantzia Soziala, LTH, transferentziak eta PNVren sarea dira **15. orrialdean** aurkituko duzuen bigarren partean ikutuko diren gaiak, guztiak halere aste honetan politika sailaren barruan.

Kontrainsurgentziak dugu aste honetan dossier bereiza, **18. orrialdean.** Munduko bigarren gerra eta gero sortu zen praktika hori, hainbat herri armak eskuratzen hasten direnean eta haiei kontra egin nahian. Gerra zientifikoa. Akademia militarretan «kontrainsurgentzia» izenez ezagutzen zaio. Lekuan lekuko berezitasunetara moldatzen dute. Dossierrean toki desberdinetako informazioa eskaintzen da.

ARGIA LEHIAKETA: Aste honetan, azkenean, emaitzak jakinerazten ditugu. **44. orrialdean** eta jaso ditugun dozenaka erantzunen artean aukeratutako sarituak hortxe aurkituko dituzue, izen-abizenez. Sei agindu baina azkenean zazpi izan ziren galderen erantzuleak ugariak izan dira, esan bezala, eta ez larritu zure izena tartean topatzen ez baduzu, hurrengorik izango da eta.

Mundialek bueltan, selezioko bi txirrindulari jubentekin solasean izan gara. Pello Alkorta eta Mikel Aranburu, Aginagako bi gazte, Txekoslovakian ospatu zen Munduko Ziklo-Kross Txapelketarako hautatuak, Mlada Boleslav-ko zirkuito jelatuko karrerako irteeran ziren, eta Mundial horretaz aparte beste hainbat gaitaz ere mintzatu gara. **30. orrialdean.**

Jabea: Zeruko **ARGIA S.A.L.**

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gasteizen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elozegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendiuren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, J.L. Alvarez 'Txillardegi', Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behe. 20012 Donostia.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 145 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1987. urterako harpidetza sariek: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....360 libera.
Estatu Espainola.....5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....7.200 pezeta.
Airez.....11.000 pezeta.

OTSAILA 8 OTSAILA 14

otsailaren 13an ilbete

mareak: (otsailaren 8an)
gora: 14.04
behera: 07.35 eta 20.04

eguzkia: (otsailaren 8an)
irten: 07.16
sartu: 17.41

(ordulariaren ordutan)

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Titulua: Kazetari-lanak
Egilea: Xabier Lizardi
Argitaletxea: Erein
Ezaugarriak: 424 orrialde

Ezagutzen genituen Xabier Lizardiaren hitz lauako artikulu asko lehen ere, baina euskarazkoak denak. Oraingoan, haren emaitza guztia, erderazkoak barne, eskaini digu Lurdes Otaegik, txukun askoa, dena esatera.

Aitzol eta abarren garai urrun eta gure begietarako beharbada mistiko haiez iritzi hotz eta zehatzagora garamatxate kazetaritza-arloko lan hauek, literatur nahiz politika-egoeraren berri aski argiaz jabetzen gara ta.

Euskal egunkaria noraino zen utopia, euzkel-egunean neska-mutil kozkorren erantzun eta euskal azterketen egokitasunak Joxe Mari Agi-

rrer bozkarioz zelan betetzen zuten, Mis España gaztetxo Donostiara ekarri zutenekoan luma ironian bustirik esaten dituenak, literatur-kontuak, orduan ere hemengo egunkari erdaldunek euskal kulturarako zuten itsukeriaz...

Giroaren ezagupena izaki behinena, Lizardiaren estiloa aipatu behar da, gutxi bezala bait zerabilen euskara sortuz gero ikasiagatik ere.

Ororen gainetik, Lurdes Otaegik burutu edizioa nabarmendu nahi genuke, 1927-1933 bitarteko artikulu guztiak batuz, hurrenkera garbian emanez, lana tajutuz eta gozoro eramanez. Lauaxetarenak atera zituzten Labayrutarrek, Aitzol ere atera dute aurten Ereingoek berrek. Orixe Azurmendik. Ederki goaz.

111 artikulu zenbatu ditugu (3 hutsen gorabeheraz). Gerra aurrean Yoseba Mirena Markiegik atera «Itz-Lauz»-i lengusu bikaina irten zaio Lurdes Otaegiren eskutik.

Titulua: Bi saindu heskualdunen bizia

Egilea: Frantzisko Laphitz
Argitaletxea: Euskal Editoreen elkarte

Ezaugarriak: 206 orrialde

10 liburu klasiko argitaratu ditu euskal editoreen elkarteak Eusko Jaurilaritzako kultura eta turismo sailak lagundurik. Ahaleginak merezi du, eta eskertzekoa da, prezioa oso merkea da gainera, liburu honek, 400 peza inguru balio du. Josu Pikabea dugu prestatzailea, ulermenaren aldetik zailtasunik duten elei ohar bana emanez, morfologia eta abar

ahantzi gabe. Jatorrizko edizioan Laphitzek zekarren grafia eta zeinuren bat gaurkotu egin dira, «tch» eta antzekoak batez ere.

Inazio eta Frantzisko dokeen bizitzako hainbat pasadizu kondatzen digu liburuak. Euskal klasikoaren artean Laphitz aski ixtimatua da bere lanaren ezaugarrienatik. Laphitzek zioen, euskal nobelarik apenas zegoela entzuten zuenean, Laphitzen liburu hau baino gustorago nobela guti irakurria zela, eta hori, beharbada, askotxobada ere, egia da liburu atsegina dela oso. Menturaz beterik ageri zaigu batetik, bidaia lagun.

Inazio da gehien bat nagusi, Xabier baino. Gotzaiek nola predikatzen uzten ez dioten, berak bere buruarekin zer masokismoa darabilen Jainkoaren legetik ez urruntzearen, ekintzen esajerazioa, Jesusen konpainia nola sortzen duen, askotan beretzat kaltea besterik nola desiratzen ez duen, mairu batek ama birjina birjin ez dela esaten diolako zaldiz nola segitzen zaion kilometrotan zehar akabatzeak asmoz eta antzeko hamaika mentura gertatzen zaizkio gure Inaziori; gero Xabier ezagutuko du eta berarekin alkatuko.

Aski luzea da liburuak, Basnabarre eta Lapurdiko euskararen tajutua, estilo landuz, hizkuntz-eredu dotorez.

Josu Pikabeak, Laphitzen sarrera egiten digu.

Titulua: Osinberdeko kantoriak

Egilea: Tere Irastortza

Argitaletxea: Pamiela

Ezaugarriak: 56 orrialde

1986. urtean argitara zuen «Derrotaren fabulak» liburuak aurreko bere poesigintzarekin zekarren aldaketa aurreratu besterik ez du egiten «Osinberdeko kantoriak» honek. Garai bateko Tereren olerki luze eta landuek moztazo diren beste batzuri utzi diete lekua. Olerki motzak hauek, idazlea ideia idarokigarri bat zorroztearen atzetik darabiltenak, poesia llabur sententziosoa, ingenioduna, ez noski beti ingenio finekoa, sakontasun askorik gabekoa batzutan.

Une labur batez gozatzeko egina den poesia honen sintasia da arestian aipatu ezaugarrien ispilu. Sintasi sinplea ia beti, esaldi motzek mami-tua, koma edo antzeko ikur argitzaileen etsai.

Maitasuna (uztatatz askotan frustrazioa eta etsipena duen arren) olerki askotako gai dugu, denboraren ihes-kortasunaren sendagai; istantearen eternalaren esku-raezintasun samina ageri zaigu liburuan maiz.

Manu Lopezek hitzaurrean dioenez, tradizioz gabe emakumezko topikoak sortu beharren ikuspuntutik begiratu eta ulertu behar da lan poetiko hau.

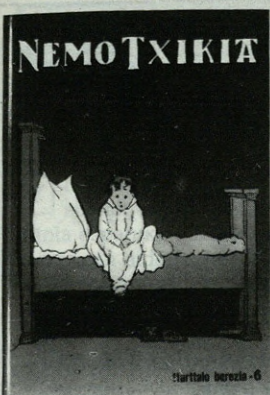
Titulua: Nemo txikia

Egilea: Winsor McCay

Argitaletxea: Ttartalo

Ezaugarriak: 55 orrialde, 1.000 peza.

Ezagunak ditugu «Nemo txikia»ren abenturak, gure aldezkarian urte bete argitaratzen daramazkigu eta. Ber-

tan autoreak, haur berezi honen abenturak agertzen dizkigu, ametsetan agertzen dizkigularik: amets gaiztoak, zoragarriak, irudimenez beterik agertzen direnak: zirkoa dela eta, gerlak, borrokak, piñtiak e.a. Azkenean Nemo esnatu eta errealtatean sartzen zaigu.

Autorea, Winsor McCay, 1900. lehenengo hamarkadako komikilaria dugu. Estatu batutako aldizkari batean astero aurkeztzen zituen bere lanak. Bere interpretazio bixi eta imaginazioz betekoak, haurrentzat primarioak badira, pertsona helduentzat ez dira gutxiago: hemen marrazki bizidunekin bezala gertatzen baitda, hots, hasieran gaztetxoentzat pentsatuak baziren, helduekin ez zuten arrakasta gutxiagorik izan.

Titulua: Maripertxenta
Egilea: Joxantonio Ormazabal
Argitaletxea: Elkar
Ezaugarriak: 95 orrialde, 380 peza.

Hamar, hamabi urtetako gaztetxoentzat istorioa kontatzen digu J. Ormazabalek. Maripertxenta sorgin gaztea dugu bere kideko taldeatzen naskatzen ari dena. Egun batean ihes egitea erabakitzen du eta Lizarribar herrira iristen da. Bertan, gau misterio-

tsu batean, Lierni neskato gaztea ezagutzen du eta honen bidez herriko zenbait pertsonai bitxi, horietako bat osaba Florentino dugu, baserriar erabat xelebrea; beste herriko musikalaria itsu bat, gizon on eta marginala. Hasieratik Lizarribar herriko abentura arreak kontatzen dizkigu, sorgin gaztea babestu nahirik, eta hau protagonista, pertsonaia ezberdinetatik pasatzen delarik.

Liburu ederra, umorerik inoiz falta ez zaiona nahiz eta zenbait alditan hunkigarria izan herriko abentura eta giroa deskribatzean. Ziur gaude gazteek disfrutatuko dutela osoa kolpe batean irakurri.

Aldizkariaren izena: Aizu
Ezaugarriak: hilabeteroko aldizkaria, 53. zenbakia, 60 orrialde, 200 peza.

Hogeitabi artikulua eskeintzen dizkigu azken Aizu aldizkariak. Beti bezala gauza batzuk besteak baino hobekian izanik, ez zaio ordea betiko entrebista edo artikulua interesgarria falta:

Kantabriako historiari buruz artikulua, bertan lurralde horrek gure hizkuntzarekin duen erlazioa aztertuz. Bestalde, Lauaxeta poetari buruz zenbait datu pertsonal ez dira falta, baina batez ere garrantzia ematen dio aldizkariak Imanol Ariasen entrebistari. Bere azken pelikulak "bandera negrak" ez omen duela arrakasta handirik izan eta bere urrango bi pelikula aurkeztzen dizkigu: Gabriel Garcia Marquez-en giotat "Para Elisa" eta bestalde "El Lute" ren bizitzari buruzko pelikula. Euskal zinema ez du ahaztutzen eta duen garrantzia aztertzen digu.

ASTE HONETAN NABARMEN

Intxixu taldekoak berriz ere indartu nahian

Titulua: Pedro eta kapitaina
Egilea: Mario Benedetti eta Intxixu taldea
Ezaugarriak: 50 orrialde, 350 peza.

Duela hamar, hamabost urte, gure herriko antzerki talde nagusienetakoa genuen Intxixu taldea. Nagusitasun honek berriz, ez zuen gehiegi iraun eta pixkana-pixkana ahultzen joan ziren gaur egungo egoera nahiko makalera iritsi arte. Oraingo honetan berriz, Susa argitaletxetik Mario Benedetti Hego-Amerikar antzerki idazlearen obra famatuenetakoa azaltzen digute.

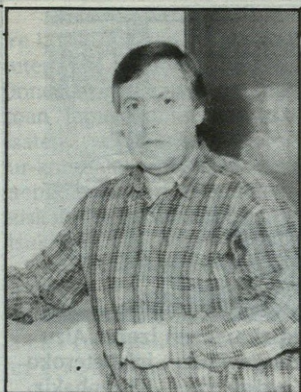
Pedro eta Kapitaina obran, torturaren gaia aztertzen da. Bertan bi pertsonaiek besterik ez dute parte hartzen: alde batez Pedro preso politikua eta bestalde Poliziako kapitain bat. Pedro, izugarritzko jipoia jaso ondoren kapitainaren eskutan jartzen da. Hau, hasieran ez omen da oso biolentua eta arrazonamenduz eta modu onean ulertarazi nahi dio bere erresistentzi egoskorak ez duela inongo logika-

rik, beraz informazioa lehen bait lehen eman ezkerreko gauzak askoz errazagoak liratekela denentzat. Joku sikologiko bikaina erabiltzen badu kapitainak, Pedrorena ez da motzagoa eta laister eztabaida interesgarri batean sarturik aurkitzen dira. Kapitainaren ahultasunak pixkanaka agertzen joango dira pertsona erabat erabilia bezala agertuz, honen jokaera askoz mugikorra eta insequeroagoa delako eta hau ez da konportamendu mahaian bakarrik, moralaren eboluzioan baizik.

Pertsonaien azterketa, elkar-hizketa guztian zehar aurkeztzen digu autoreak. Kapitainaren eboluzioa soka-tira latz eta delikatuaz azladuz; Pedrorena berriz, askoz finkatu eta sendoagoa bezala agertzen da, itsuraz behintzat.

Ez dago aspertzetik obra Sañon eta moralista honetan. Bertan politika ez du ahaztutzen nahiz eta ideologia zehatz baten alde ez izan.

Uztaileko euskara
hutsezko
informatiboen
zain dago Bikuña.

J.L. Bikuña, berri guztiak ezin plazaratuz

Telebistako informatiboen arduradun den Juan Luis Bikuñarekin jardun gara, Teleberri-ak laister asko jasango dituen aldaketen berri eta jarraitzen dituen irizpideak jakin ahal izateko.

Dirudienez, ETB1aren albistegi sailean, euskarak presentzia handiago bat lortu ahal izango du. «Bai. Uztaileko ETB1 euskara hutsez egiteko asmoa dago eta eguerdiero, ikusentzuleen belarriak nolabait egiteko, Teleberri-ren aurretik albistegi laburtxo bat euskaraz eskeintzeko ideia dago. Saiotxo hauei Otsailak 2tik aurrera hasera emango zaie».

Bikuñaren ustez, Herri hau hainbeste berri eragile denez, ezin omen dira guztiak sakondu eta plazaratu. «Horren ordez, gure helburu apala berrien aipatzea eta, ahal den neurrian, sakontzea da baina beti bezala, mugatuak gaudenez, ezin iritsi nahi guren tuki guztietara».

Telebista lokal bat denez bertako berriek dute lehen-tasuna eta arduradun honek dioenez, beste alor batzu nahi lituzkete albistegai. «Halere, gure nahiek oztopo ugarien aurka jotzen dute eta Teleberri zabalago bat nahi izan arren, dagoenarekin saiatu behar».

«Simon eta Simon» aingerutxoak

Betidanik ohiturik gauden antzera, amerikar topikoekin berriz ere topatu behar.

Anai pare hau astero kotxe harrapatze, emakume paregabe eta giza gaizkileez baliatuko da telesail xelebre honek nolabaiteko erritmo arin eta entretenigarri bat lor ahal izateko. Beti bezala onak eta gaiztoak azalduko zaizkigu eta bikote honek amerikar justizian duen sinismen sutsua dela medio, beren betebeharrak guztiak alde batera utzi eta «sheriff» gisa arituko zaizkigu, moeta horretako gizartean, eskuarra den bezalaxe, diru sari bat eskuratuz, noski.

Halere, ikertzaile telesail gehienetan ez bezala, aingeru bikote hau nahiz eta gogor itxura azaldu, amerikar justizia zuzenean oinarrituko da beren lanak argitzeko eta beren nahiak azkeneraino eramateko, odol jarioz inondik ere agertuko ez delarik.

Biolentzia leunaren adierazgarri izango dugu telesail hau eta «Starsky eta Hutch» tokitan gelditzen dira anai «paketsu» hauekin erkatuz gero. Pertsonai hauen eskutik edozein amerikarren zuzentasun egarria azaldu nahi zaigu, hauek beti prest daudelarik justiziaren izenaren alde borrokatzeko.

aste honetako LUZEMETRAIA

Bost filme, bost gai

Aste honetako ikusentzuleak aukera ugari izanen du gai aldetik, behintzat.

Igandez, «Piztien Jabea». Pelikula honetako pertsonaia Dar gudari adoretua, Conan antzekoa izango da. Gai eta giro beretsuan kokatzen direlarik, sorginkeria eta mistizismoaren garaian, alegia. Zuzendaritza lanetan Don Coscarelli dugu eta antzesleak Marc Singer, Tanya Roberts eta John Amos.

Asteartean suspense eta beldurrezko filma den «Ez lokartu» luzemetraia izango dugu ikusgai. Kotxe istripu batean ahizpa zaharrena hil zaion neska txiki baten istorioa da. Asteazkenekoak, berriz, «Belinda» du izentzat eta gerra ontzi baten gora-behera arrisku-tsua azalduko dizkigu. J.Pevney zuzendaritzan eta J. Chandler, G. Nader eta J. Adams antzesle gisa.

Frantziako Erresumaren aurkako iraultzan xentimorik gabe geratutako noble arro baten istorioa dugu «Sorgindua» ostiralean. Eta azkenik, larunbatean, erizain mixiolari eta koronel baten arteko harremanak izango dira kontagai. G. Douglas dugu zuzendari eta antzesleen artean Roger Moore ospetsuena, «Rachel Cade» filmean.

Suspense
eta
beldurrezko
filmea
prestatu
digute
astearterako:
«Ez
lokartu».
Ezetz
lasai
lokartu
filmea
eta gero.

zinema

Barakaldoko euskararen astea

otsaila

7 Barakaldon eratu den euskararen aste honen barruan zineak ere izanen du txokorik. Otsailaren 7an zine maratona ospatuko da eta bertan «Zergatik Panpox?», «Hamaseigarrenean aidanez» eta «Ehun metro» filmak ikusi ahal izango dira. Arratsaldeko 7etan Barakaldoko Trueba institutuan.

Getxoko zine kluba

Getxoko zine klub taldeak ere badu zer eskaini otsaila hasiera honetan. Hilaren 9an arratsaldeko 7etan Algortako kultur etxean eta 10ean ordu berean Areetako kultur etxean «Golpe maestro» izeneko filmaren emanaldia eskainiko da. Areetako kultur etxean berriz, otsailaren 12rako bideo proiektzio bat iragarri dute, «ala delta» delakoari buruzko proiektzio bat, hain zuzen ere. Juanjo Gerand-en lan hau arratsaldeko 7,30etan eskainiko da. Egun berean Australia eta Afrikari buruzko beste proiektzio bat ikusteko aukera izango da.

Goierri

otsaila

7 Ordiziako Herri Antzokian berriz, Francis Ford Coppola-ren «Corazonada» erakutsiko da, larunbat honetan, arratsaldeko 4,30tan.

Filma honetan bikote baten arteko gorabeherak dira, krisialdi baten ondorioz gertatzen den urrunketa eta geroko elkarketa,... Aktore aktoreak Frederic Forrest, Terri Garr, Raul Julia, Nastassia Kinski, Jainie Kazan.

Tolosan

otsaila

13 Ostiralean, Tolosan, Alan Rudolph zinegilearen «Kezkak» izeneko lana eskainiko dute, Iparragirre zineman, gaueko 10,30tan.

Filma honetan Rain City izeneko hiri batetan bizi diren zenbait pertsonairen gorabeherak ezagutzeko aukera dago. Azpimarraga-

riak dira filmaren estetika leuna, Toyomichi Kurita-ren argazkia, Stiven Lagler zuzendari artistikoaren lana, etab. Artisten artean Kris Kristofferson, Keith Carradine, Lori Singer, Hilly Blues,...

Donostian

otsaila

13 Donostian Kresalakoek eskainiko digute filme bat, datorren ostiralean: Daniel Vigne-ren «El regreso de Martin Guerre». Aurrezki Kutxa Munizipalaren aretoan (Arrasate kalean), arratsaldeko 7,30tan. Gero elkarrizketa izango omen da.

musika

Otsailaren 15ean Barakaldoko Minas Eskolan arratsaldeko 7,30etan **Izeki** taldeak kontzertu bat eskainiko du.

Euskadiko Orkestra Sinfonikoa

Euskadiko Orkestra Sinfonikoak Hego Euskal Herriko lau hiriburutan kontzertu ugari emango du hurrengo egun hauetan. Otsailaren 9an Iruñeako Gayarre antzokian arratsaldeko 8etan, 10ean Gasteizko Principa-

len, 11 eta 12an Donostia-ko Astoria eta Victoria Eugenia eta 13an Bilboko campos Eliseos delakoan. Kontzertu guztiek egitarau bera izango dute: Beethoven-en 5. Sinfonia, hain zuzen ere. Zuzendaritza lana Miguel Angel Gomez Martinezek egingo du.

Rock eguna Arrangoitzen

otsaila

7 Otsailaren 7an PATXAk antolatutako Rock Eguna ospatuko de Arrangoitzeko bestatokian arratsaldeko 4ak goiti. Kontzertu honetan KGB, Uharteko Punka eta Prima Linea taldeek joko dute hasera batean eta gaueko 9etatik aurrera Beyrouth-Ouest, Zein ere eta Les beruriers noirs izeneko taldeak arituko dira. Egun horretan aterako diren diru irabaziak Kike, Peio eta Bebert, estradituak eta beste militante abertzaleentzat izango dira.

arte

■ Portugaleteko AEK antolaturik bertako kultur etxean arrantzari buruzko erakusketa bat ospatuko da otsailaren 2tik 17a arte.

Irudigileen marrazkiak Bilbon

Bilboko Arte Ederren Museoan irudigile ezagun batzuen marrazkiak ikusteko aukera dago, irudiak egin aurretik eginiko zirriborro edo marrazkiak, alegia. Honokoak dira beren lanak bertan zintzilikatu dituzten irudigileak: Tony Zsragg, John Davies, Barry Flanagan, Nigel Hall, Michael Kenny, John Maine, David Nash, Carl

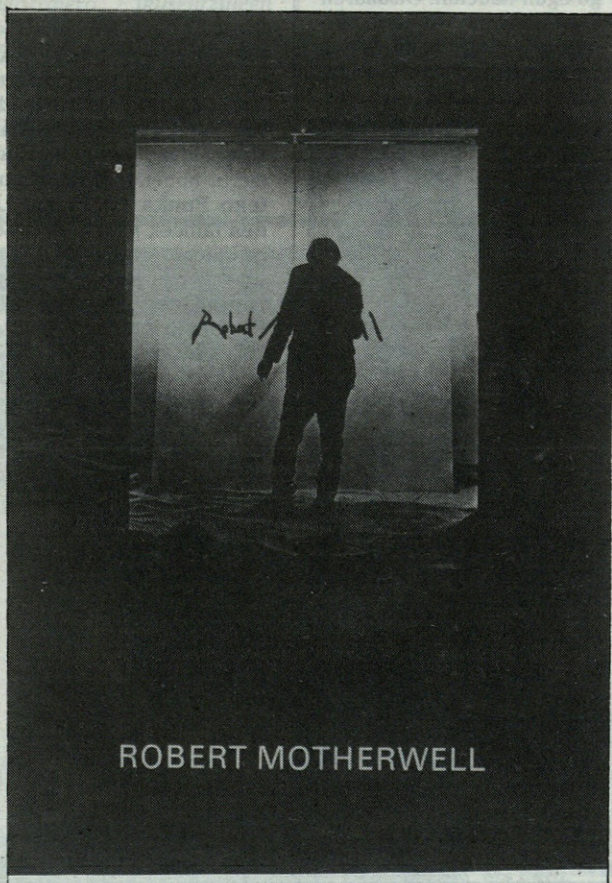
Plackman, Michael Sandle, William Tucker eta Shelagh Wakely.

otsaila

8 Barakaldoko Etxepare kultur taldeak antolatutako euskararen asteen eskulangintza erakusketa bat ikusteko aukera izango da. Otsailaren 8an ospatuko da eta bertan Euskal Herriko 15 eskulangilek hartuko dute parte.

Robert Motherwell Bilbon

Bilboko Arte Ederren Museoan martxoa bitartean pintore honen lanak ikusi ahal izango dira. Erakusketa honetan pintore garrantzitsu honen lan ugari bildu da sail ezberdinetan banaturik: "Automatisme Serie", "Iberia Series", "Lyric Suite", "Basque Suite", "Collages", "Work in Progress" eta "Elegies" delakoak. Lan hauetan era guztietako teknikak erabili eta landu izan dira: serigrafia, tinta, arkatz, akrilikoa,

SARA 1987 OTSAILAK 8

BERTSULARI EGUNA

T. HERNANDORENA-RI OMEN-ALDIA

**S.LIZASO
AMURIZA
LOPATEGI
MURUA
XANPUN
EZPONDA
XALBADOR
ALKAT** gai-emaile

Bertsularien Lagunak eta Sarako Ikastola antolatzaile

10.02 MEZA Bertsulariekin
11.02 AGURRA Herriko Stetan
13. BAZKARIA OMORDIAN Bertsulari eta Triku-Tribeekin
Tokia begiratzeko deitu. Tel. 59.54.20.47

bertsolaritza

Teodoro Ernandorenari omenaldia Saran.— Otsailaren 8an Saran Teodoro Ernandorena zizurkildarrari omenaldi bat eskainiko zaio. Iparraldeko bertsolaritzak Ernandorenari zor dion merezimendua eskainiko diote egun horretan bertan bilduko direnek. Honoko hau duzue egun horretako egitaraua: goizeko 10,30etan meza bertsulariekin, 11,330etan agurra herriko etxean eta 1,30etan bazkaria bertsolari eta trikitilariak alaiturik. Bazkarirako tokia hartu nahi baduzue dei ezazue 542047 telefonora. Bertso saioa arratsaldeko 4,etan hasiko da eta hauek dira parte hartuko duten bertsolariak: Lizaso, Amuriza, Lopategi, Murua, Xanpun, Ezpinda, Xalbador. Gai emailea Alkat izanen da. Bestalde Iparraldeko Bertsolari Eskolako zenbait gaztek ere parte hartu du saio honetan.

Barakaldon bertso saioa

otsaila

10 Barakaldoko «Euskararen astea» dela eta

bertso saio bat antolatu dute hilaren 10erako. Bertso saio honetako partaideak Arantza Loidi, Jon Sarasua, Peñagarikano, Sebastian Lizaso, Iñaki Murua eta Xabier Amuriza izango dira. Barakaldoko kultur etxean arratsaldeko 7,30etan izango da.

antzerkia

Peter Roberts Barakaldon

otsaila

13 Barakaldon otsailaren 13an Peter Roberts mimoak umeei zuzendutako saio bat eskainiko du. Ordua arratsaldeko 3,30etan izango da eta lekua Barakaldoko Rontegi zinema. Egun berean arratsaldeko 8etan Peter Robertsek helduei zuzendutako mimo emanaldi bat eskainiko du. Azken emanaldi hau Trueba institutuan iango da.

otsaila

14 Otsailaren 14an berriaz, Barakaldon bertan, Goaz taldeak "Ez da pale egiteko oldua" Alfonso Sastrenen lana eskainiko du arratsaldeko 7etan Trueba institutuan.

Mari Asun

Landaren ipuinak

Otsailaren 13an Bilboko Mintza Barullo elkarteak eraturik ipuin kondaketa bat ospatuko da. Egun honetan Maria Asun Landari egokituko zaio bere txanda eta horretarako bere hiru ipuin irakurriko ditu, horietako bat "Nire eskuak zurean" izango delarik. Saioa Txomin Barulloren tabernan arratsaldeko 7,30etan ospatuko da. Musikaz lagunduriko saio bat izango da.

Eskolarteko antzerkiak Debaldean

Otsailaren 23a bitartean Deba Beheko Eskolarteko Antzerki Erakusketa ospatzen ari da Eibarren. Hurrengo egun hauetan zenbait eskolataro haurrek beren emanaldiak eskainiko dituzte. Otsailaren 11ean Debako Ikastolako haurrek "Maltzurkeria" izeneko lana eskainiko dute eta hilaren 12an Eibarko San Bartolome Ikastolako haurrek "Gizon ikustezina" deritzana.

Maskaradak

8an Urdiñarben eta 15ean Pagolan izanen dira hurrengo emanaldiak. Muskilditarrei egokitu zaie aurtengo honetan txanda eta beste bi bat hilabetez arituko dira, herriz herri, Zube-roan. Goizean "barrikadak" eta arratsaldean antzerki piska bat.

ihardunaldiak

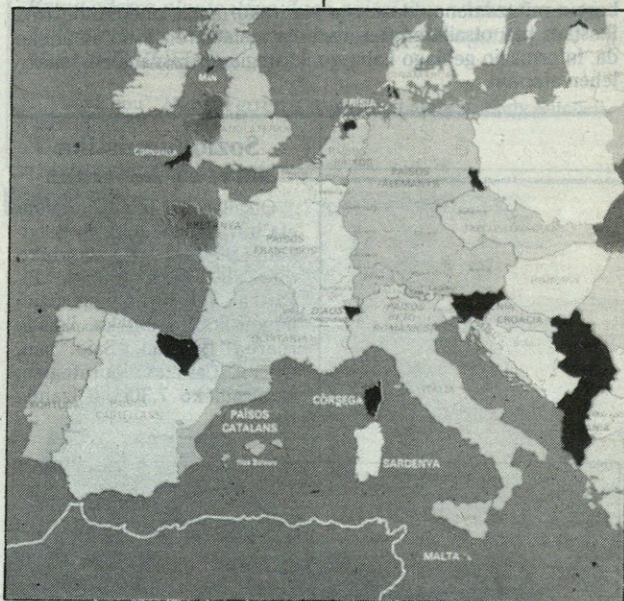
Otsailaren 12an eta arratsaldeko

7,30etan Algortako Kultur Etxean, «Hego Afrikari» buruz hitzaldia izango da. Hitzaldi honen antolatzaile Bata-sun Elkartea da.

Komunikaziorik eza dela eta

otsaila

10 Deustuko Unibertsitatean «Komunikaziorik eza eta komunikabideak» gaia aztertuko da bertako mendeurreneko ospakizunen sailean. Eguna otsailaren 10a, hizlaria Miquel de Moragas Spa izango delarik. Hitzaldia Unibertsitateko Paraninfoan arratsaldeko 7etan.

"Euskaraz hazi, euskaraz bizi"

Barakaldoko Etxepare taldeak euskararen aldeko 3. kultur astea antolatu du otsailaren 7an hasi eta 15a bitartean. Sail honetan bertan antolatu dituzten hitzaldi eta mahainguruen berri emango dizuegu. Honela otsailaren 9an «Eskola euskalduntzeak behar dituen baldintzak eremu erdaldun batetan» gaia aztertuko dute. Parte hartzaileak: Hibaibe ikastola, Barakaldoko euskara koordinatzailea eta udalbatzordea eta Eusko Jaurlaritza (7,30tan Kultur Etxean). 11ean, «Ihau-terriak» gaia Iñaki Irigoien-ek ordu eta toki berean aztertuko du. 12an, aztertuko den gaia «Estatutik gabeko nazioak mendebaleko Europan» Zalakain hizlari delarik. Hitzaldi honetarako ere aurrean aipatutako tokiak eta orduak balio dute.

ikastaroak

■ Algortako Kultur Etxean larunbatero komiki tailerra izango da. Ikastaro honen zenbakeoa 12.000 pezeta da, eta izena eman nahi dutenek otsailaren 7an dute azken eguna.

Arte eszenikoen tailerrak

Otsailaren 16tik 27ra bitartean «Interpreazio aktoral» ikastaroa eratu du. Irakaslea Maribel Gonzalez izango da. Tokia: Bekereke. Izena eman edo informazio gehiago nahi duenak 410168 telefono zenbakira deitu edo Foru Aldundiko Kultur Sailera jo beza.

Langabetuentzat euskara ikastaroa

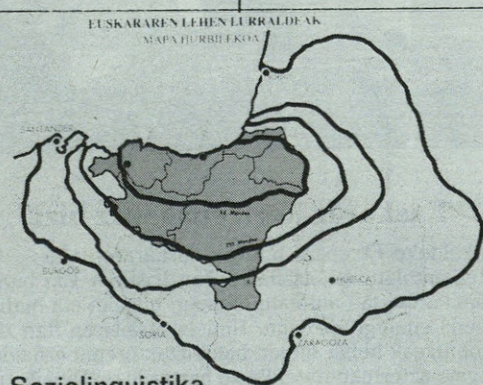
Euskara ikasteko edo sakontzeko, langabetuentzat, Bergaran euskara ikastaroa eratu da. Antolatzailea Erdue-AEK-Euskaltegia da, eta ikastaroa otsailaren hasi eta ekaina bitartean luzatuko da (egunero bost orduz). Matrikula prezioa 10.000 pezetatakoa da, epea otsailaren 13rarte irekita dagoelarik. Informazio gehiago 765411 telefono zenbakian.

Ikastaro berriak Labayru Ikastegian

Labayru Ikastegiak euskaldunak alfabetatzeko eratzen dituen ikastaroen artean, lau hiletan maila bat egiteko aukera bat eskaintzen duela iagarri dute ikastegi honetako arduradunek. Izan ere, ikastaro hau euskara dakien jendeari zuzenduta dago, bertan mintzamina, idazmina eta irakurmina landuko delarik. Ikastaro hau otsailaren 9an hasi eta maiatzaren 31an amaituko da. Informazio gehiago Labayru ikastegian (Aretxabaleta kaleko lehen atarian).

Soziolinguistika sarrera ikastaldia

Otsailaren 11ean «Pertsona eta lurralde-eskubideak Belgikan. Emaitzak» gaia aztertuko du Txillardegiak Irakasle Elkartek antolatu dituen soziolinguistikari buruzko ikastaroaren barruan. Saio hau, Doctor Camino liburutegian, arratsaldeko 7,30etan izango da.

Soziolinguistika zertarako?

TXILLARDEGIEN emanaldiak Donostian Gipuzkoako Ikastoletako Irakasle Elkartek * Aurrezki Kutxa Munitzipalarekin batera antolatutak

Egunak: Urtarrilaren 14tik - Martxoaren 25era. Asteazkenetan Ordua: Arratsaldeko 7,30 etan - 1987

lehiaketak

Ignacio Aldecoa XVI. Ipuin Lehiaketa

Arabako Foru Aldundiak XVI. Ignacio Aldecoa Ipuin Sariaketa antolatu du. Ipuiak 12 orrialdetatik 25etarako luzapena izango dute, makinaz idatziak eta tarte bikoitza utziaz. Orijinalak, argitaragabeak eta inongo sariketetan aurretik saritu gabeak behar dute izan. Ipuien hiru kopia bidali behar dira, lema bat ipiniaz. Gero beste kartazal bat gehituko zaio beste gainerantzeko datu guztiekin. Lanak Gasteizko Foru Aldundira igorri behar dira martxoaren 15a baino lehen. Saria 350.000 pezetatakoa da.

LEKEITIOKO Literatura Saria 87 Euskaraz

"LEKEITIOKO ARATUSTEAK" Saiakera

Lekeitioko Udal Euskara Batzordea

Lekeitioko Literatur Saria 87

Lekeitioko Udal Euskara Batzordea antolatzaile delarik, «Lekeitioko Literatur Saria 87» eratu da. Beste lehiaketaren batetan saririk jaso ez eta argitaratu gabeko edozein idazlanek parte har dezake. Idazlanak Lekeitioko Udal Euskara Zerbitzuaren bulegoan aurkeztuko dira otsailaren 28a baino lehen. Idazlan bakoitzak 15 orrialde izan behar ditu gutxienez, makinaz idatzita eta bi espaziotara. Idazlanak kartazal batetan aurkeztuko dira, azalean idazburua eta lema jarriko direlarik; gero beste kartazal itxi bat gehituko zaio beste datu guztiekin.

III Gabon Kanten lehiaketa

Zarautzko Udaletxeak Zarautz Abesbatzaren leguntzaz, III. Gabon Kanten Lehiaketa antolatu du. Lehiaketan ondorengo baldintzak betetzen dituzten lanak aurkeztu ahaliko dira: abots mixto eta berdinetan konposaketa orijinala izatea, gaia orijinala edo herrikoia izatea, testua euskaraz idatzia egotea. Aurkezpenean berri, beste baldintzok bete beharko ditu: partiturak zinta beltzez idatziak egotea, sei kopia bidaltzea lemadun sobre itxi batetan, beste sobre batetan gainerantzeko datu guztiak eransita. Aurkezte epea otsailaren 28an amaitzen da, lanak Zarautzko turismo bulegoetara (140 apartadua) igorri behar direlarik.

jaiak

Barakaldon euskararen astea.— «Euskararen 3. astea» antolatu dutela eta festa batzuk-eta izango dira Barakaldon datozen egunetan. Honela, otsailaren 8an, igandez, eskulangintza erakusketa bat antolatu dute, Euskal Herriko 15 eskulangile baino gehiago bertan beren lanak erakusten arituko direlarik. Bestalde, jaialdi bat ere izango da, bertsolariekin, fanfarreekin, trikitilariekin... Hau dena goizeko 11etatik aurrera herriko plazan. Otsailaren 10ean barriz, herri afari bat izango dute, bertan ere trikitilariek, bertsolariek eta fanfarrek parte hartuko dutelarik.

Abadinoko San Blasak

Abadinoko San Blasak ari dira amaitzen, eta otsailaren zortzigarrena izango da azkeneko eguna. Antolatzailcek igande horretako arratsaldeko 5etarako, pilota partiduak iragarri dituzte. Gaueko 10etarako berriz, idi probak. Eta gau partean, «Zintzoak» musika taldearekin ehiarrea. Hortik aurrera hor konpon!

Etxeberria, Intxaurrea eta Mintegi euskaldunen afarian

otsaila

7 Larunbat honetan (arin ibili!) gaueko 9etan eta Gardoki jate-txean, Bilboko Euskaldunen 23. afaria egingo da. Total 1.000 pezeta dira eta menua ez dizuegu kontatuko, baina Faustino Etxeberria eta Juan Inazio Intxaurrea bertsolariak izango dira bertan, eta gero (edo lehenago, edo batera) Laura Mintegi idazlesak kontu pare bat esango omen du.

Maite zaitut! Maite, zaitut

Txistua jo eta "I love you" esaten duen llaberotxo batez maitemindu den mutil guapo baten historia baino ez zuten ikusiko askok eta askok Marco Ferreri-ren azken produzio honetan.

Harrituta geratuko dira gainera nolatan tipo horrek, primeran egiten du paper hori Lambert-ek, paso egiten duen bere ondoan dauzkan preziosidade guztietatik eta llaberotxoarekin geratzen den erabat kolgauta.

Fetitxismoa, objektu batetaz maitemintzea... Kasu honetan primeran erabili du Ferrerik maitasunean, edota bikoteen arteko harremanean, ematen dena agertzeko: alde batetik ea non kautsitzen duzun "I love you" boz goxoz eten gabe esango dizun bat, benetan gizakiaren gurari bat bezala aurkezten da hori; eta bestetik, hori bera pretenditzea, ez al da laguna objektu moduan tratatzea?

Filosofiatan sartu gabe, pertsonaia gutxirekin, espazioaren tratamendu teatral batez, neoi argi kolore bizikoak erabiliz... zinta eder bat lortu du oraingoan ere italiarrak.

Zinta arraroa nahi bada. Ez gehiengoaren gustokoa. Baina ederra planteatzen duen gaiari emandako ikuspegia-gatik eta zeluloidearen tratamendu estetikoagatik.

Martin Goikoetxea

□ "I Love you". Marco Ferreri. Christophe Lambert, Eddy Mitchell, Flora Barillaro.

kirolak

Zaldi probak

Nabarnizen

Euskadiko zaldi proben finala Nabarnizen jokatu da otsailaren 14 eta 15ean. Zortzi probalarik hartuko dute parte: 14ean, Berangoko Apatxek, Muxikako Rubiak eta Eibarko Morok; 15ean, Urdulizko Furiak, Gatikako Pamela eta Falkonek, Urdulizko Pintak, Morok eta Kobak.

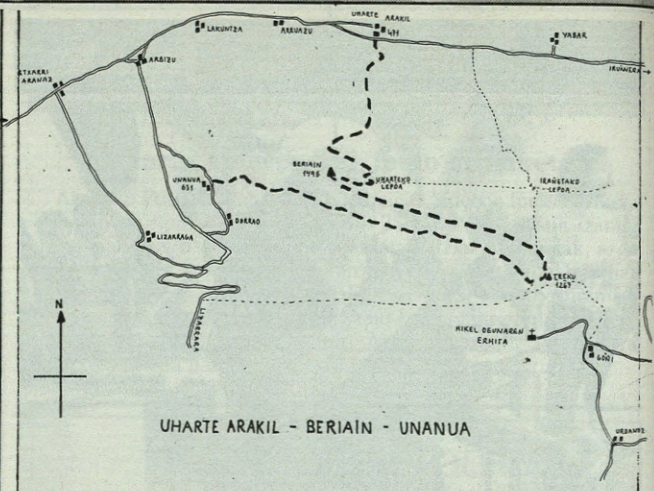

□Tolosako Uzturre mendi taldeak otsailaren 7rako 15 kmtako ibilaldi bat preparamatu du. Joan eta galdetu.

□Azpeitiako Lagun onak taldekoek berriz Sañu-tik Lasao-ra, hortik Soldautzo, Oranda-ra eta etxera itzuliko dira, Azpeitiako itzuliarren bigarren etapa osatuz.

Abadinon idi probak

Jadanik hasiak diren idi probak, Abadinon hilaren 7 eta 8an izango dute beren jarraipena. Erabiliko duten harria mila zazpirehun eta berrogeita hamar kilotakoa izango da, eta idiak hartuko duen oinarritzko pisua mila eta ehun kilotan markatu dute. Hortik gorako kilo bakoitzeko kilo bat erantsiko zaio. Proba hauek Bizkaiko Aurrezki Kutxaren sari nagusirako baliagarriak dira. Irabazleak ehun eta hoge mila pezeta eta mantak jasoko ditu.

Uhartetarik Unanuara

Nafarroara abiatzen gara, Uhartetarik eta Unanua arteko travesia burutzeko asmotan Beriaindik barrena. Hasierako tramoak ez dira batere errazak izango baina, behin Uhartetarik lepora iritsi orduko, asko erraztuko zaigu. Uhartetarik Beriain bitartean mila metrotako desnibela dago baina, poliki hartuz, ez da oso astuina.

Oraindik elurrez, bakardadean eta isilik aurkitzen bada ere, uda partean zaratsatu eta alai ikusiko dugu Andia mendilerroa. Euskal Herriko hainbat artzainek larre hauetara ekartzen bait dituzte beren artaldeak. Nafarroako mendialdean kokaturik eta Burunda, Ergoiena eta Goñi haranak inguruan izanik, goititzen da Beriain (San Donato). Andia mendikate honetan garrantzi berezia dauka karaitzez osaturiko mendi eder, ezagun eta bitxi honek.

Ia 1.500 metrotako (1.494) mendi honen gailurraren hegale batean, ermita bat aurkitzen da, bere barnean Donato eta Kaletanoren irudiak daudelarik, nahiz eta jendeak lehengoaren izenez ezagutua izan. Oker ez bagaude Nafarroako ermitarik garaiena da. Oraintsu arte abuztuaren 7an erromes gisan igotzen ziren Arbizu, Lizarraga, Torrano eta Unanuako herritarrek.

Hurbil dagoen Goñiko lurgorenetan bada, Mikel Deunaren izenean eraikitako ermitatxo bat. Tradizioak dionez, paraje hauetan kokatzen da Goñiko Teodosioren pasadizo ezaguna. Bere gurasoak hiltzeagatik orduko Aita Sainduak ezarritako penitentzi bezala gerritik loturik zeraman kaitearen lehen-maila bertan askatu omen zitzaion.

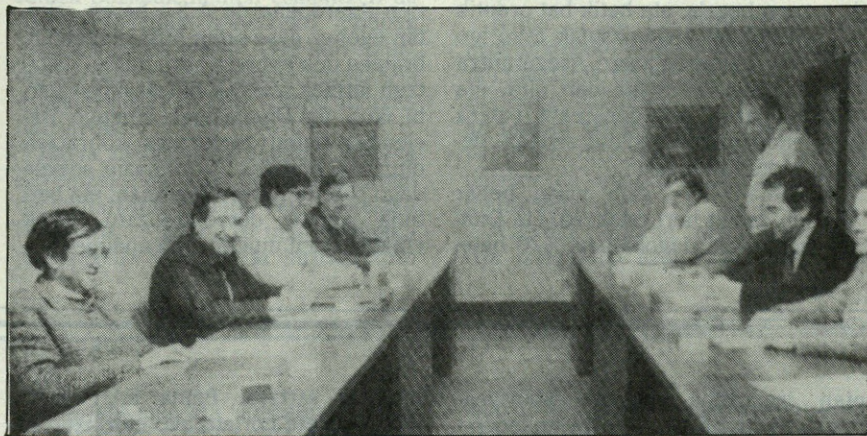
Gorritxo

□Nafarroako zonalde euskaladunetarikoko batetan kokaturik dago ibilaldi hau, Sakana izeneko haranean hain zuzen.

Gobernu hautaketa nahaspilatsua

Inor ezkonduko al da azkenean Txiki Benegasekin?

EAren eta PNVren desplanteekin Txiki Benegas uzkururik jarri denean, Garaikoetxeak eta Bandresak hartu dute gobernu tripartitara iristeko protagonismo zuzena. Benegasentzako pagotxa. Baina ezkontzarik probableena PSOE eta PNVren artekoa dela uste dute-nak asko dira. Bestalde, ezkontzarik gertatu ez eta berriro munizipalekin batera hauteskunde bitxi batzuetara goazela diote gero eta gehiagok. Eta bitartean, Arzalluz zertan ari den da inkognitarik handiena.

Garaikoetxea eta Bandresak hartu dute oraingoan Benegasekin zerbaitetara iristeko erantzunkizuna.

Garaikoetxea eta Bandres elkartu eta gobernu tripartito posibleari bultzada emateko protagonismoa hartu dute-nean, hauteskundeen ondoren koalizio posibleena bezala hori ikusi dutenek arrazoin pittin bat gehiago berenganatu dute. Logikoa: elkarren artean akordioa iristearekin batera Benegasi posizioa erreztu diote.

Benegasi bidea erreztu nahi diote EE eta EAK

Kalean behin eta berriz entzun daitekeen esamesa da: «Orain dela hilabete batzuk bazirudien ezin zela inondik ere sozialisten esku utzi gobernu, eta begira orain, Benegas lehendakari ikustea probabletzat jotzen da». EAren propa-

gandak PNVri autonomia sozialistei platerkada indabaren truke saldu izana aurpegiratzen zion, eta PNVk aldiz hainbat ormatan Gernikako Arbola PSOEren aitzoraz ebakitzeak arriskuaz abisatzen zuen.

Geroztik mundu guztia dabil, agerian nahiz ezkutuka, Benegasi deika, eta hori da azken bi hilabeteotako zurrunbiloan garbi ateratzen den ondorio bakarretakoa. Beste ondorioa: politiko guztiek dirudite ados negoziaketak ahalik eta gehien luzatzeko asmoetan, Euskadiko Ezkerrakoak salbu.

Aurreko saiatualdian, Benegasek oso errez irentsi ezin zuen baldintza proposatzen zioten EA eta EEK PSOERI: Asegurantzaren Sozialari buruz hiruren artean lortutako erabakia Madrilgo gobernuak onartu zezala. Sozialistek argudiatuko zuten legez, «gu ere hemengo alderdi bat gara, eta mahaian beste alderdiak esertzen diren baldintzetan eseri nahi dugu. Trasferentziak eskuratzea gero negoziatu beharko da, Madrilekin».

Negoziaketak haustean Madrilgoen amore eman nahi eza azpimarratzen zen. Orain Bandres eta Garaikoetxea berriro tiraka hastean, orduan erdietsitako akordioaren garrantzia da nabarmendu nahi dena.

Garaikoetxea-Bandres gobernu, politegia

Asegurantza Sozialean Benegas bezala EA eta EEkoak ados omen zeuden. Orain bigarren ildo batetik ere aurreratu da, eta ondoko hilabete eta urteei be-

Asegurantzak Sozialak eta LTH,

trasferentziak eta PNVren sarea

Behar bada Asegurantzak Sozialerako akordioa hiruen artean lortuzat ematen dutelako, azken egunotan LTHren birmoldaketa dabil PSOE-EA-EE tripartitoko osatzeko saio guztietan. Batak bezala besteak, Komunitate Autonomoko indar harremanak aldatu nahi dituzte.

Asegurantzak Sozialak, milaka milioi eta xuxen nondik nora doazen ez dakigun negoziaketak.

250 mila milioiren administrazioa dago auzitan Asegurantzak Sozialari buruzko eztabaidan. Gasteizko gobernuak manejatzen duen presupostuaren bi halakoa.

Balere Bakaikoa ekonomi irakasleak esplikatzeko ziguenez, duela hamar-hamabost urtetatik honutza Asegurantzak Sozialak ez du Estatuarekin parekatzeko moduko presupostua, le-

hen zuen bezala, eta batik bat ordutik hona Estatuaren presupostuak asko igo direlako. Baina hala ere Asegurantzak Sozialarenak ere goiti joan dira, eta populazioaren zahartzearekin batera krisi ekonomikoa egokitu zenean, defizitean murgildu zen.

«Estatuak bere gain hartu behar izan du defizit hori estaltzea, eta Estatu Espainolari dagokionez %20 bate-

koa da 'zulo' hori. Diru sarrerak urritu egin dira, lantegiak itxi eta langabezia ugari den neurrian, eta irteerak berriaz ugariatu».

Asegurantzak Sozialarekin, bilioi erdiruntz

Hego Euskal Herriari dagokionez, eta Komunitate Autonomoari prezekiago, Asegurantzak Sozialak dirua irabazten ateratzen da kontuetan. Jakina, A.S.ak bere presupostua enpresetatik eta Estatuarengandik jasotzen duenarekin berdintzen da.

«Hori aipatzen denean ez da ahaztu behar —gogora erazten du Bakaikoa— Asegurantzak Sozialaren mantentzea ere sartzen dela Komunitate Autonomoko probintziek Madrili ordaindu behar dioten kupoa kalkulatzeko. Beraz, hemengo langileek ordaintzen dute, eta gure zergetatik ere kobratzen digute. Dena kontutan harturik, Komunitate Autonomok A.S.rentzako ematen duena gehiago da beragandik jasotzen duena baino».

Komunitate Autonomoko funtzionariak itxaropena da A.S.a beren eskutik egonez gero orain ordaindu gabe libratzen den enpresa asko xuxen pagatzen jartzea. Zergak biltzerakoan garbi ikusi da Diputazioek lehengo Hacienda bakoitzaren zorrotzago kobratzen dituztela kontuak. Lejitimazio soziala dago batetik horren sustraian, eta bestetik agente deszentralizatu batek ematen duen mugimendu ahalmena.

gira Komunitate Autonomoko indar harremanak aldatu ditzaketen neurrietan ipini dira ados: herrialde bakoitzeko Biltzar Nagusiak hautatzeko erizpideak aldatu.

Lehendabiziko sailarekin, gobernu berriak erreibindikazio nazionalak zorrotz bete nahi dituela erakutsi nahiko luke, eta bigarrenarekin berriaz PNVk LTHren inguruko istilu guztien ondoren ezarri duen barne egitura autonomikoa errotik aldatu.

Hori gutxi bazen, eta Benegasek gutti horretan konprometitu nahi ez izate-

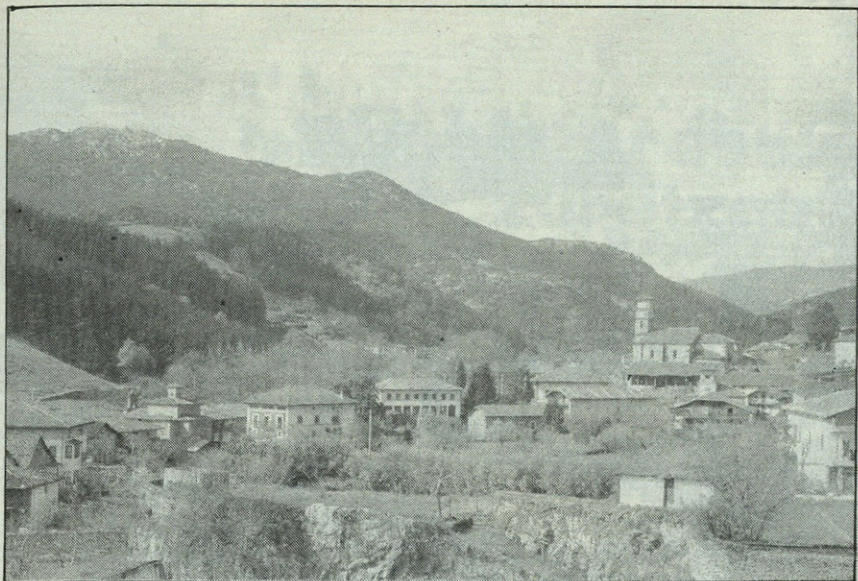
kotan, tripartitoko bipartito bihurtzea ere aipatu da: EA eta EE elkartu, lehenakaria Garaikotzea dela, eta PSOErekin legealdi tratatu bat egin. Baina honek ameskeria dirudi beste ezer baino arago: nola justifikatu daiteke parlamentariarik ugari dituen partidua gobernu minoritario baten akolito gisa gelditzea?

Hilabete gutxitako bizia luke holako gobernu batek, eta zera litzateke horren justifikazio bakarra: hilabete urri horietan orain arte PNVk monopolizatu dituen aparatoetan nondik edo handik

muturra sartzea. Baina EAri bezala EERI hilabete horietarako etorkizun politzia margotzea litzateke hori. Sozialistak hain interesatuak ote daude PNV hola hondoratzeko?

Zertan ari da PNV hain geldi eta isilik?

Efektu kolpe balira bezala juzgatu dituzte azken asteburuko eta astelehen-astearte honetako negoziaketak, ezkontzara deituak PNV eta PSOE direla segur daudenak. Ardanak Madriler

Arabian bezala Bizkaian, PNVk baserri inguruetan oinarritzen du diputazioetako bere agintea.

Eta nork kontrolatuko luke aparato berria?

Asegurantzia Soziala Madrildik Gasteiza transferitzearen kontra daude, noski, Estatu mailako alderdiak. UGTk berehala adierazi du kutxa bateratuaren kontzeptua («caja única») langile-riaren lorpen bat dela, eta A.S.a zatitzea ez dutela onartuko. UGTrentzako baino PSOerentzako da, noski, inportantea.

Eta gaia plazaratu bezain laster etorri dira sozialisten eskaintzak, Asegurantzia Sozialak hemen eskaintzen dituen zerbitzuak hobetzeko moduak proposatuz eta beste. Alde horretatik, demostratzea zail daukate: burokrasia deszentralizatuak beti hobeki funtzionatzen du.

Baina inportantea benetan EA eta EEerentzako da. LTH dela medio ahuldu samarturik gelditu den Gasteizko Gobernuak —gaur 170 mila milioiko presupostua dauka— ia hiruhalakotu

egingo luke bere agindupeko dirutza. Hori dela eta, Garaikoetxeak behin eta berriz errepikatu du 1980an kontzertu ekonomikoak burutu ziren garaiaren pareko momentuan gaudela.

Beste esanahi bat ere eduki lezake: PNVk ETB, Ertzantza eta Diputazioetan, Gasteizko Gobernuaren sarean bezala, bere gizon eta emakumeak nonahitik ditu sartuak. Asegurantzia Sozialaren trasferentzia prozesuak beste alderdiek beren jendea sartzeko aukera polita emango luke.

LTH likidatzen ari dira jadanik

Baina ez da pentsatu behar hiru probintzietako sarea jeltxideei uzteko-tan daudenik EA eta EE. Biltzar Nagusietarako hauteskunde legea aldatzeko bidean akordio inportanteetara iritsi omen dira, eta ondoko asteetan ikusiko da adostasun horiek zertan mamitzen diren.

Akordio horietan lortua interesgarria izango da ezagutzea, zeren eta

gobernu berria beraiek osatzera iritsi ez arren, ondoko hilabeteetan, eta agian urteetan, lehen LTH izan zen bezalako eztabaida baten bidea jarri bait lezake.

Hasteko, beti PNVren garaipenaren sekretua dela jo den mekanismoa azpikoz gain ipini nahi da. Alegia, probintzia bakoitzean hiri handiek inportantzia gutxiegia dutela proportzioan herri txiki eta baserri-lekuek dutenaren ondoan. Arabari dagokionez, esajerazio bat dela Gasteizek Arabako ordezkarien %50 baino gehiago ez edukitzea, populazioan inportanteago izanda.

Eztabaida mahai gainera aterea dago. Zeren eta populazioarena izango bada kriterio nagusi eta ia bakarra, Gasteizko Parlamentuan bizkaitarrek duten ordezkartza auzitan ipintzea izango da hurrengo urratsa. Noren mesedetan guzti hori?

PSOerentzako askoz banaketa aproposagoa

Aldaketa horietatik nagusi PSOekoak ateratzen dira dudarik gabe. Araban inongo zalantzarik ez du uzten arazoak. Bizkaian beste hainbeste. Eta banaketa berriak alderdi guztiak harrapatuko ditu, ez PNV bakarrik, HB ere bai.

Eta behar bada urrats honekin hasten dira zehazten EA eta PNVren arteko ezberdintasunak, aspaldi aipatuak baina epe luzera begira zer esan nahi duten oraindik inork esplikatuz ez dituenak. Zeren eta PNVk Nafarroaren integratzearen prolema mahai gainera laster ekarriko duela pentsatu behar da.

Nola josi erizpide territorialak eta biztanlegoari dagozkionak? Nola jokatzen dute bi erizpideek Euskal Herriaren berreraikuntza nazionalari begira? Zer da aurrerakoi eta zer atzerakoi? Zentralismoa, foralismoa, nazionala, estatalista... Berriz ere eztabaidak entzuteko gaude.

Herri Batasunak bere proposamenean segitzen du

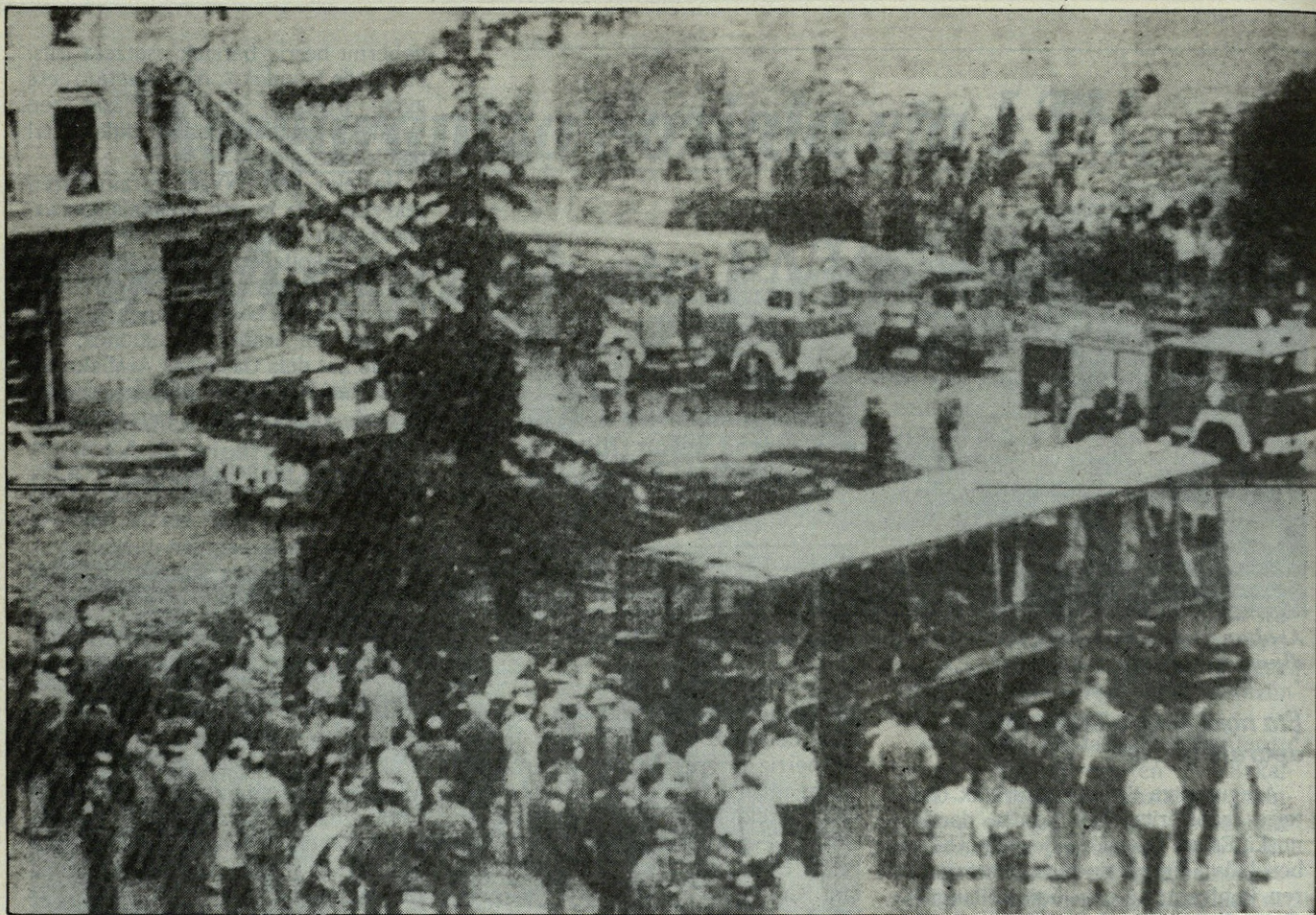
Herri Batasunak, berriz, udazkenean aurkeztu zuen lau puntutako proposamenean segitzen du. Akordio historiko bat eskaintzen zieten HBko buruek EA eta PNVkoei, eta bertan KAS alternatibaren bidean lau puntu agertzen ziren plataforma gisa: Hego Euskadi osorik hartuko zuen marko juridiko berria, erabaki politikoak hartzeko gaitasuna edukiko zuen subiranotasun politikoa, autodeterminazio eskubidea eta ETA-

txango bat egin eta Gonzalezekin elkarriketatzeko posibilitatea aipatu da zirkulo politikoetan bezala prentsan, eta Arzalluz justu zein jokotan dabilen ere eztabaidatzen da.

Jeltxideentzako okerrera, hasiera batean bederen, EA eta EEk antolatutako gobernu hori litzateke. Eta bi eritzi daude horren aurrean jeltxideek erakutsi nahi duten patxadaz. Batzuen ustez, eta EEko Martin Auzmendi ildo horretatik ari zen, PNVk protagonismoa galdu egin du eta espero baino urrutirago egin dio ihes txoriak. Horren ondorioz,

eta urduri dagoelako, prentsaurrekoetan besteei barre itxurak egitetik ez omen dira pasatzen jeltxideak.

Beste batzuen eritzian, lasaia gojatzeko motibo gehiago dituzte PNVkoek eta PSOeren benetako agintariak direnak, Madrildik, berekin tratatu batera iristeko gogoz daudela ongi dakite. Zer irabazten du PSOek ETBn, Ertzantzan edo administrazio autonomikoak EAko eta EEko jendea buru jarririk?

Zaragozan ETAk burutako atentatuak gogortasun nota bat erantsi dio hain serioски hartzen ez den hemengo ingobernabilitateari.

ren eta Estatuaren arteko negoziaketa.

Aurrera ateratzeko posibilitaterik gabekotzat juzgatu da alde askotatik, eta EAK lehendabizi eta PNVk gero, bide horretatik serioски abiatu ahal izateko ETaren borroka armatua arbuia eta instituzioetan parte har dezala eskatu diote HBri. Talde honetako buruek, dena den, optimismoz ikusten dute beren proposamenaren ondotik gertatu dena, zeren eta ontzat emana izan ez bada ere, ez bait da erabat deskalifikaturik gelditu.

HBren proposamenaz aparte, ez da,

ahaztu behar Madrilgo kronista politikoei hain sarritan oroitarazten dutena: talde politikoez gain ETA ere hor da goela. ETaren kolpeek bazterrak mugierazten dituzte, eta partiduen arteko elkarriketek daramaten martxaren gain mundu guztiari gogoraerazten diote Euskal Herrian badela konpondu beharreko egoera bat. Zaragozakoa bezalako atentatuak badute oihartzuna Euskal Herrian hain agerian ez ikusi arren beren protagonismoa baduten indarretan.

Ekaina azkar dator paperez gainezka

Bada beste faktore bat azken hilabeteotako negoziaketa guztiak eta baita ondoren datozkeenak ere esplikatzen balio dezakeena: ekainean burutu behar diren udal eta diputazio hauteskunde aldamenen, Europako parlamenturakoak ere jokatzeko direla.

Beraz, pazientzia pittin bat gehiago eta Komunitate Autonomoko botoemaileek lau paper hautatu beharko dituzte: bata udalerako, bestea probintzia bakoitzeko Biltzar Nagusietarako, hirugarren bat Gasteizko Parlamenturako eta laugarrena Europako Parlamenturako.

Hori hola balitz, esan ahal izango litzateke lehendabiziko aldiz baskonga-

doek eta nafartarrek hauteskunde autonomikoak egun berean izanen dituztela. Diferentzia batekin: Nafarroa komunitate probintziabakarrekoa izanik, udal hauteskundeekin batera egiten da beti Parlamentu Forala hautatzea, eta beraz horko biztanleek hiru papertxorekin aski dute.

Europako Parlamentuan parte hartzeak beste dimentsio berri bat dakarkio euskal prolematikari, eta PNVkoak dira orain artean horri etekinik handiena ateratzen jakin dutenak. European euskal nortasuna defenditzearen gain propaganda asko egin dute azken urteotan, eta irudiari dagokionez hauteskunde guztiak egun batean egiteak haietzako leharke mesederik gehien.

Irudi luke panorama politikoa, Komunitate Autonomoan, eta laster Nafarroan ere bai, konplikatuegi bihurtu dela epe laburrera, eta iraupen laburreko gobernuen sailean sartuak gaudela Ardanak Ajuria Eneako tronua hartu zuenetik. Azken finean, lehendakari berria izendatzeko legeak ipintzen duen epe maximoa apirilaren 10ean bukatzen da. Apirila, maiatza... Agian partidu guztiei komeni zaizkie hauteskunde berriak, gauzak gaur dauden bezala inorentzako irtenbide erosorik ez delakotz.

Iñaki ZUBIONDO

Gabriel Aresti osoa zuretzat

Eskura ezazu Gabriel Aresti osoa dendan baino merkeago

Bilduma osoa (10 liburu), bere kutxa barruan, etxean jaso nahi dut, zortzi mila (8.000) pezetako errenboltsoa ordainduz.

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA.....

HELBIDE: SUSa, Ametzagaña 19-behea, 20012 DONOSTIA

Etzazu aukera galdu!

Susa

Kontraintsurgentzia

Hitz berri samarra da. Munduko bigarren gerra eta gerokoa. Izan inperialismoak dakarren menpetasunaren kontra altxatuta, izan nork bere nazioaren eskubideak defendatzearen, hainbat herrik armak eskuratzen dituzte. Gerra egin behar, horiei. Gerra zientifikoa. Akademia militarretan «kontraintsurgentzia» izenez ezagutzen zaio. Lekuan lekuko berezitasunetara moldatzen dute. Ideala, hala ere, Europako zenbait politikariek amesten duten «Estatu prebentiboa», «gizarte sanitarioa». Vietnam-en hasi eta biaje arin batez Euskadira iritsiko gara. Europako kaleetan erabiltzen diren arma berriez ere arituko gara.

Rio de Janeiro, Brasil, 1968, iraila. Latinoamerikako armaden VIII. batzarraren aurrean, EEBBetako Armadaren Estatu-nagusi buru den Westmoreland jeneralak hitz egiten du. Vietnam bonbaz josten ari dira amerikarrak. Eta beren kontinentean, hegoaldean, pil-pilean daude gerrilariak.

Kontraintsurgentzia-gerraren printzipio nagusiak gogoratzen ditu jeneralak. «Batez ere sekuritatearen garrantzia azpimarratu nahi dut, bera gabe nazio baten gainerako lorpenak galdu egiten direlako». Baina hitzaldiaren parrafo pare bat apenas betetzen du «sekuritateak». Eta «ekintza militarra, komunisten intsurgentzia borrokatzeko moduetariko bat besterik ez da». Herriarengana jo behar da zuzenean.

Gerrilariak —«gerra psikologikoa» trebeki erabiliaz— herriaren aldeko aldaketak agintzen dituzte. Hortaz gobernuak inizatiba hartu behar du. «Prosperidadea» eragin behar du. «Ekintza politikoa erabat inportantea da. Herriari, bere gobernuak babestu egiten duela, erakutsi behar zaio».

«Pazifikazioa» definitzen du jeneralak. «Hitz gutxitan esanda, gobernuaren kontrola sendotu eta zabaltzeko militarrek eta zibilek batean bultzatutako ekitaldia da, nazioaren eraikuntzak segi dezan posibilitatzen duena». Eta prozesu horretan «herriak bere burua benetan gobernatu eta defenditu dezan» lortu beharra dago.

Azken batez, gerrilaren beraren taktikak erabili behar dira. «Lehen, enboskadei esker, Vietcong-ekoek mendia be-

Kontraintsurgentziak asko ikasi zuen Vietnamen. Argazkiko soldaduek, harro, etsaiaren bi buru erakusten dituzte.

Intsurgentzia deusezteko erarik erabakikorrena: genoizidioa. Argazkian, armeniar masakratuak, Erzurum-etik gertu.

ren esku zeukaten; orain, geuk egiten ditugarik enboskadak, ehiztariak ehizatuak gertatzen ari dira». Vietnam galduko zuten. Baina bazekiten zergatik.

Iniziatiba hartu behar da; ekintza zibiko-militarra

«Genozidioa erabili gabe behintzat —diosku Robert Ta-ber-ek, "Arkakusoaren gerra" bere liburu ezagunean— ez dirudi gerrilariak gerra gal dezaketenik». «Gerrilak izaten bait du iniziatiba; berak erabakitzen du noiz eta non atakatu; gobernuaren armadak defentsiban egon beharra dauka».

Hori aspaldian bukatu zen. Kontrainsurgentziak ulertu bait du. Iniziatiban dago koxka. Iraultzaileen ekintzak aurre-ikusi behar dira. Beren armak erabiliz, behartu egin behar zaie, estrategia aldatu dezaten; faserik fase atzera egin dezaten: gerra zibiletik gerrila-gerrara, terrorismora, erakundera. Azken horretan eduki. Eta hori, populazioa gure kontra altxatu gabe.

Horrelakoxe ideak irakurri ahal dira «U.S. Army»ren gerra kontrairaultzaileari buruzko ikas-liburuetan. Liburuki horietako bat eskuratu dugu. Ofentsiban jokatu beharraz aritzen da luzaz. Baina batez ere, gaurregungo kontrainsurgentziak hemen eta han erabilitako arteak aipatzen ditu: «Ekintza zibiko-militarrerako taldeak» («herriak bere burua defenditu dezan»), «eskualde debekatuak», «reagrupamientoak» («herriari ez zaio gustatuko, bere lurraldetik aparta dezaten, baina beharrezkoa izateaz gain, finki jo-

katuz gero —etxe berriak, atentzio guztiak eskainiz— azkenerako erakargarri ere gerta liteke»), «kontragerrilariak»...

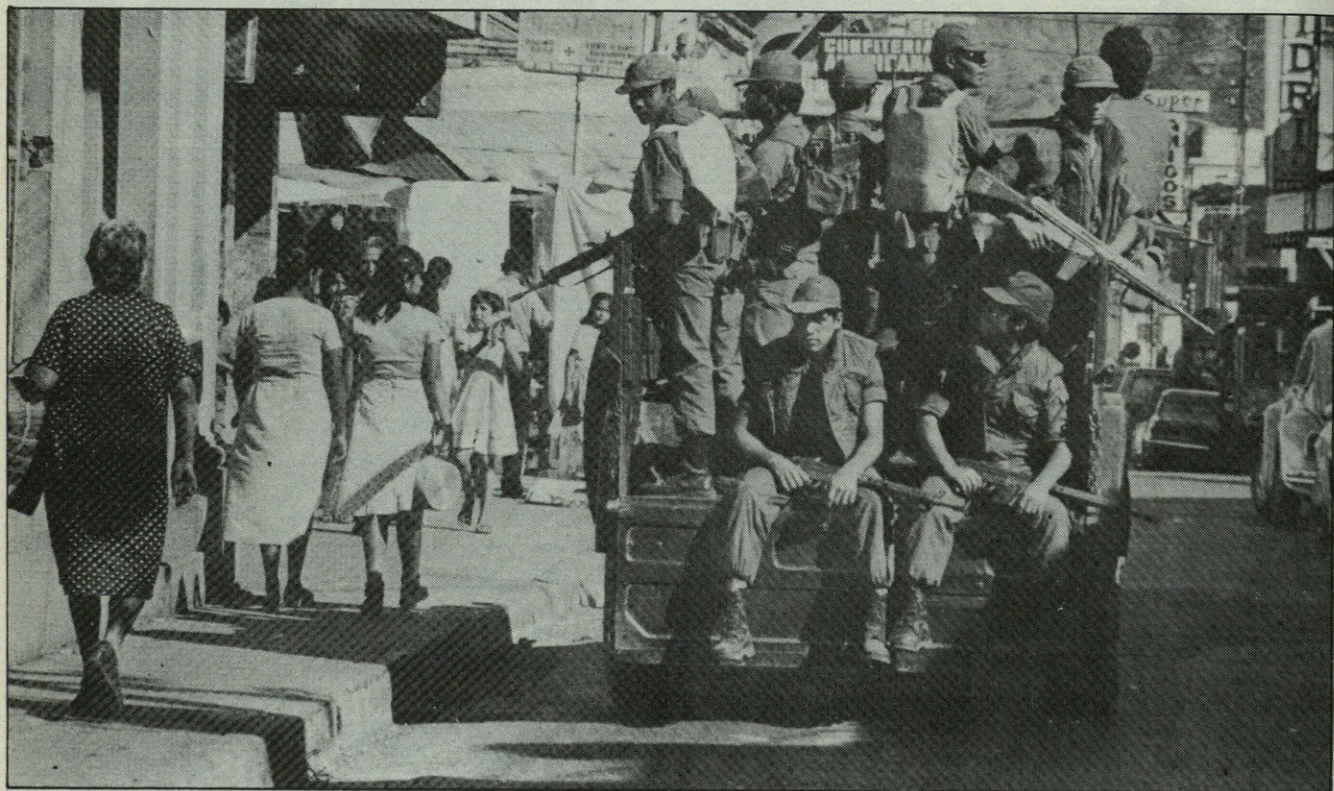
Kontrairaultzaileen estrategia bost oinarritan sostengatu behar da (eta ez dira esateagatik esaten diren horietakoak): babestu eta etsaia deuseztu (betikoa), base estrategikoak finkatu (beroietatik «olio mantxa» baten gisa hedatze-kotan), masak mobilizatu («ez bakarrik psikologikoki: erakundetu egin behar da herria, bai lanean, bai beharbada sor litezkeen instituzio berrietan, bai talde armatuetan...»), kanpoko laguntza bideratu, eta ahaleginak batu.

Guatemalako esperientzia

Vietnam eta gero kontrainsurgentziatzko taktikak hagitz bateratu dira munduan, lekuan lekuko ezaugarrietara moldatuz. Palestindarren aurka Tel-Aviv-ek daraman borroka eredu bat da (eta hala ezagutzen zaio, eta israeldar eskolatan formatzen dira beste estatu askotako «kontrak»). Beste bat, Hegoafrikako arrazistek beltzak zapaltzeko sorturiko legeak eta kaleetan erabilitako mainak. Saharan basamortuari egokitutako modalitatea ikusten dugu. Timor, Eritrea, Colombia...

El Salvador eta Guatemalatik jaso dugu berriz informaziorik gehiena. El Salvador-eko gerra oso aurrera joana da, eta «gatazka militarra» da nagusi —nahiz gobernuak menperatzen dituen eskualdeetan herriari begira, herria «prozesu demokratiko»an inplika dadin hainbat ekintza antolatzen dituen. Guatemalan kontrainsurgentziak pausu luzeagoak emanak ditu.

Beren herrietatik (modu txarrean, jakina; hau baino lehenagoko sarraskiak ezin daitezke ahaztu) ateratako familiak «*polos de desarrollo*» direlakoetan biltzen dira. Herriska hauetan (Vietnameko «*alde modelo*»etatik kopiatu eta

El Salvador, puntu kezkarri bat gaurko kontraintsurgentziarentzat. Santa Ana hiriko eszena bat, egunero-koa.

hobetuta) denetatik dago: elektra indarra, ur-kanalak, lan-tegiak, eskolak... Eta «autodefentsa patruilak», non gizo-nezko guztiek egon beharra duten. Militarrek estu kontrolatzen dute nekazarien «konzientizatze» prozesua, hiru etapatan: bat («fusiles y frijoles»), non militarrek oraindik *bes-teak* diren, eta jendea beldurra sarrerazten zaion; bi («te-cho, tortilla y trabajo»), zeinean behin-behineko kanpa-mentuetan jendea etsaiaren mekanismoetan inplikatzin hasten den; eta azkenik behin-betiko bizilekuetara eramaten dituzte; jakingarria da «*baserritarrek disziplinatu ki onartzen dutela bizimodu hori*», joan den urrian Amelio García Gizaeskubideen aldeko batzordekoak ARGIAri kon-tatzin zionez.

Kurdoen kontrako gerra: «zati ezak, irabaziko duk»

Kurdistanetik heldu zaizkigun informazioez beharbada idea globalago bat emateko moduan gaude. Kurdistanen, estatuen arteko (batipat Irak eta Turkia arteko) mugak jen-dez hustu eta minatu egiten dira. Hori sistematikoki egiten ari da Turkian, eta Iraken 1975etik hona 800.000 kurdo atzerriratu dituzte; herria *benetan* zatitzea gura dute Bag-dadek eta Ankarak. Gero —Turkia aldean— «herri babes-leak» ditugu, beste izen bat lehen ikusi dugun fenomenora-ko. 1985eko lege baten bidez sortu ziren horiek, eta ho-nezker 25 bat mila izan daitezkeela jotzen da. Poliziaren eta armadaren «unitate bereziak» ere ez dira falta. Azke-nik, torturak eta beste errepresio mota zaharrak alde bate-ra utzita, «damutu»en eta «probokatzaille»en erabilera an-tzematek dugu Kurdistanen.

Eta, nola ez, prentsa, orain arte aipatu ez duguna. Saiatu beharko ere, turkiarrek, desinformazioaren arloan, beren

estatuko kurdoak hamar milioi inguru izanik «kurdo» hitza debekatuta egonik. Turkiako *Hurriyet*, *Tercüman* eta *Milli-yet* egunkarietan talde bereziak dituzte, «terrorismo»ari bu-ruzko informazioak bahetzeko.

Azken orduko notiziak dira, Dersim inguruan, militarrek borrokalarien emazteengana jotzen ari direla, eta dibor-tziatzeko presioak egiten dizkiete, eta beste batekin ezkon-du daitezen («gerra psikologikoa»). Halaber dakigu, hildako militante baten burua (burua, fisikoki) eramaten duenari milioi bat lira eskaintzen ari zaiola.

Presoen morala txikitu behar da. Argazkian, ANC eta SWAPOko militanteak, Robben Island-eko estermínio gartzelan, Hegoafrikan.

Amerikarrak, «kontraintsurgentzia globala»

Mundu mailako mapa hartuz gero, kontraintsurgentziaren buruan Estatu Batuak antzematen dira. Jakina aliatu estrategiko inportanteak badituztela amerikarrek, eta ekin-tza-autonomia bat ezagutu behar zaie (Israeli, adibidez, 85eko urrian Tunezeko OLPren sedea bonbazkatu zuela-rik). Iparramerikar estrategian hari asko dago, baina tokian tokiko gerra edo gatazka bakoitzean egiten dutena alde batera, azken denboretan mundu osoa lotuko lukeen «sare antiterrorista» bat antolatu beharraz aritzen dira sa-
rri.

Intsurgenteen izakera aldatu dela eta «soldadu tipo berri bat sortu beharra dago, arin sartu eta ateratzen dakiena, bizia, azkarra, imajinatiboa» (amerikar aldizkari baten de-finizioa da: Rambo datorkigu gogora). Estilo horretara mol-datuko dira armadaren talde bereziak, hala nola Italian ba-se bat duen *Delta Force* «komando antiterrorista». Mun-duan inon «eskala txikiko» gatazkarik gertatuz gero, indar berezi hauek («Desplazamentu Azkarretako Indarra» date-ke garrantzitsuena, Indikoko Diego Garcia-ko irlan base nagusia daukana) segituan interbenitzeko prest egongo li-rateke. Lehengo urteko abuztuan Lur, Itsas eta Aire, hiru armadetako talde bereziek bat egin zuten, buruzagitza ba-karra dute beraz orain, eta 30.000 soldadu, bahiketak eta abarretan parte hartzeko prest (aldizkari hau kaleratzen deneko Libanon interbenitu dute igual).

Esan gabe ez dugu utzi nahi, 86ko uztailean, *Force Hu-rricane*, «terrorismoaren kontrako» entrepresa pribatua

Frantses gehienak ahaztuta daude, beren herritar ba-tzuek noizpait erresistentzia izeneko zerbait egin zute-na.

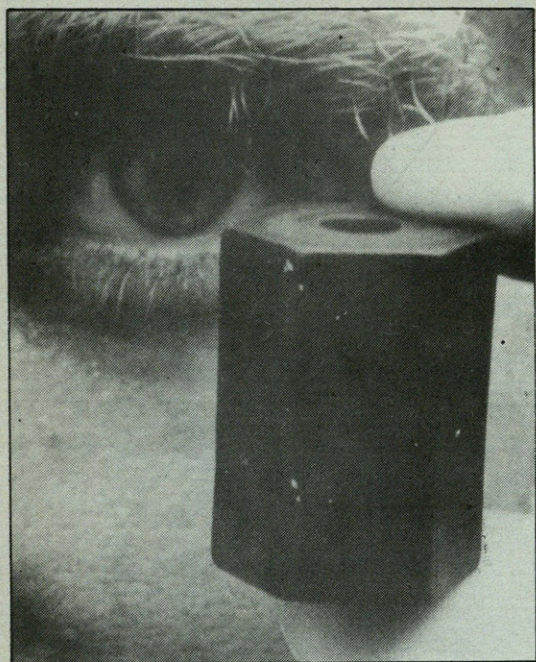

«Anti-Riot Baton»: 55.000, hiru urte-tan, Irlandan.

Kale arma berriak

Gomazko eta plastikozko
proiektilak inglesekin sortu
zituzten, 50. etako
hamarkadan, eta
Hong-Kong-en erabili,
1958an, aurreneko aldiz.
Harezkero, dossier txiki
honetan «kale armak»
deitzen ditugunak, poliziak
jeneralean manifestalarien
aurka erabilitakoak, izugarri
bilakatu dira.

Irlandan azken urteetan erabilitako plastiko-tutuak.

Lehen egurrezkoak izaten ziren. Hong-Kong-en bertan eta 1967an estalki metaliko batekiko egurrezko jaurtikigailuak erabili ziren, eta jo'ta pertsona bat hil zuen haietako batek. 70. eta 80. hasieran Estatu Batuetan ikusten ditugu tipo horretakoak, Berkeley-n konkretuki. Txit arriskugarriak zirela eta, ingelesek ez zituzten haiek Europan erabili nahi. Gomazkoak, berriz, bai. 1970.eko abuztuan antzematen ditugu, lehenbizikoz, Irlandan. Handik aurrera modeloak etengabe berrituko di-

Hori bezalako gomazko proiektilek hori bezalako begiak ateratzen dituzte.

«Behar izanez gero», militarrek interbenituko dute. Bolivian beharbada «pasatu» egin dira horretan.

sortu zela EEBBetan, eta Israeleko Mossad-eko, Britainia Handiko SAS-eko eta FBIko izandako indibiduoek osatzen dute. «Gure alde gauza bat dago —esan zuen, aurkezpenean, Liddy-k, lehen Etxe Zuriko kontseilari izana, orain enpresa honen buruan—, alegia ez dugu Estatu-departamentuaren edo gobernuaren onespenerik behar, ekintzara pasatzeko».

Europarren obsesioa: prebentzioa

«Terrorismo»arena delarik nonbait Mendebaldeko gehientso kezkatzen duen segurtate arazoa, OTANek 85eko otsailean «batzorde antiterrorista» bat sortu zuen bere baitan. Batzorde horrek eta gai horretaz espezialista direnek hitz bat erabiltzen dute aho batean: *kooperazioa*. Pasa den irailean europar parlamentuan kontinente mailako polizia bat sortzearen posibilitatea aipatu zen.

Kooperazioak fruituak eman ditzan egiturak eta legediak geroz eta gehiago *berdindu* behar dira. 88rako Europa guztian pasaporte bakar bat erabiliko dela, segurutzat ematen da. Eta «legedi antiterroristak» ari dira, pixkana pixkanaka bateratzen; Espainiak aldaketaño pare bat egin du orain ez dela asko, besteen mailako legedia izateko... Edo-ta esan liteke, dakitenek horrela formulatzea nahiago dutelarik, besteak ari direla, aldaketa pare bana eginez, Espainiakoaren maila iristeko —zeren gogora dezagun Espainia kontu hauetan arras abangoardian dabilela.

Alemanian adibidez izen horretako legedia aldatu berri da (86.12), gonbarazio batera elektra-indarrezko poste bat botatzen duena, orain arte «ekologista»tzat hartua izan zitekeena, «terrorista» gisa juzkatuko dutelarik aurrerantzean. Alemandarrek gai hauetan oso puntan egoteko ospe merezia daukate. Aurtengo apiriletik aurrera nortasun karnet magnetiko berri bat erabili beharko dute, memoriarekikoa. Hango poliziarentzat ez dago soberazko daturik, datu denak biltzen dituzte: Partidu Komunistaren mitin-leku

baten inguruan aparkatutako autoen jabeenak, Chilekiko elkartasunezko festa batean izan den pertsonaren pisulagunenak, manifestu feminista bat sinatu duenarenak...

Frantziaren oldarrak, eta Espainiarenak

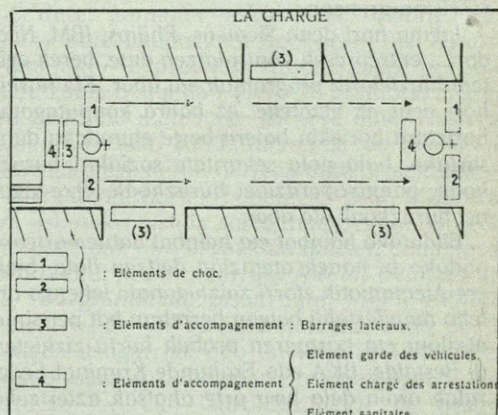
Frantziak joan den urtean egindako bidean erreparatzen badugu, harrigarritzko «aurrerapenak» ikusten ditugu. Apirilean Mitterrand «nazioarteko erakunde antiterrorista» baten alde mintzatzen zen, eta aurki hasi behar zuten euskaldunen eta besteren batzuren bortxazko estradizioek.

Uztailean Charles Pasqua barne ministrariak harrotu zituen errepublikako kazetariak, abisatuz «prentsa eta sekuritate zerbitzuen arteko distantziak» ez zirela «zabaldutako be-

Munduko edozein gatazkaren gainean amerikarren itzala proiektatzen da. Argazkian, Fort Dix-en, arma kimikoak probatzen.

Egoera «ohizko»etan «ordenaren mantentze»az kuerpo berezi batzuk arduratzen badira ere (poliziak, kolore guztietakoak), gauzak «okerrera» ezkerro, militarrek interbenitzeko prest egoten dira. Izan ere beren akademietan «masak» geldiarazi eta konbatitzeko teknikak sakon ikasten dituzte. Grafiko horretan kale bat nola hartu behar den ikusten duzue, eske-matikoki; «Petit memento du maintien de l'ordre» armada frantsesaren ikas-liburutik aterata dago.

ra; 1973tik Alemaniako poliziaren akademia hasi zen horri buruzko inestigazioak eginez; «arma humanoak» (bigunak, alegia) deitzen zieten alemandarrek. Orain, zernahi modelo dago, kalibre, pisu eta abarren arabera. 15 zmtako eta 180 gramotakoak badira, eta tiro egindakoa 280 puxketa tikitan zatitzen direnak ere bai.

Irlandako tiroketetan erabilitakoak

«Anti-Riot Baton Round L2A2» izena zuen Irlandako gomazko lehenbiziko proiektilak. Aipatu abuztuan hasi eta hiru urteetan 55.000 halako jaurtiki zituzten britainiarrek han. Denbora horretan hiru gazte hil zituzten, eta ehundaka lagun utzi zituzten larriki zaurituak. Oso arriskutsu zirelakoan, gomazko tutuak erabili zituzten gero, az-

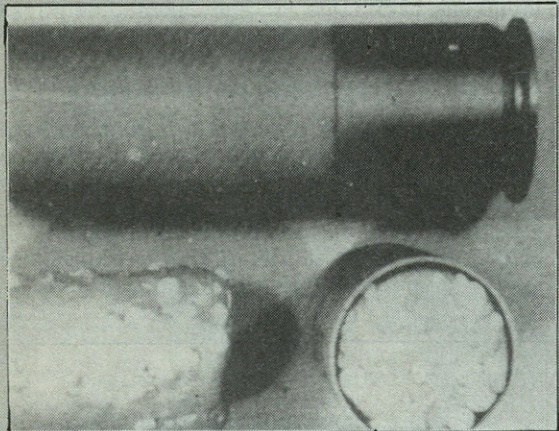

MZP pistola eta bere proiektilak.

Teknika berriei esker, Europako estatu askotako poliziak ez du laster «interferentzia zikin» egin behar izango, nahi duenaren telefonoa kontrolatzekotan. Alegia, sare bikoitz bat antolatzen ari dira, beren zentraletatik aditu ahal izateko. Telefono zenbaki konkretu bat markatutakoan, edo telefono zenbaki konkretu bati hots egiten zaiolarik, deia automatikoki registratzen da beren konputagailuan; gainera zuzenean sailkatzen da, «prostituta»ren deia «prostituzio»aren artxiboan, «terrorista»rena «terrorismo»arenean...

Jakina hori dena Siemens, Philips, IBM, Nixdorf... enpresek kontrolatzen dute, berek egiten dituztelarik programak eta abar. Eta noski, hori deus ez litzateke, ez balira konputagailu horietara horiekin batera beste ehundaka datu sartuko, hala nola sekuritate sozialari buruzkoak, banku-operazioei buruzkoak, etxe-lagunei buruzkoak eta abar.

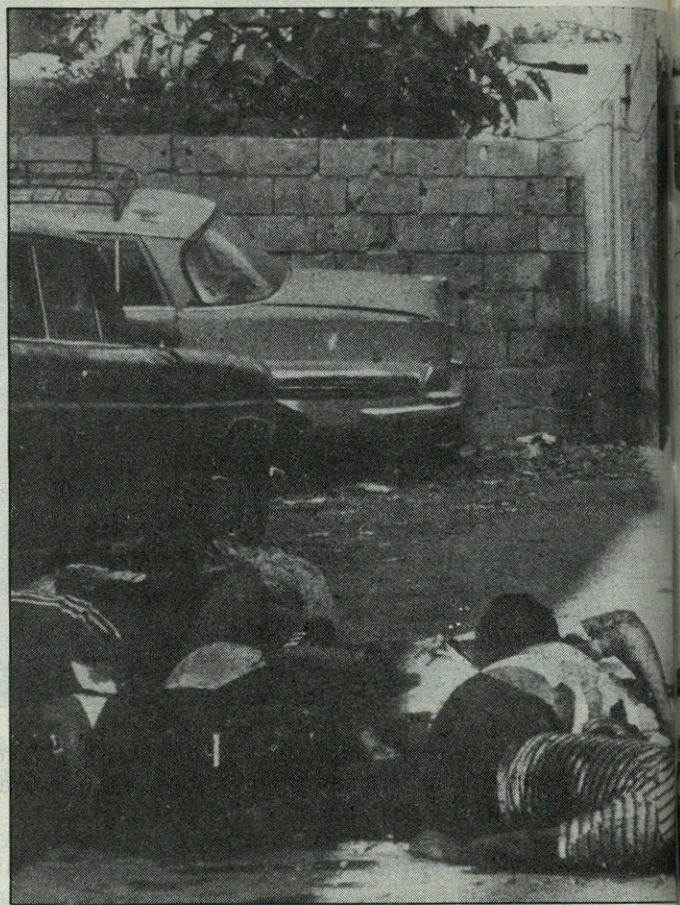
Bildutako hainbat eta hainbat datuen artean, ondoko bi hauek atentzioa deitzen dute, biak ere Alemaniak etorri zaizkigunak: lehengo urteko manifestaldi batean berrehun bat pertsona atxilotu eta txistuaren probak hartu zizkieten (!) Bestalde, BKA edo Erakunde Kriminal Federalak orain dela hiru urte ahotsak aztertzeke batzorde berezi bat sortu zuen, ahotsak doinuuen arabera eta beren aldaketa posibleetan sailkatzen zituena; batzordearen helburua zera zen, noizpait bahiketaren bat edo gertatuz gero, bahitzaileen ahotsak identifikatu ahal izatea. Badago, beti ere, zerez harritzerik, bai.

«Boxeo-eskunarru hegalaria».

kenik plastikozkoak. 81garren urte bitartean 44.000 tutu bota zituzten. Horien kolpeez 13 pertsona hil dira 86.era bitartean. Britainiar poliziek «bapateko hobekuntzak» aportatzen dituzte, hala nola bizar egiteko labantxoak erantsiz, etab.

Materia honetan azkeneko inbentoa Arwen-Gewehr etxeko pistola-gisakoa da, bost tirokako kargadorea duena, berezitasun batekin: proiektil bat izan daitekeela gasezkoa (CS munizioa), beste bat plastikozkoa... Egindako probetan 100 metrotarra baletatik %80ak bere helburua iristen zuela ikusi

Israelarrak pasa eta geroko eszena bat, Libanon. Tel-Aviv-ek bere kontraintsurgentzia helburuak erdiesketotan noranahi jotzen du.

har» (eta oraintsu prentsaratu da berria, defentsa ministrak «Desinformazio batzorde» bat sortu egin duela, «prentsaren segmentua egiteko», konprobatu dutenez «terrorismoa ez bait da ekintza biolentoen bidez azaltzen bakarrik»).

Irailen armadaren unitate bereziak mugak zaintzera bidali zituzten. Azarban «sospetxoso»en afitxak kaleetan ipintzea erabaki zuten (Alemanian eta Espainian aspalditik egiten zena). Abenduan azkenik terrorismoari buruzko auzietan «herri-epaimahaiak» desegiten ziren, eta beren ordeze lege-gizon profesionalak ezarri («El Pais»en interpretapena, horretaz: inolako auzietan hiritarren parte hartzea kontenplatu ez duen Espainiako legedira hurbilketa bat da).

Espainiako polizi-giroetan pasa den urtean bi kontzeptu erabili dira nabarmenki: *batasunarena* (informazio zerbitzuei buruz batez ere) eta *homologatzearena*, europartzearena alegia. Gainerakoan aurrerapenik begi-bistakoena informazioaren —informatizatzearen— alorrean ikusten ditugu. DGSKo «Berta» konputagailuaz erruz mintzatu da: besteak beste argi, telefono eta ur-erreziboak konputertzen ditu makina horrek, geldirik daudenak edo memorian gordeaz.

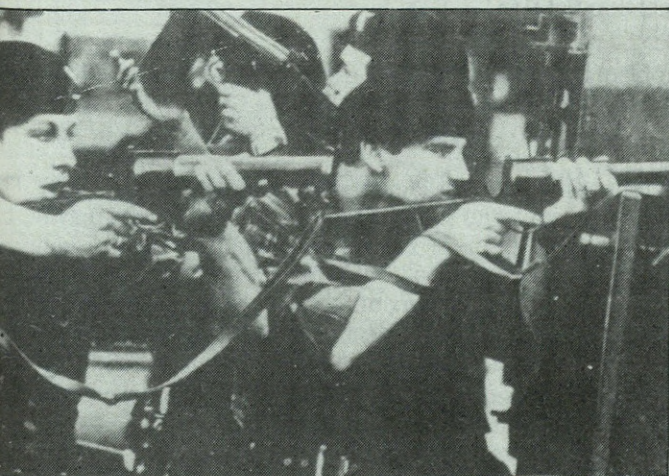
Teknika desberdinak erabiltzen ere ongi ikasita daude espainolak. UAR bezalako unitate errepresibo berezien ondoan «gera zikina»ren erabilera egokiak merezi du aipamen.

Euskadin, sustituzioa da protagonista

Espainiako gobernuak Euskadiz zer egin gogo duen, argi-ta-garbi esan izan du. Lau puntutan biltzen da beren estrategia (eta hasieran aipatu dugun «U.S. Army»ren kontrainsurgentziatzko printzipioekin zer antza duten atentzioa deitzen du): errepresioa eta autodefentsa; konzienzia-zioa (prentsaren eta «bakearen aldeko mugimendu»aren funtzioak ezin aipatu gabe utzi); nazioarteko kolaborazioa (eta Frantzia ez da soka bakarra noski); eta reintsertzioa.

Guzti horietan —hirugarrengoa paper intsignifikantea jokatzuz, momentuz— Euskadiko gobernuen ezpai gabeko

Europako gerra bereziaren laborategia, urte askotan zehar: Irlanda.

zen. Frantzian eta Belgikan ari dira azterketak egiten pistola honekin.

EEBBetan, Suitza eta Alemanian

Estatu Batuetan **stun-bags** erabili dituzte bes-tetan, linozko zakutto batzuk dira, gomazko edo plastikozko bolatxoez beteak, baita metal- edo berun-hautsez edo zerrautsez ere. Horien distantzia ideala 15-35 metrotakoa da; distantzia horretara, horietako batek, gonbarazio batera, baten baten sudur-hezurra hautsi dezake. Europara ez dira oraindik etorri.

Suitzan gehienbat gomazko proiektil hexagonalak erabiltzen dituzte. 3 zmtako diametroa izaten dute, tamaina askotakoak badira baina. 80.eko etxe okupazioen denboran, tiro batek 10 gramotako 42 proiektil zituen. Zazpi pertsonak galdu zuten begia han. Gero 18 gramotakoak ugaritu ziren. 50 metrotako iritsiera dute. Hasierako abiadura orduko 200 kmtakoa da. 20 metrotan, 4 metrotako zabaleroa hartzen dute proiektilek.

Alemanian, horiek hobetzeaz gain, MZP erabilerara askotako pistola sortu dute berriki. Horrekin erabiltzekoak dira argazkian ikusten dena bezalako proiektil jira-birakorrak. Airean irekitzen dira eta 180 gramotako pisua dute. MZPk gaineratikoan CN edo CS gasak botatzeko balio du, bai granada itsugarriak edo tintazko proiektilak edo «boxeo-eskunarru hegalaria» (malgugarri diren kartutxo itxurako jaurtikigailuak) edo besterik ere. Proiektilez eta hariz osaturiko sare bat sortzekotan omen dira orain alemandarrak, manifestalaria garbitasunez harrapatuko lukeena.

«Derwish dantzaria» eta beste

Alemanian garelarik, eta gasen kapituluan sartuz, lehengo udaberrian Wackersdorf-en erabilitako poteak aipatu behar ditugu. Bat da «Derwish dantzaria» izenekoa (Derwish Alemaniako mitologiaren nano bat da nonbait), CS gazezkoa. Arma honek, arrisku mekanikoez gain (buru metalikoak joez gero oso kaltegarri gerta daiteke), saltoka dabil, eta noski manifestalarientzat harrapagaitza da.

Beste bat, «hiru puxketako potea» dei geneza-keena da: honi kolpe egindakoan azala erdibitzen

«Derwish dantzaria» (eskuinean) eta hiru puxketako granada.

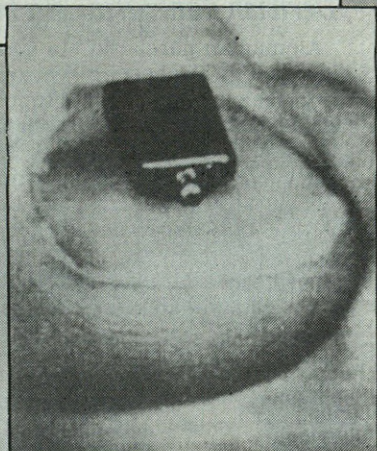

Eskuz hartutakoan eztanda egiten bide duen potea.

Inork baino informazio gehiago izateak posibilitatzen du mendealde kapitalistako estatuek munduaren gaineko kontrolari eutsi dezaioeten. Kontrol hori ezinbestekoa dute, insurgentzia prebenitzeko.

Estatu Batuen nagusitasuna erabatekoa da. 1978an, Estatu Batuek munduko datu-bankurik %54a kontrolatzen zuten, non konputarizaturiko informazio guztiaren %89a pilatzen zuten. Nola daiteke hori? Erraz da: entrepresa amerikarrek 60.000 ordezkari dute, ehun estatutan barrena hedatuta. IBMk bakarrik, mendealdeko Europan 27 inbestigazio zentro du, non zazpi bat mila espezialista aritzen diren. Beren ikasketa eta azterketa Estatu Batuetako konputategi zentraletara segunduko 600 milioi seinale elektronikotako abiaduran iristen dira.

Cees Hamelink espezialista nederlandarrak 1980ko informen batetan erakutsi zuenez, Estatu Batuetako 60 enpresek munduko informazio komertzioaren %70a kontrolatzen dute kasik. Gaurregun, Europako estaturik gehienek beren bizitza ekonomikoa antolatzeke EEBetako konputagailuetan pilatutako datuez baliatu behar dute. Menpekotasun hau ia erabatekoa da hirugarren munduko Estatuetan, Afrikan batez ere, non herri batzuek Estatu kapitalistekiko zentratuainoko zorra duten jakiteko New York-eko bankuek eskuratzen dieten informazioaz baliatu behar duten.

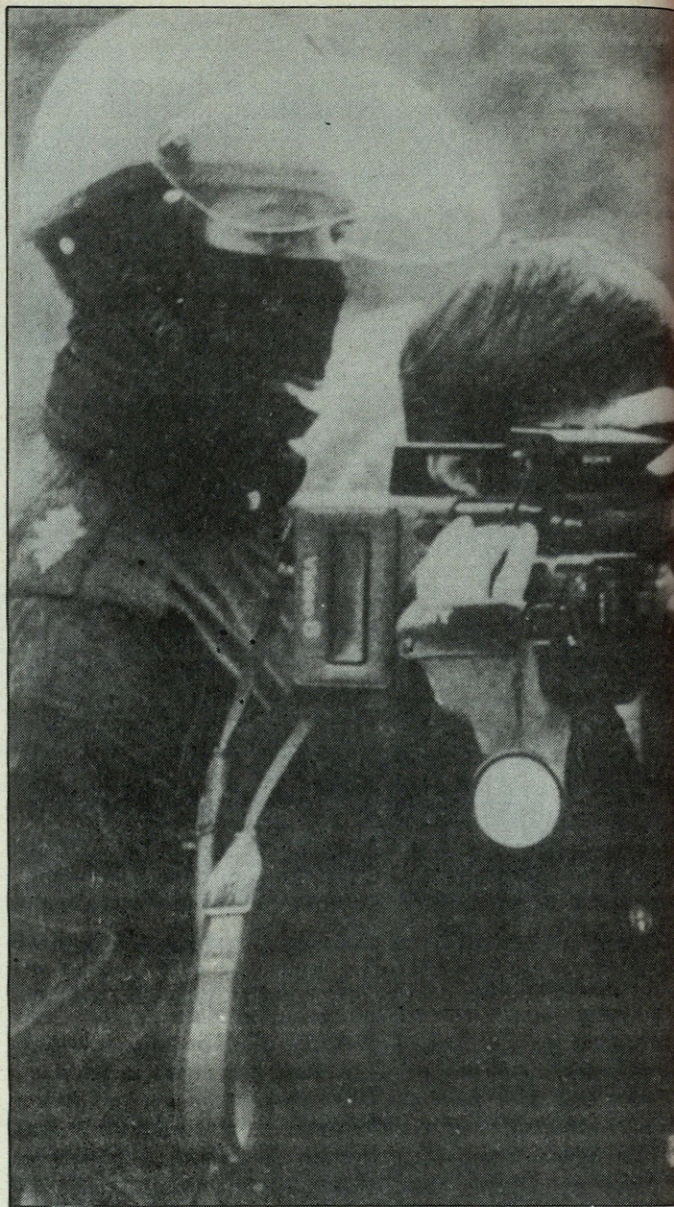

zaio, eta barnean gasa duen ontzitxo bat askatzen zaio. Potearen estalkian irakurri ahal da: «Warning: may cause severe injury — give medical aid to persons seriously affected».

Hirugarrena azalean «NICO» idatzirik daukana da. Gas-pote honek behin baino gehiagotan leher egin du lurrera eta gero; manifestalari bati baino gehiagori zauri larriak egin dizkio, eskua galera-ziz ere. Lehengo udazkeneko Frantziako ikasle gatazketan pote tipo hau edo honen antzekoa erabili ote zuten espekulatzen da, han ere hartu eta eskua txikitu bait zitzaion baten bati.

CS gasa: Vietnamentik Europaraino

Lehen Europan CN (Chloracetophenon) gas negargarria erabiltzen zen soilik; 1981ean ekarri

Sustitutzioa burutzen den bitartean, Ertzantzak armak zorrozten ditu. Polizi bat filmaketan hor, Bilboko manifestazio batetan.

kolaborazioaz baliatu dira. Gasteizkoak bereziki, ahalak eta bost egiten ditu, herriaren sektore baten erresistentzia ezerrezteko, eta reintsertzioaren arma etengabe eta nahiko abilki erabili dute.

Gainerantz, Euskadiko «kontrainsurgentzia» berba batengan ipini ditu bere esperantzak: *sustitutzioa*. Barrio-nuevok (86.11.13) «Ertzantzak kompetentzia guztiak ditu dagoeneko» esan dezan edo Roldanek (86.11.18) «Guardia zibilak ez du Euskal Herritik atera behar» esan dezan, ez dira oso esanguratsuak: sektore egoskor batzurentzat lasaigarri huts dirateke.

Ertzantzak, bere buruek behin eta berriro adierazten dutenez, «bere lekua bete nahi du»; Ardantzak azaroan eskatzen zuen berriro, «Ertzantzak funtzio guztiak beregana ditzan». Eta gauzak hortik doaz, azken hilabeteotako gertakizunak lekuko. Azpimarratzekoa da *nola* gertatzen ari den mudantza. Arestian prentsaratuta da beste 49 «eliteko er-

EXTRA

K O M I K I A

48. zenbakia

WALTER GARMENDIA JR.

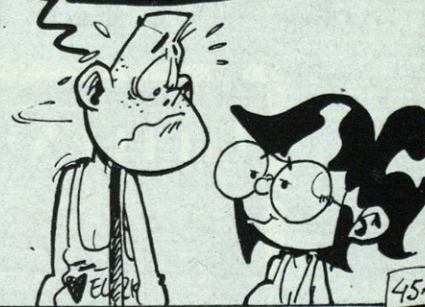
Loketegi
&
Iarela 86.-

HI, ZERGATIK HAGO
HAIN ISILIK?
NIK USTE NIAN POZUKO
HINTZEZA HIRE ARBASOEN
LURREAN EGOTEAZ

BA,,, ZERA,,, NAHIKO URBURI
NAGO. POZA ETA BELDURRA
ERE EMATEN DIT
EUSKOLAND EZAGUTZEAK

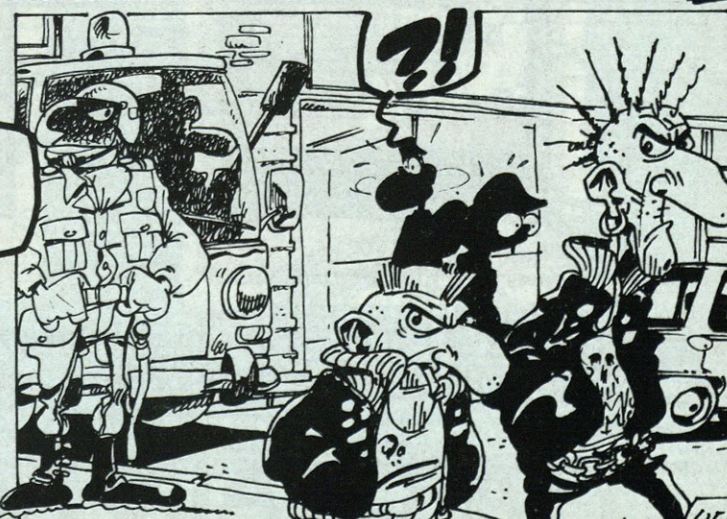

AITONAREN LIBURU ETA
ALDIZKARI ZAHARRETAN
IKASI NUEN HEMENGO
GIRO BUKOLIKOAZ.
BA NUEN GOGOA
GERTUTIK EZAGUTZEKOA

BAINA,,,
ZER EDO ZER
ALDATUKO ZEN
ORDUTIK HONA

ZER EDO,
ZER BAI,
BAINA
EZ ASKO.

45A

45B

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

CORTO MALTESE SIBERIAN

(XIV kapitulua)

Aurrekoaren laburpena: Corto eta Rasputinek lortu dute urrearen bagoia Semenov-en trenari lotzea. Honen inguruan tiroketa gertatzen da Nino kapitaina eta Shangai Lil tartean zeudela. Semenov-ek alde egitea lortu du eta lokomotorara heltzen da.

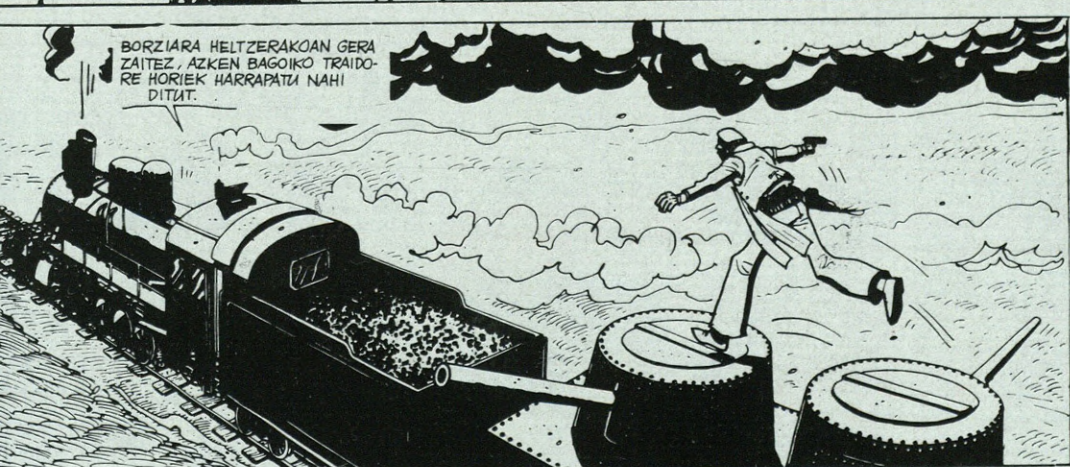
LORTU EGINGO DUT... LEHENAGO EZ BANAIZ JELATURIK GELDITZEN.

INOIZ IBILI GABEA NENGOEN MARTXAN DAGOEN TREN BATEN GAINETIK... BAI DIBERTITUA.

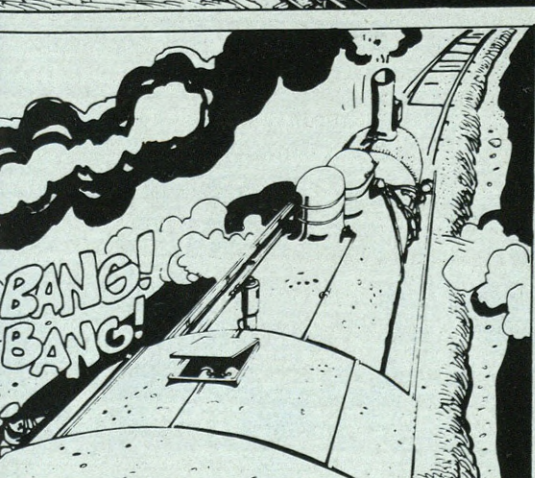
LASTER BORZIAKO BIDEGU RUTZERA AILEGATUKO GARA... TXADA BULAK PASATU HALA.

BORZIARA HELTZERAKOAN GERA ZAITEZ, AZKEN BAGOIKO TRAIIDORE HORIEK HARRAPATU NAHI DITUT.

BANG!

BANG!
BANG!

BANG!
BANG!

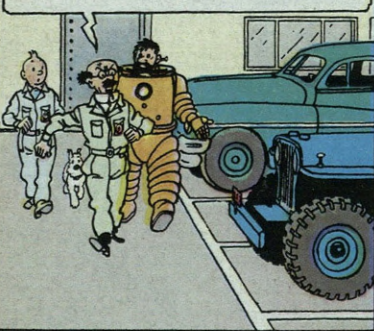
(6. orrialdean jarraitzen da)

ILARGIRA BIDEAN

Aurrekoaren laburpena: Sekulako aserrea arrapatu du Turnesol jauna Hadock-ek "lerdoarena egiten" ari dela esan diolako. Erabat jota, bereak egiten hasiko da Turnesol gizona.

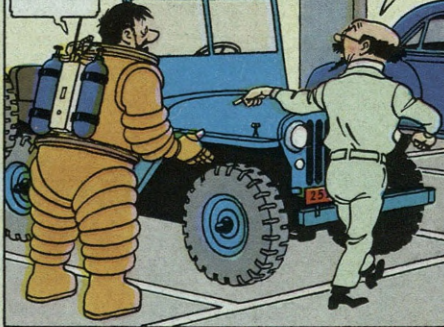
(XII kapitulua)

Hilabetetan zehar, espezialista taldeak buru-belarri lanean!...Lerdoarena egiten, horiek ere, noski?...

Aurrera!... Eseri zu hor!... Eta isilik gainera!... Goazen!...

Baina...

Egunon, Turnesol jauna, irteera-erregistroan sinatuko al duzu?...

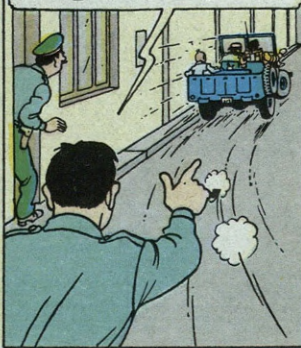
Eskerrak hala ere!... Abiatzen ez utzi!...

Atzera hortik, zorritsua!... Utz nazazu pakean!...Nik lerdoarena egiten dut, entzun duzu?.. Lerdoarena!...

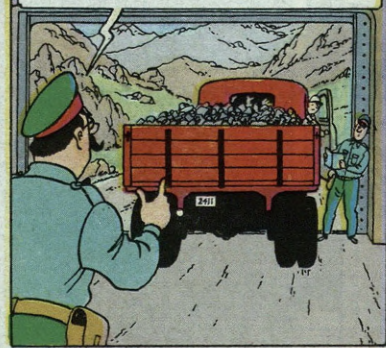
Gelditu itzazue!... Baimenik gabe al-degin dute!...

Entzun!... Hemen garajea... Jeep bat, Turnesol jaunak gidaturik, baimenik gabe irten da... Geldierazi!...

Azkar! Aitaria libratu eta itxi ateak!... Jeep bat dator eta...

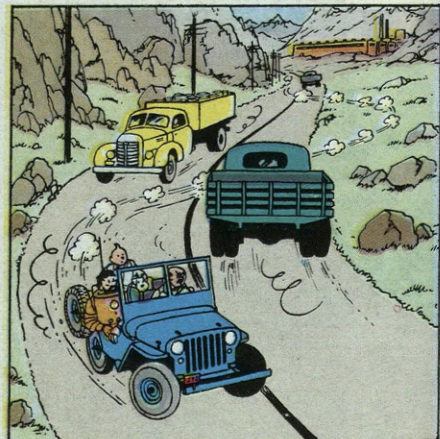
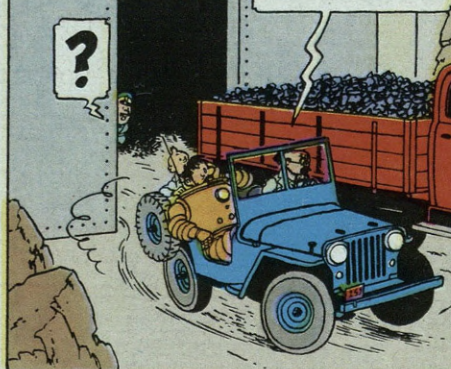

Geldi hor!...

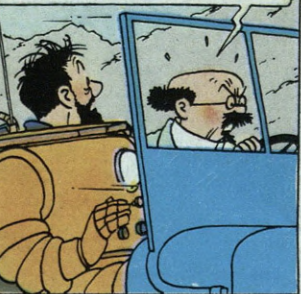
Stop!... Gelditu!...

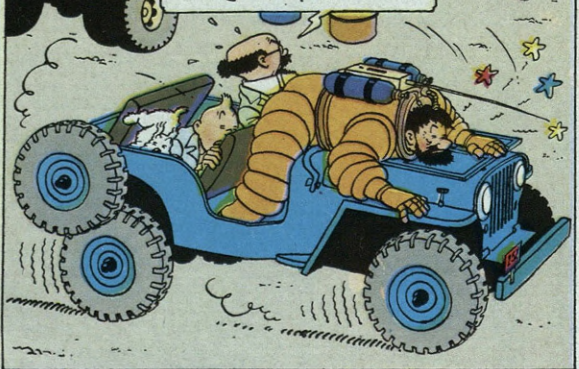
Libratu bidea lerroari!...

Eta hori ere bai: hauetako edozein egunetan gidatzen ikasiko dut nik ere!... Garai hauetan gizonak jakin behar du auto bat gidatzen!...

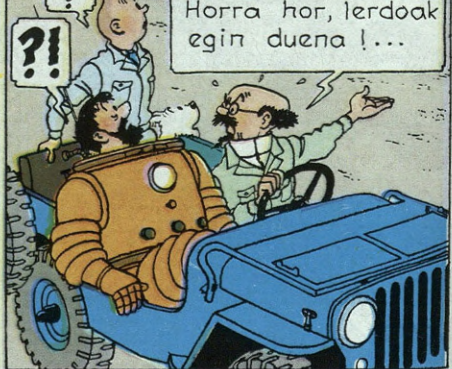

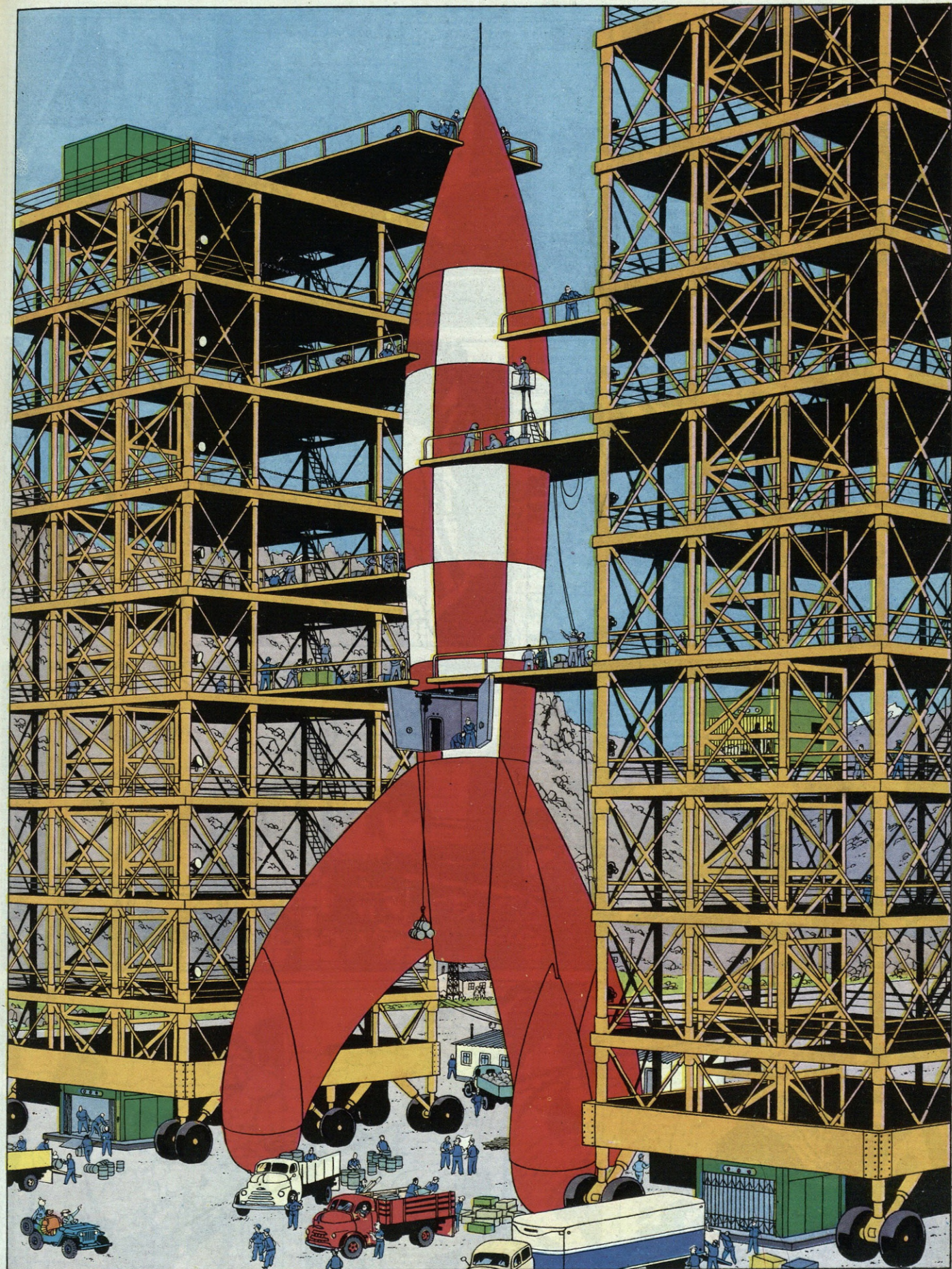
Stop! Iritsi gara!...

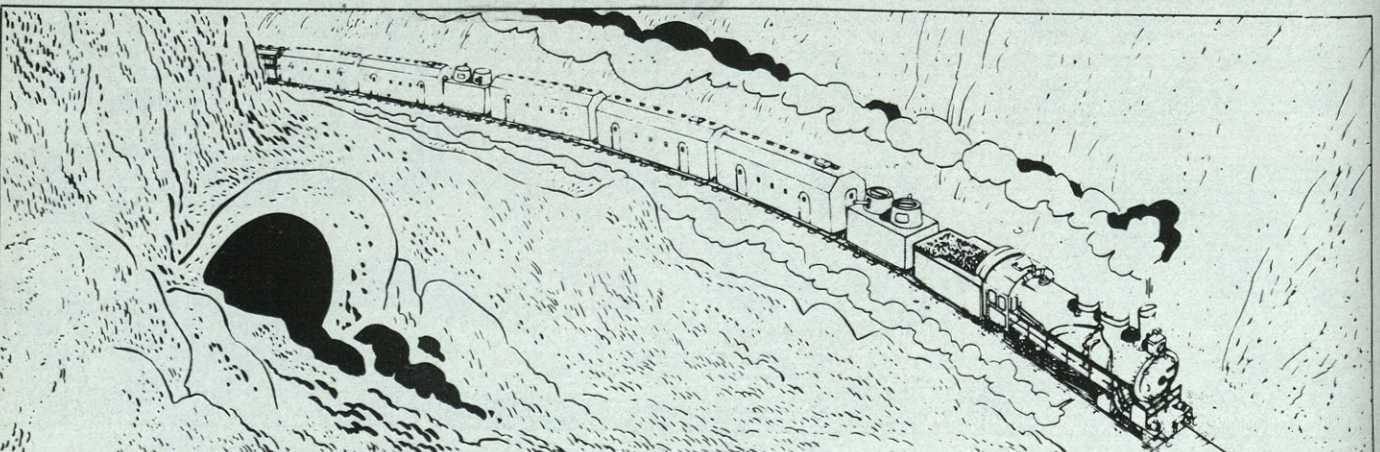
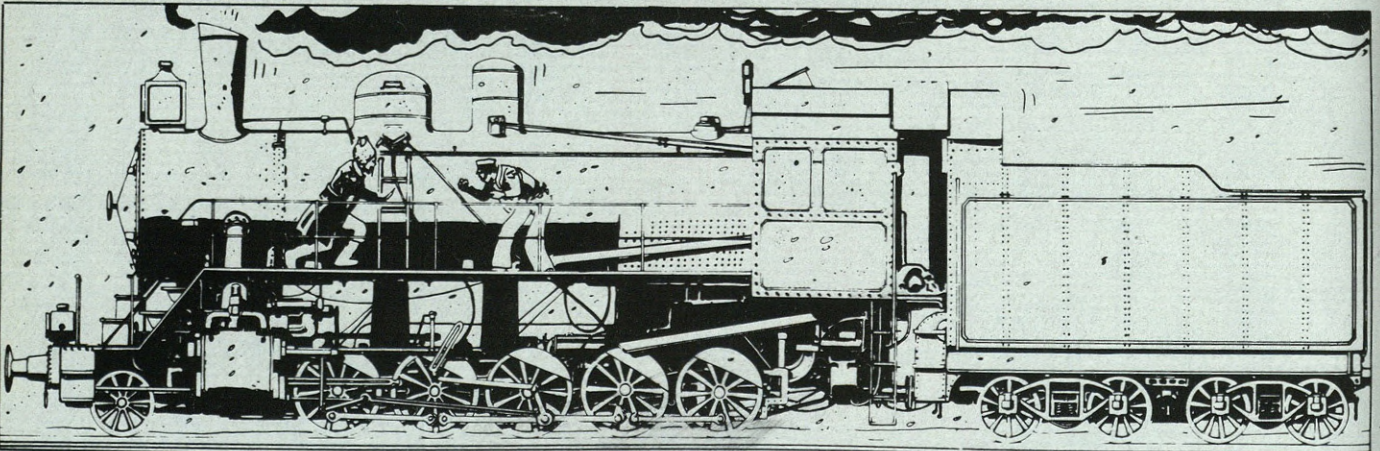
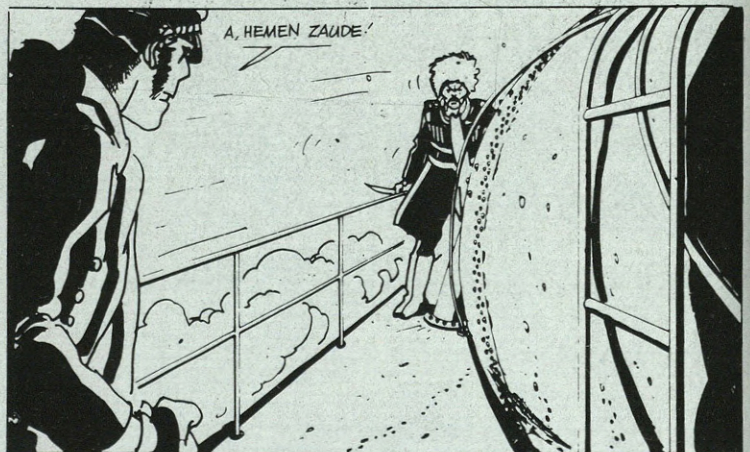
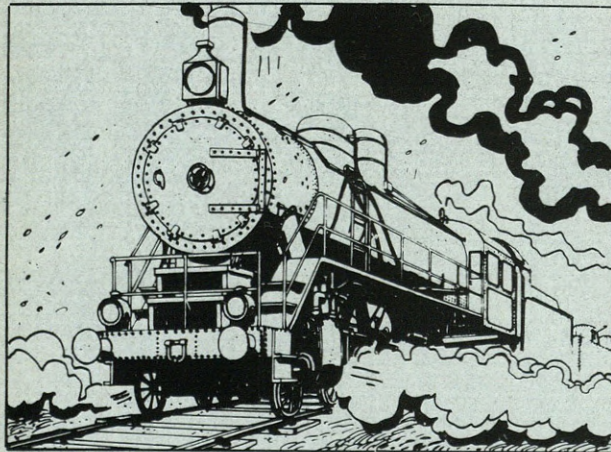
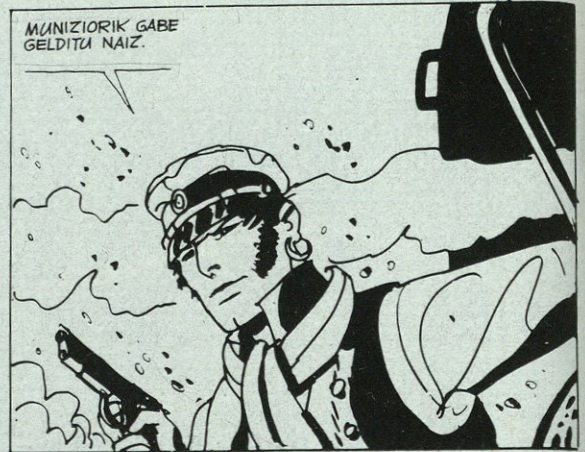
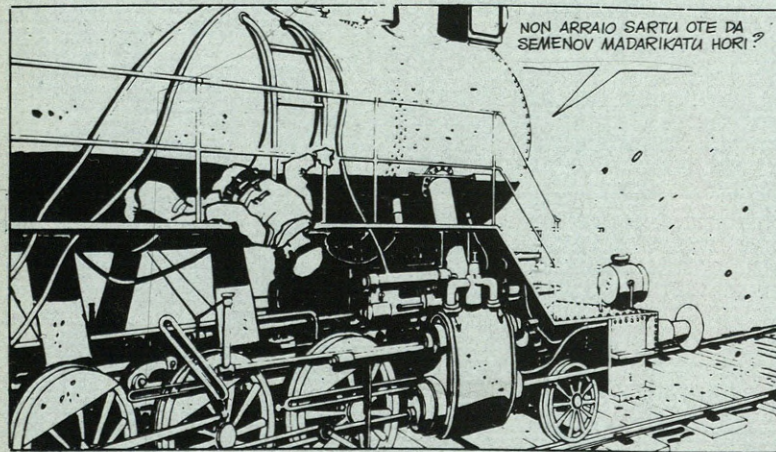
??

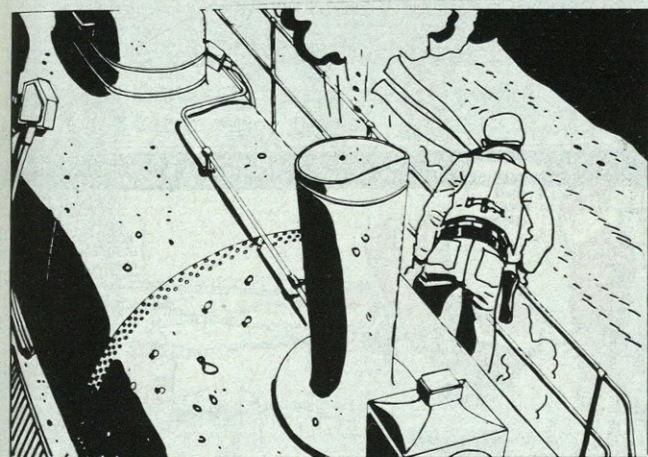
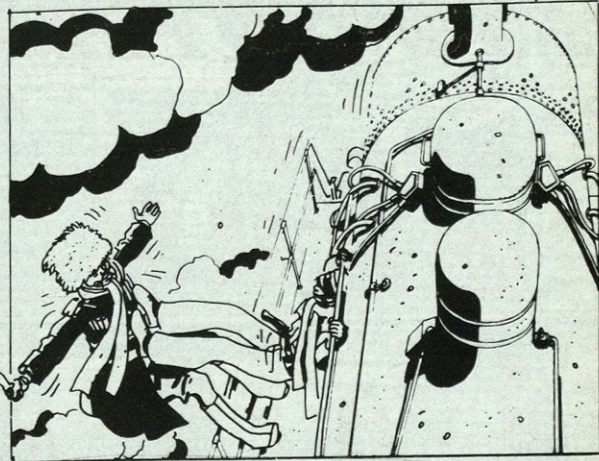
Ea ba, zer iruditzen zaizu?... Horra hor, lerroak egin duena!...

(datorren astean jarraituko da)

HAU EZ DA' MANTXULI-
RAKO BIDEA... TRENA
DESBIDERATU DU NOR-
BAITEK...

"LINTERNA GORRIK" DESBIDERATU
DUTE TRENA SAVARTH
KHAN NUKAR-ERANTZ,
MONGOLIAN... ZUIEN
BIZITZAK SALBATU
NAHI BADITUZUE
SALTO EGIN BA-
GOITIK.

SHANGAI LIL... EZ
DUT ULERTZEN...

"45" HORI
ARGI MIN-
TZATZEN DA.

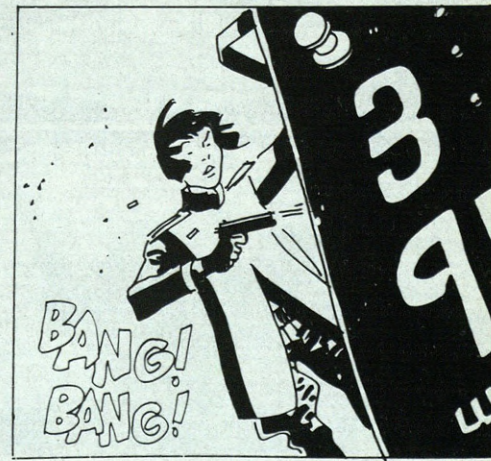
TREN HONEK DARAMAN URREA
ASIAKO IRAULTZARAKO IZANGO
DA. MONGOLIA ETA TXINAKO
TALDE IRAULTZAILEEK PARTE
HARTU DUTE
HONETAN...

DENBORA LUZEZ ZAPALDU
DU NIRE JENDEA ERRUSIA
INPERIALAK. BADA GARAIA
MEDEBALDEKOAK ORDAIN-
TZEN HAS DAITEZEN.
URRE HORREKIN EGINGO
DUTE. ETA ORAIN SALTO
EGIN.

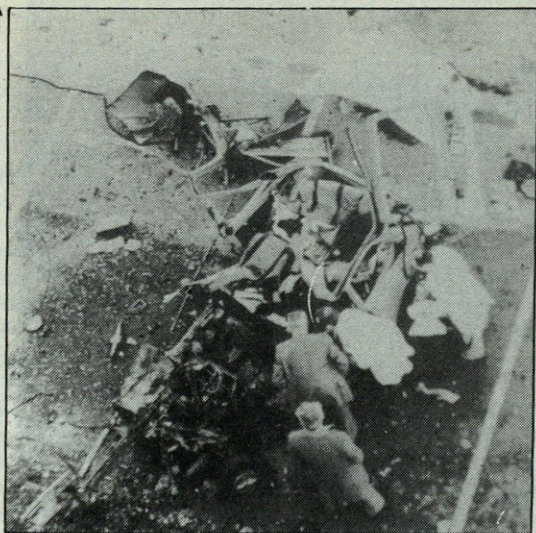

NESKATXA, ERRUSIA INPERIALA
AUSKALO ZENBATETAN ERRATU
DEN. BAINA OFIZIALE ERRUSOA
NAIZ NI ETA ERRUSOA DENA
DEFENDATU BEHAR DUT...
HORREGATIK NAHIAGO DUT
HILTzea...

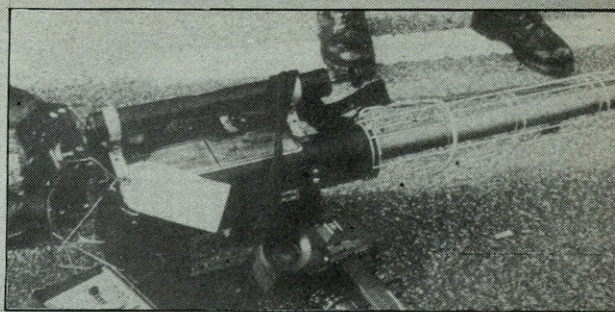

(datorren astean jarraituko da)

Estrategia berrian, GALEk gelditu behar zuen, estradi-zioak, reintsertzioak eta ETaren kontrako mobilizapenak giro egokian gerta zitezten.

Pepperfog, 86an CS gasez Hamburgon erabilia.

Euskadiko kaleetan erabilitako munizio batzuk (Gasteiz, 86.11).

zen hona CS, esan nahi baita, **Chlorobenzyliden-malondinitril**.

Prospekto ofizialetan esaten denez, gas honekin kontaktu izan eta segundu batzutara erre sumina sentitzen da, negar egiten da eta begietan infekzioa eragiten da. Mihia eta biriketan erredu sentitzen da, eztula egiten da, arnasa hartu ezinean gertatzen da pertsona, eta mantxa gorriak ageri dira larruan. Hurbiletik hartuz gero, hilkorra izan daiteke.

Gas hau Vietnamen erabili zen masiboki, **mity-mite** edo «hartxo gaiztoa» aparatu bidez. Grafikoan ikusten da, zer-nolakoa den aparatu hori; amerikarrek vietnamdarren lurrazpiko gorde-zuloetan gasa sartzeko erabili zuten. Russel tribunak jakin zuelarik, 689 pertsona hil ziren Vietnamen CS gasaren eraginez.

Europar kantidade handietan guk dakigula Alemanian erabili da pasa den urtean. Bronkitisa zuen gazte bat hil zen, eta medikuek diotenez, asma duen batentzako gas honen molekula gutxi aski dira, hilotz gelditu dadin; gainera oso nekez aurki daitezke molekula horiek azterketa mediko batean. Lehen eta bigarren graduako erreduarak zituzen afektatutakoek, botagaleak, kakalarriak, biriketan edemak, eta oreka galtzen zuten zenbait momentutan.

CN eta CS gasak nazioarteko gerretan debekatura daude, baina, zeinek bere estatu barruko «kontrainsurjentzia» gerretan, estatu askok erabiltzen dituzte.

tzain» Espainiako Polizi Nazionalak Avilan duen Akademiaren ikastera joanak direla edo joatekoak direla. Urtarrilaren 15ean izendatua izan da, bestalde, Luis Hortelano, P.N.ren Edex taldekoa, Ertzantzaren desaktibazio-taldearen buru.

Egun gutxi dira Eli Galdosek deklarazio kezkarri batzuk egin dituela. Bere esanetara, Komunitate Autonomoan Ertzantza erabat hedatzen denean, «Fuerzas de Seguridad del Estado»ko 600en bat gizon gera liteke bakarrik, ehunen bat Polizi Nazionalakoak eta 500en bat guardia zibil. «Estatutoak dioena betetzea besterik ez litzateke; gure kalkuloen arabera 8-9.000 ertzain beharko lirateke orduan, Europako batz bestekoa emanez (300 laguneko polizi bat)». PSOEek hitz horiekin bere adostasuna agertu du publikoki, jakina, «baldin eta Ertzantza ETaren aurka-ko borrokan zeharo inplikatzeko bada».

Martin IRAZGOITI

Bizkaiko abokatuen dekanoa, hainbat gai konfliktiboren aurrean jarri dugu

Juan Mari Bidarte: «Abokatuak sentsibiltatea dute, eta ez dute 'El Francés' borondatez defenditu nahi»

Juan Mari Bidarte bizkaitar abokatuen Kolejioko Dekanoa da, eta berritik «El Francés» en kasuaren inguruan gertatu da polemiko. Kargu horrek eskatu ohi duenaren kontra, dezente gaztea da (40 urte inguru), eta zahar kutsurik ez zaio inondik ere antzematen. Bizia, urduria, solaserako irekia dugu Juan Mari Bidarte.

ARGIA.— Egia al da gizon autoritarioa zarela?

Juan Mari Bidarte.— Beno, nik gordezten dut autoritatearen nolabaiteko kontzeptua, baina egia da ere oso gizon konprentsiboa naizela. Batez ere maite dut disziplina eta autoritatea zein mementutan aplikatu behar den jakitea. Gainerako mementuetan ez, noski ezetz, bestela ni normalean oso bestelakoa naiz, lagun ona naizela uste dut, parrandak eta txantxak asko maite ditut.

A.— Nahiz eta prentsak kontrako irudia eman, badirudi «El Francés» en kasuan benetan prolematikoa gertatu dela abokatu bat bilatzea.

J.M.B.— Gauza bat hartu behar duzu kontutan. Bi gauza berezi behar bait dira oso ongi: batetik abokatu batek detentitu baten defentsa borondatez hartzen duenean, eta bestetik legediak betidanik inposatu digun derrigorrezko abokatu-defentsa, ofiziolakoa deritzona. Bi gauza guztiz desberdinak dira. Argi ikusten den bezala, nik uste dut benetan zaila litzatekeela gizon honek borondatezko abokatu bat topatzea. Gainera, saiatu ere ez dela egin badakit. Hogei abokaturekin egin zituen jesticioak, baina hogeia kanpokoak ziren, hemengoekin ez zen saiatu ere egin. Eta ez beti aipatzen diren arrazoiengatik, beldurragatik etabar. Abokatuak

kolektibo bezala inoiz ez dira ezereen beldur izaten. Abokatuak beste garai txarragoetan ere ongi aski frogatu dugu ez garelako ezereen beldur. Abokatuoi ezin zaiguna eskatu zera da: sentsibilitaterik ez edukitzea. Eta honelako kasu batean —egia baldin bada gizon honek hil ala biziko laguntza eman zuela Santiago Brouarden hilketan—, abokatuak sentsibilitatea dute, eta ez dute borondatez defentsarik egin nahi. Baina ez beldurratetik, baizik eta Santiago Brouard jende askok maite zuelako, eta kontutan hartzen badugu gizon hori hil zutenean beste pertsona batzuren, haurren oinazeak sendatzen ari zela... ba inorentzat ez da atsegina gertatzen. Abokatuak ere sabela dute, eta sentsibilitatea, baina beldurrik ez.

A.— Badirudi azken aldian Zuzen-tasunak edo Justiziak halako presti-jio galtze bat sofritu duela jendea-rengan. Hor daude Zabaltza kasua, Linaza kasua, Arregi kasua... jendeak ba al du federik Justizian?

J.M.B.— Niretzat argi dago Zuzenbi-deak asko galdu duela jendearen fede aldetik, baina neuk ez nuke esango kasu horiexengatik izan denik. Esate bate-ra, guztiz ulertzekoa da estatu demo-kratiko batean kuminikabideen kritika gogorragoa eta intoleranteagoa izatea, eta horrek badu bere garrantzia. Gero, bitarteko asko falta zaizkigu aipatu di-tuzun kasu horietan garrantziazkoak izan direnak: polizia judizialik ez eduki-tzea, adibidez. Bitarteko falta horrek eragin ditu hutsegite batzu, hutsune batzu, eta horien ondorioz Justiziak sinis-garritasunik galdu du jendearen aurrean, baina hor ere badago beste koxka bat: hainbat jende interesaturik dago Justiziak sinisgarritasuna galdu dezan. Juan José Rodríguez Díaz honen inguruko montajea nahita egindakoa iruditzen zait, jende asko interesaturik bait dago ondoko hau frogatzen: he-men ez garelako Zuzenbidea modu auto-

«PNV ez da jabetu zenbait alderdirekin konfidantza edukitzea oso zaila dela».

nomoan administratzeko kapaz, ez garelako autogobernatzeko kapaz. Jendea sinestarazi nahi dute hemen terroris-moak eta biolentziak agintzen dutela, eta epaileek dagoeneko azaldu behar izan dute publikoki ez direla ETaren bortxapean sentitzen... ulertzekoa litza-teke hurrengo erasoa abokatuon kon-tra zuzentzea...

A.— Abokatuok ez al zarete egoe-ra honetako konpartsak sentitzen?

J.M.B.— Konpartsak ez, minduak sentitzen gara. Benetan ez dugu geure burua konpartsatzat ikusten. Aboka-tuak ez gara ezereen errudun. Justiziak duen gaitz endemikoa, gaisotasun larri edo tumoral bihurtu ez dadin saiatzeko gara, baina ez gara konpartsak. Egoe-aren biktimak, hori bai.

A.— Aldatu dezagun gaia. Duela bi urte publikoki esan zenuen Esta-tutua ez zela pentsatu bezala desa-rroilatzen ari. Eszeptimismo egoera berean al zaude gaur?

J.M.B.— Duela bi urteko eszeptizis-moa konfirmatu egin zait gaur egun. Argi eta garbi dago Botere zentralak ez duela nahi izan, edo ezin izan duela Es-tatutua errespetatu. Kontutan hartuta,

gainera, Estatutua berez kamuztuta ze-goela, 1978ko abenduaren 19an Gerni-kan onartu genuen Estatutu hartatik ge-ro aurrera atera zen hartara dezente bajatu bait zen. Baina hori ere ez dute egin. Areago, ahalmena izan dute, bai-na ez dute nahi izan.

A.— Estatutua zer da, helmuga ala abiapuntua?

J.M.B.— Estatutua abiapuntua da, eta hori ezin da eztabaidatu ere egin. Ger-nikako Estatutuak izan zituen mozke-tek argi frogatzen dute Estatutu hori minimotako Estatutua izan zela, baina gertatzen da hori betetzera ere ez dire-la heldu. Gainera, hori garbi ikusteko Estatutura bertara jotzea baino ez da-go: bertan badago disposizio bat esaten duena Estatutuak ez duela esan nahi Euskal Herriak dituen eskubide histori-koak albo batera uzten direnik. Estatu-tu hau minimo-minimotako Estatutua da.

A.— Estatutuaren desarroiloak izan al du, zure ustez, eraginik PN-Vko krisian?

J.M.B.— Nik uste dut baietz, krisiare-n sakonean oso leial eta noblea izan dai-tekeen uste bat dago, hau da, posible dela gobernu zentraletik piskanaka gauzak lortzea zenbait alderdirekin apurtu gabe. Agian PNVri leporatu da-kioke behingoz jabetua ez izatea zen-bait alderdirekin konfidantza edukitzea oso zaila dela.

A.— KAS alternatiba eta Estatutua elkarrekin ezkondu al litezke?

J.M.B.— Nik uste dut baietz. Gaiak erraldikaltasun txikiagoz eta konfida-tza haundiagoz planteatuko balira, nik uste dut KAS alternatibako puntu asko eta asko asumigarriak direla. Baina konfidantza hori beharrezkoa da, ez ba-karrik hemengo alderdien aurrean, bai-zik eta egoeraren giltzarria benetan du-ten beste indarren aurrean ere. Hasie-ratik ikusten den erradikaltasun horrek eragozten du konponbidea neurri haun-di batean. Ni negoziazioaren alde nago erabat, eta betidanik defendatu egin dut. Bestela ez nintzateke letratu izan-go, nik ez dut pleiturik edo gatazkarik nahi, nik gauzak pleiturik eman gabe konpon daitezela nahi dut noski. Horre-gatik naiz letratu.

Laura MINTEGI

«Frogatu nahi dute herri honetan ez garelako autobogernatzeko kapaz».

Selezioko bi txirrindulari jubenilekin solasean

Ziklo-krossa, errepideko prestakuntzarako besterik ez

Pello Alkorta eta Mikel Aranburu, Aginagako bi gazte, Txekoslovakian ospatu zen Munduko Ziklo-Kross Txapelketarako hautatuak, Mlada Boleslav-ko zirkuito jelatuko karrerako irteeran ziren, Mundial hauetan zeozer egiteko esperantza bakarrak jubenil mailan baino jarriak ez zeudelarik. Ostera, nahiz eta beren emaitzek txaloak besterik merezi ez, ez zuten oso kontent bukatu, egindakoa baino dextente gehiago dezaketelako ustetan.

Hala eta guztiz ere, beren asmoak errepideko ziklismora begira daude, euskal ziklo-krossak inolako bultzada eta laguntzarik jasotzen ez duen bolada tamalgarri hauetan.

Iñaki Aranburu Usurbilgo elastikoarekin. Datorren urtean amateur izatera pasatuko da.

Usurbilgo txirrindulari taldearekin hasi zen bikotea alebin eta infantil mailako herriz herriko karreratan. Urteek aurrera egiten duten ahala mailaz igo, eta Juantxo Goristidiren proposamen zirikagarriak bultzaturik ekin zioten bizikleta bizkar gainean hartu eta zelaietan barrena korritzeari.

«Ni gaztetxoago hasi nintzen, Mikel baino», zioen Alkortak. «Bai, ni kadetetan, eta hasiera batetik ziklo-kross eta errepideetako karreretan, bietan batera», jarraitu zion Aranburuk. Hamalau bat urtez jadanik, eta bidenabar ziklo-krossa errepideko denboraldia prestatzeko, aginagatar pareak belarra, gurdibidea eta lokatza ezagutzen zituzten txirrinduaz baliatuz.

«Jakina, askoz ere gogorragoa da ziklo-krossa karreterako txirrindularitza baino. Gehiago entrenatu behar da, korrika eta errepidean barrena ibili beharra eskatzen bait du». Mundialetarako prestatzeko, egunero 50 kilometro egiten zuten egunero, eta ordubeteko ziklo-krossa eta orduerdiko korrika saioa, beti ere gimnasiarekin txandatu, arratsalde. Bestetan apalagoa da beren prestakuntza, egunerokoa izan arren.

Bizkaitarrak eta gipuzkoarrak nagusi

Iñaki nola Pello, biak dira Usurbilgo taldeko txirrindulariak, Gipuzkoako selezioak eta Txekoslovakia piper-potearekin joanak. «Benetako selezioa bizkaitarrek eta gipuzkoarrek osatu beharko lukete, azken finean gu gara eta Estado ziklo-krossean goitik behera nagusitzen garenak». Gipuzkoan

Pello Alkortak adierazi zigunez, hortxe jantzita daraman kamixeta baino ez die eman Gipuzkoako Federazioak.

«Nahiko gure kasan entrenatzen dugu».

hogeia lagun pasatxo ibili ohi gara ziklo-krossean, eta dexente gehiago Bizkaian: hirurogei bat.

Jubenilen Mundialetarako aukeratu txirrindularien artean, bakarra zen euskaldun ez zena, Aparici balentziarra. Aranburu eta Alkortaz gain, bestea bizkaitarra izan da: Irusta, egungo ziklistarik onena alde handiz, eta domina bat erdiesteko itxaropenez joandakoa. «Berre aita ere ziklo-krossista puntakoa izan zen, eta beraren erakutsiei esker ailegatu da maisuki menperatzen duen mailara. Txekoslobakiako zirkuitoa hain jeltatua eta bizkorra izan ez balitz eta bizikleta gehiago bizkarreratu behar izatekotan, Janssen txapeldunak ez zizkion bi minutu aterako, ez».

Balentziarra eskas samarra zen, eta haren ordeze Portillo bizkaitarra eraman behar zutela esaten ziguten. «Portillo gu adinakoa da kalitatez».

Txekoslobakiatik ateratako ondorioak

Itakik adierazi zigunez, zirkuitoa ez zegoen batere ongi: jeltatuta eta Txuri-Urdinen tankeran; «entrenamendutan erori egin nintzen, eta karreraren larri samar eta gustoz kontra ihardun nuen». Pello berriz, hobexeago, baina «zirkuitoa gure kondiziotara hurreratuko balitz, akaso telebistek gehiago enfokatu gintuzten, dudarik ez egin».

Dena den, behin eta berriz azpimarratzen zuten European ziklo-krossak bere prestigioa duela ziklismoko beste espezialitate bezala. «Ez ditugu hain lan egiteko moduak ezagutzen baina...». Baina haien prestakuntza jende jakitunez, entrenatze sistema aurreratuz eta diruz babestua dago, hemen ez bezala. «Txirrindulari frango dago European ziklo-krossera emana. Hemen, ziklo-krossa errepideko denboraldiari begira egiten da, karreterarako prestatzeko soilik».

Euskal ziklo-krossak ez du inolako laguntzarik

Ikuslego zaleturik eta tradizioz falta ez baldin bada ere, eta, halaber, antolatzen diren karrerak nazioarte mailan eta guzti prestigioitsuak izan arren, sponsor nagusiek ziklo-krossean inber-

«Zilo-krossean bakarrik ez dago zer egiterik».

titzen ez dutela agerikoa dela azpimarratzen zuten gure solaskideek. «Orbeak adibidez bai, baina ez da nahikoa».

«Ramon Unanue da gure Usurbilgo entrenatzailea. Hark prestatzen gaitu, eta mendiko entrenamendutan beti gure gainean egoten da. Bestelakoan nahiko gure kasan. Gipuzkoako selekzioarekin korritzen dugunean... elastikoa besterik ez digute ematen: selekzionatzaileak aukeratzen gaitu eta aurrera, beste edozein karrera bat balitz bezala».

Txekoslobakiara joan aurretik Labastidan buruturiko kontzentrazioa ez zen oso bestelakoa izan. «Elurra ezagutze-ko eraman gintuzten Labastidara. Han, normalean egiten genuena egiteko esan zigun selekzionatzaileak, gure kasan. Eta azkenean ez genuen ia elurrik ere zapaldu. Txekoslobakiako entrenamendutan pirrilaka ibili ginen, jakina!».

Azpiegitararik ezean, etorkizunik ez

Baldintza minimorik gabe dabil euskal ziklo-krossa. Ez da benetako laguntzarik ematen, eta patrozinatzaile etxe guztiek errepideko ziklismoa besterik ez dute aintzakotzat. Eta Federazioko kaxa-fuerterek eskupekotan ere ez askorik gastatzen.

Challenger-a ekartzen da, makina bat nazioarteko proba garrantzitsu eta sonatu antolatzen dira, baina inolako konponbiderik ez zaio ematen. «Guk ziklo-krossa errepiderako preparazio bezala hartzen dugu», aitortu zuen Pello Alkortak. «Kanpoan bezala, dirua eta jendea egongo balitz! Ze ziklo-krossa eginda bakarrik ez dago zer egiterik. Guk errepidera egingo dugu segituan. Eta hola jarraituz gero ez da laister ziklo-krossik izango».

Munduko txapelketan Alkortak 31. (lau minututara) eta Aranburuk 45. bukatu zuten. Irusta bizkaitarrak 19.ena (bi minututara). Espainiako txapelketan: Irusta lehena; Alkorta, bigarrena; eta hirugarren Aranburu. Profesional eta amateurretan dauden atzerritarrekin aldea laburtu badaiteke, gazteekin ahalegindu beharko litzateke, beti ere baldintza egokietaz baliatuz.

Antxon PELAIO
Gorka ARRESE

Antimilitaristek soldaduen trena ateratzea galerazi bi ordutan

Iragan ostiral goizean hogeiren bat kontzientzi eragozleen talde batek Madrilerantz zihoan trena irtetea galerazi zuen ordu pare batetan Mikel Rodriguez kontzientzi eragozlearen atxiloketa salatzeko. Tren horretan soldadugaiak koartelerantz abiatzen ziren, eta ez zuten harridura makala jaso ikusi zutenean zenbait gazte kateatzen zela trena ez ateratzeko. Kateatuak gainera "que no te corten el pelo ni las ideas", "zerbitzu militarra kaka zaharra" eta antzekoak oihukatzen zieten.

Antimilitaristek eta bidaiari derrigortuak festa zelakoan edo hala hartu zuten, lagunak agurrak eta nesken malcoak txantxak eta jolasa bilakatu bait ziren. Mundu zoriontsua ote?

"Txakurak agertzeko dira ba, ez gaituzte goiz osoa hemen edukiko ezta, gose naiz, ea Salamancaraino..." eta antzekoak entzuten ziren trenak ordu beteko atzerapena zeramanean, eta ez geltokiko ez indar zapaltzaileak agertu gabe zeudenean. Azkenik bai, jakina, horretarako daudenak agertu, kateak moztu eta atxilotu zituzten protestak ari zirenak. Bitartean geltokian bertan

Magfesako langileak Plaza Zirkularra moztua zeukaten, eta ikasleak gora eta behera zebiltzan Ertzantzaren beltzak akatuko zuten manifestaldia hasi orduko.

Mikel Rodriguez Cartagenako espetxe militarrean

Antimilitaristen ekintza hau, aipaturiko gaztea bigarrenaz sartu dutelako espetxe militar batetan burutu dute, era berean hori gerta dadin oinarri juridikoa ematen dion Kontzientzi Eragozpen Legea salatuz. Miquelek kontzientzi eragozpen eratorria aitortu zuen

(koartelean bertan zaudenean egiten dena), baina militarrek ez zioten onartu eta tratatu txarrak eman ondoren epaitu izan dute deserzioaz eta desakatoz (uniformea ez janzte arren) 6 urteko espetxea leporatu nahi diotelarik. Bigarrenez espetxeratutakoan gose greban sartu zen, orain direla egun batzu utzi egin duena.

KOM—ek dioenez (Kontzientzi Eragozpen Mugimendua) arazoa ez datza oraingoan epaile militar oso faxista izatean, legeak berak ez onartzean kontzientzi eragozpena koartelean baizik. Jakina denez, lege xelebre hori salatu izan dute bai antimilitaristek zein Jehovaharen lekukoek ere, praktikan objektoreen multzoa osatzen duen %90ak. *El defensor del pueblo* delakoak ere antikonstituzionaltzat jo du legea, eta Auzitegi Konstituzionalaren esku dago horren erabakia. Garai hartan antimilitaristek jokaera salatu zuten esanez ea nola ausartzen zen errekurso hori planteiatzen ere aste bi lehenago lege antiterorista ontzat eman bazuen.

Orain arte badira hamabi bat lagun espetxe militarretatik pasatu izan direnak soldaduskan ezetza eman dutelako; bestalde zazpi mila gaztetik gora dira objektatu ondoren *incorporación aplazada*—n daudenak estatuak ea zein hurrengo sorpresa eman nahi dien itxaroten. Baliteke legea atzera botatzea, edo baliteke ezetz, baina edozein kasutan ere estatuaren errepresioa, eta jende horren desobedientzia eta kohesio indarra neurtuko dira praktikara eramaten saiatuz gero. Inork ez daki zelan bukatuko den guzti hau, baina militarren eskua ageri da nonahi, eta azkenik latzena litzate aterabidea oinarri sako-nagoetan finkatu ezinik egoera koiuntural hutsari erantzutea.

Iñaki GOITIOITZA

Arduradun Politikoaren figura sortuaz

Jarrairen III. Kongresua burutu da Bizkaian

Urtarrilaren azken bi asteburuetan, Jarraik bere hirugarren kongresua ospatu du. KAS osatzen duen gazte erakunde honek askapen mogimendua indartzeko asmoz aztertu dituen gaien artean euskal gazteen mogimendua, ikasleон borroka eta guzti hauek, egoki bideratzeko beharrezko den egitura antolaketa izan dira.

Bederatzi urtetako borroka darama Jarraik

Jarrairen jaiotzaren hastapenak 1978ko udan emango dira. «KAS gazte-riak» zeritzan erakundetik sortuko da. Garai hura arte IAM, ikasle arazotan, GAI eta EGAM-ek ezker abertzale ikus-puntu batetik lanean ari ziren talde ba-

karrak ziren. Eta Euskal Herri zapaldu baten kide sentitzen zirelako eta gazte bezala beren arazo bereziak zituztela-ko, azterketa sakon baten bidez beren arazoak aztertzeke eta zituzten eskaki-zunak aurrera ateratzeko, erakunde bat

osatzea erabakiko da.

Erakunde hau independentea izango da, hau da, bere erabaki, azterketa eta borroka bereziak eramango ditu baina inoiz ahaztu gabe, ezker abertzaleetik beste borroka moeta batzu daramatza-ten erakundeekin erlazio estu bat izan-go duela, denon artean askatasun bidea irekiko duen tresna osatuz. Beraz, aber-tzale eta iraultzaile ikuspuntutik gaz-teek beren arazoak konpondu nahiean gazte erakunde baten beharra nabariko dute.

1979ko Apirila eta Maiatzean bi so-rrera asanblada egin ondoren Jarrai sortzen da Gazte Erakunde Sozialista eta Independentista bezala, KAS bar-nean izanik.

Lehen 2 Kongresuen emaitzak

1980ean lehen kongresua ospatuko da. Aztergai diren puntuen artean ideo-logiko, politiko eta antolamendu ara-zoak tratatuko dira. Honela bere estatu-toak eta abar osatuko dira. Gazteei da-gozkien arazo larrienak ere, kontutan izango dira: drogak, gazteen langabezia eta soldaduska, beste batzuren artean.

Kongresu honi esker, Jarrairen inda-rrak sekulako gorakada izango du eta horren ondorio garrantzitsuena Herna-nin eta Altsasun egin ziren Asanblada Nazionalak izango dira. Bitartean, era-kunde honek errepresioaren hatzamar-kadak ere jasango ditu, bere deusezta-pena bilatuz.

Bigarren kongresuan atsedena, ira-kaskuntza, drogak eta askatasunaren alde borrokatzen duten beste taldeeki-ko erlazio estuak tratatuko dira. Puntu garrantzitsu bat gazteen artean lortzen

«Ez dezatela pentsa gaurko gazteria pasiboa denik»

ari den harrera ona izango da. 1983ko kongresu honek hirugarrenaren xede politikoaren oinarri bilakatuko da.

Bigarren kongresua amaitu eta gero, zenbait gertakari aztertu beharrekoak egin dira. Alde batetik, Askapen Mogimenduen gorakada, hau da, HB-ren eragina egungo gizartean, jendeak ikusten duen negoziaketa politikoaren beharra eta OTAN-en aurkako borroka eta bestetik, gazte mogimenduen sendotzea, hau da, Gaztetxeen ugartzea, gazte asanbladen eraketak, ikasle eta soldaduskaren aurkako borrokak, e.a., bultzatuko dute azken hirugarren kon-

Jarraiko
militanteen
kopurua hirukoitu
egin omen da
azken urteotan.

gresua hau antolatzen. Gazte erakunde-
deari sortzen zaizkion arazoei erantzun
egoki bat eman ahal izateko balioko
dute azken hiru urte hauek.

III Kongresua

Urtarrilaren bi azken asteburuetan egi-
niko kongresu honetan Txosten Politi-
koa aurkeztu da. Askapen mogimen-
duaren aurrerakada eta Jarrairen par-
taidetza kopurua hirukoitu omen da,
antolatzaileren ustez. Hauteskundeetan
ezker abertzalea lortzen ari den emai-
tzak eta kale mailan egiten ari diren
mobilizapenak Askapen Mogimendua-
ren gorakadaren ispilu omen dira eta
honi egokitu beharrean, Jarraik, gazte
erakunde aurrerakoi bezala, egoera az-
tertu du.

Aztergai ere izan da Jarraik izan
duen afiliatuen hedapena eta herri mor-
do batean sortu diren gazte asanbladak.
Hedapena bai kopuru eta bai kalitate
aldetik eman da, hau da, afiliatu berri
gehiago dago eta, era berean, lehendik
zeudenak nolabaiteko heldutasuna lor-
tzera iritsi dira. Zenbait herritan sortu
diren gazte asanbladak direla eta, oso
positibotzat hartuak izan dira baina lo-
kalismo apal batetan eror ez daitezen,
egituraketa sakon baten beharra ikus-
ten dute.

Honela, Jarraik, kongresu honen bi-
tarte, estatutuen ponentzia aurkeztu
du, erakundea honela gelditzen delarik:
Marxista eta Langilego internazionalis-
taren alde; Zentralismo demokratikoa-
ren alde eta ejekutibaren zabaltzearen

«**S**ortzen ari
diren gaztetxeak
lokalismoan eror ez
daitezen,
antolaketa behar
da».

alde, honen bitartez batzorde nazional
bat hautatuko eta horretatik arduradun
politikoa izendatuko delarik. Kargu be-
rri honen zeregin nagusia erakundea-
ren bozeramaile gisa aritzea izango da,
gehien batean.

Egituraketa honetatik nolabaiteko
disziplina bat sortuko da baina bideak
beti irekiak izango dira, kritika eta
autokritikaren bidez, sor daitekeen edo-
zein arazo konpon ahal izateko.

Gazteen arazoak aztertzen

Azken astetan garbi gelditu den be-
zala, oraingo ikasle gazteek arazo la-
rriak dituzte ezarri nahi zaien irakas-
kuntza moietarekin, eta Euskal Herriko
ikasle gazteek arazo larriagoak dituzte
oraindik, Estatu espainol mailan indar-
tsu dabilen Ikasle Sindikatuak, ez bait
du ikasle euskaldun hauen nazio kon-
tzentzia onartzen, ikasle espainolak
eta euskaldunak arazo berberak bali-
tuzte bezala tratatzen bait ditu.

Honen aurrean, Jarraik gogor salatu
du Sindikatu hori eta PSOEk antolaturi-
ko oposizio kontrolatu bat besterik ez
dela baieztatuz. Gazte erakunde honek
aitortzen duenez, PSOEn esku da-
goen ikasle sindikatu hau Madrilgo
agintariek nahi duten bezain laister de-
sagertuko da sor zitekeen benetako
ikasle mogimendua erreaz. Horregatik
Euskal Herriko Ikasle Koordinakundea-
ren alde jo dute, euskal ikasleen borro-
kak euskal ordezkariez osatua egon be-
har duelako eta hauen borroka ez dela-
ko Madriletik kontrolatua dagoen ikasle
mogimendu baten borroka, euskal ikas-
le abertzaleez osaturiko ikasle koordi-
nakundea delako baizik.

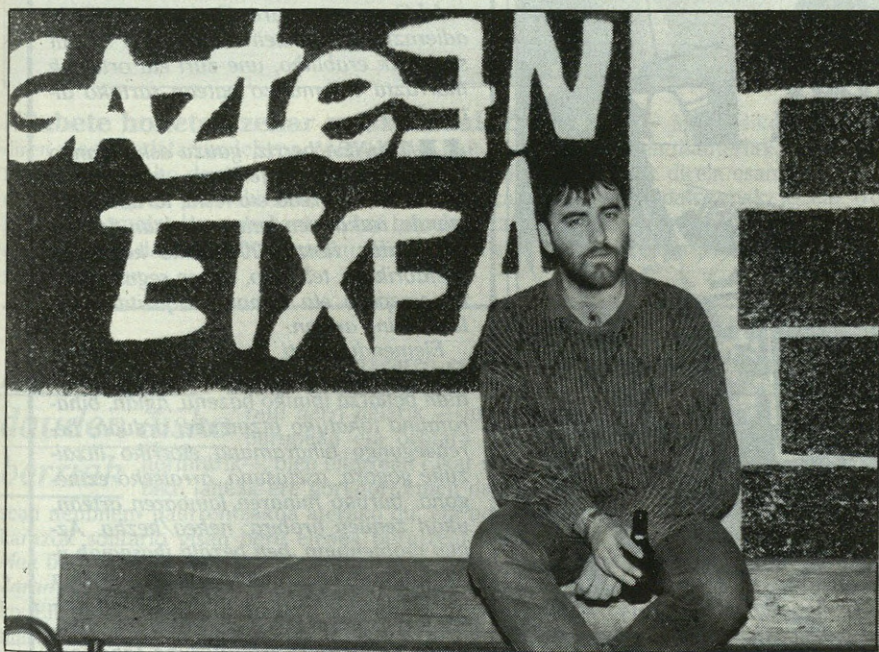
Gaztetxe eta gazte asanbladei dago-
kienez, oso positibotzat jotzen dituzte
eta hauen borroka gazteen kontzentzia
esnarazteko tresnak direla, diote. Gaz-
teek beste bide egokiagoak ez dituzten
bitartean, edozein aldetik jo beharko
dute. Eta udaletan esku har ahal izanez
gero, beren eskakizunak lortzeko auke-
ra ikusiko balukete, horietan lanegitea
ere animatzea eskatzen dute.

X. LEKUONA

Floren Aoiz, Jarraiko arduradun politikoa

«Irakaskuntzan erdietsitakoa lorpen handia da»

Aurreko larunbatean Jarraik ospaturiko kongresuan, arduradun politikoa hautatua izan den Floren Aoiz tafallarrarekin elkarrizketatxo bat egiteko aukera izan dugu. Korrika eta presaka baina Jarrai izan da mintzagai eta bide batez, gazteria eta honen ingurunea.

Floren Aoiz, Jarraiko arduradun politiko hautatu berria.

ARGIA.— Zergatik sortu duzue arduradun politikoa irudia?

FLOREN AOIZ.— Hau bi alderditik ikusi behar da. Barne ikuspegitik zuzendaritza batzordea jende kopuru batez osatua dago eta batzorde honi nolabait teko bizitasuna edo ta, herrialdeka egin beharrean nazional maila eman nahi diogulako, bilerak prestatzeko eta batzorde honek benetako funtzionaltasuna izan dezan pertsona bat honen arduran hautatu da.

Kanpo ikuspegitik, berriz, komunikabidean ateratzeko, eskuarki, arazo mordo bat izaten dugu eta hortik apar-

te iruditzen zaigu zama guztia aurpegi batetan zentratzeak aukera gehiago emango digula, Jarrairen bozeramailea, azken finean.

A.— Nolako agintea izango da zurea?

F.— Nik aginterik ez dut. Nire lana gehien batean, bederen, bilerak prestatzea izango da. Nire lana ez da idazkari orokor batena izango.

A.— Kongresuari lotuaz, nolako izan da?

F.— Beti esan ohi den bezalaxe, oso positiboa. Nondik nora gindoazen aztertu dugu eta ikusten genituen akatsak zuzendu eta sortu dugun egiturarekin

gauz zehatzetara jo dugu. Lorpen handia irakaskuntzan lortutakoa izan da. Ikastetxe mailan aurrerapen handiak izan ditugu.

A.— Udaletxei begiratu, zein da zuen jarrera?

F.— Gure nahia udal hauteskundetan HBren eskutik zinegotzi gazteak lortzea izango da. Ez itxura puzteko, baizik eta gazteok udaletan, benetako partizipazioa izateko. Gure ustez, kaleko borroka udaletxeko borrokarekin lotu behar da. Gazte talde batek udaletxetik azpiegitura bat lortzen badu, hobeto baina horrek ez du esan nahi udaletxearen hatzaparretan erori behar duenik. Bata bestearekin loturik doa.

Zinegotzi gazte bat ateraz gero, ez du gazte sektore baten defentsa soil egingo, gazteria bere osotasunean hartu beharko du. Zinegotzi honen bidez, kale mailan mogitzen diren gazteen eskakizunak udaletxean aurkeztu eta defendatuko dira.

A.— Eta Gazte Asanbladak zer?

F.— Izugarritzko garrantzia dutelakoan gaude. Gaur egun bizi garen ingurunea ikusirik, gazteoi gelditzen zaigun aukera bakarra antolatzea da. Bakoi-tzak ikusiko du zein eratan antolatu baina antolaketa dagoen unetik indarra nabaria izango da. Badakigu, gurekin identifikatzen ez den gazte sektore borrokatzaile bat badagoela, baina antolatu eta mogitzen den bitartean, izugarri deritzogu. Animatu besterik, ezin diegu egin.

A.— Eta bukatzeko, nola egin da zure aukeraketa?

F.— 40 lagunez osaturiko Batzorde Nazionalak izen bat proposatzen du eta gero militantzia osoak bere onespina emango dio. Batzorde honen kopuru handiak ahal den jende gehienaren partizipazioa adierazten du eta dauden azpi batzorde guztiei nolabaiteko gain begirada emango zaie, funtzionaltasun zortzenez ari daitezen.

Hilabete honetan zehar maskaradak Zuberoan.— Muskildiko herrian izan zen Zuberoan barrena otsailean ospatuko diren maskaradatariko lehena. Maskaradak bait dira zuberotarren ihauteriak, denetarikoa dentzez eta kantuz burutzen direnak, azken finean Zuberoako dantza gehientsuenak maskaradatariko dantzak direla esan daiteke-eta: godalet dantza ospetsua kasu. Kantuak ordea, bereziagoak izan ohi dira, koblakari zirikatzaileen ahotatik datozenak, jedeaz trufatu eta irri egin arazten, hala sendagile nola jaun edota apaiza beraren kontura ere honela tokatuz gero, esamesa eta berriketak frango haizatuz. Muskildiko aurrenengo ekitaldiren ondoren, datozen asteburuotan Garindainen eta Pagolan ere burutuko da maskarada, beste zenbait herrietatik pasatzeko paradarik galdu gabe.

Kaleratzear dauden disko berriak

Soñua diskaetxearen eskutik *Cicatriz* taldearen azken plastikoa dagoeneko kaleratu berri delarik —«Inadaptados» izenburupean eta orotara hamalau kantuz horniturik—, bien bitartean Elkar eta IZ diskaetxetako labeak ere gori-gori omen daude. IZk, «Jolasean nenbilen» haurrentzako aterako du, eta bestalde, Kaki Arkarazok solitario gisan bere elepea burutzeaz dauka baita ere, *Mak* bere taldeko diskotan lekuri hartu ez duten konposaketek. *Zarama* ibaiertzekoek ez dute denbora gehiegirik igarotzen lagako Elkar-ekin erdigraturik daukatena kalera ekartzeko, eta martxorak hemen dela iragarri dute behinik behin. *Oskorrik* halaber, duela hilabete pare bat gure aldizkarian aitatutakoari kale-rik egin gabe, ba omen datozen Bilboko Arriagako zuzeneko kantalditakoekin arrailatu nahi du berria... eta bikoitza!

Donostiako udal Euskal Txokoa

Euskadin zabalduko den lehendabiziko Euskal Txokoa'ren atea otsailaren 14ean irekiko dira Donostiako Konstituzio Enparantzan. Euskararen normalizapena lortzeko Donostiako udalak osatu duen arautegi bereziari emandako Gasteizko Gobernuaren Hizkuntz Politikarako kontseilaritzaren onespeneren ondotik, honez gero bitartekoek ere gorputz hartuko dutela dirudi, delako Euskal Txokoarekin esaterako, euskal hiritarrek hirian dituzten euskararekiko arazoei erantzun eta konponbide topatzeko asmoz eraikia izaki. Beti euskaraz mintzatzearen baldintzapean, Konstituzio Enparantzako hiru solairutako aretoak zabalik izanen dira laister edozein batzarretarako erabilgarri, sagardo tabernaren al-boko gelatan ikastaro eta zikoak antolatzen diren bitartean.

Gaurko euskal narratibaren antologia

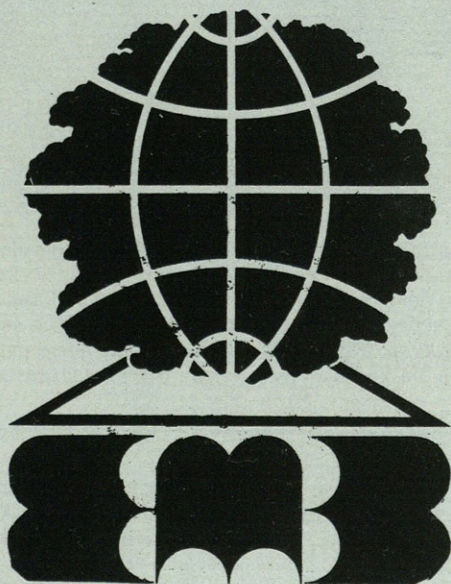
Izenburu honen pean aurkeztu zuen Euskal Idazleen Elkartek bere azkenengo argitalpena, gure literatura beste hizkuntzetako irakurlegoari ezagutarazteko helburuz. Hala, euskal literaturak emandako ipuinik nabarmengarrienak direnik uste izan gabe, Arrieta, Sarrionandia, Izagirre, Atxaga, Hernandez Abaitua eta beste zenbait idazleren ipuinekin osatutako bilduma plazaratu du gaztelera-zko bertsioan. «Euskal literaturari hizkuntzak ezartzen dizkion mugak eta isolapena gainditu ahal izateko» itzulpengintzaz oso arduraturik azaldu ziren Euskal Idazleen Elkarteko burua den Velez Mendizabal eta Lasagabaster literatur kritikoa. Oraingoz gaztelera-zko bertsioa baino gauzatu ez den arren, Michael Morris-ek ingelesera-zko itzulpenarekin dihardu lanean.

Dibulgazio zientifikoa UPV eta ETBk

Larunbat honetan bertan hasita, hamahiru programa emango ditu Euskal Telebistak —bi kanaletan— Euskal Herriko Unibertsitatearekin kolaborazioan. Unibertsitate mintegi telebisiboak omen dira, bertako zenbait irakaslek idatzitako testuetan oinarritutako gidoiez, energia, droga, krisis ekonomikoa, kutsadura eta gaurkotasunez zipriztindua dauden antzeko gaien inguruan, ordu t'erdiko iraupeneko programa bakoitzak bi miloi t'erdiko kostea izan duelarik. Imaginez moldatutako didaktika esperientzi berri honi «Itesa» enpresaren babesaz ekiterakoan, ETBko zuzendariek, emanaldiekin batera, segidan, maha-inguruak eta elkarrizketak apailatzeko asmoa adierazi dute, aurkeztu gaia eritzi desberdinetako ikuspegi-tatik mamitu ahal izateko.

620 milioi gastatuko ditu Eusko Jaurlaritzak Kongresu erraldoi honetan

II. Euskal Mundu-Biltzarra, munduari zabaldu nahi zaion leihoa

**Donostian
emango zaio
zabalketa
ofiziala II.
Euskal Mundu-
-Biltzarrari,
abuztuaren
31an, eta
abenduari
18rarte
luzatuko da.**

Joa den urtean, inoiz argitu ez ziren arrazoiengatik, atzera joerazi zen idea berriz ere berpiztua dugu gure artean, eta Eusko Jaurlaritzak ekitaldiak merezi duen sona eta ornamendu guztia-ekin aurkeztu berri du publikoki projektua: lau hilabetetari zehar mila ikerle eta aditu inguru hamaika gairen inguruan biltzea.

Luis Gurrutxaga izan zen projektua aurkeztu zuena, bera izan bait da Biltzar erraldoi hori koordinatzeko kontratatu duten Idazkari Nagusia. Orain arte Unibertsitate munduaren inguruan ibili den injiniari honek honela azaldu zuen Biltzar honen helburu bikoitza: «*bate-tik, Euskal Herrian ikerketa lanetan ari den jendea zirkatu eta eragin, nolabaiteko bilduma eginez, eta bestetik, kanpoari begira, Euskal Herriaren benetako irudia zabaltzen saiatzea, egiten duguna eta garena ezagutaraziz*».

lazko saio ustelirtena

1956an, Herbesteko Jaurlaritza zenak Euskal Mundu-Biltzar batera deitu zuen estrainekoz. Orduko hartan, zazpi eguneko ihardunaldia izan zen, eta batik bat oso koiunturala, garaiko baldintza politikoetara oso lotua. Oraingoak, egia esan, oso antz gutxi dauka beste harekin, zientziari guztiz atxikia eta mementu politikoaren zertzeladak guztiz alboratuz. Bi estilo desberdin, bi Gobernu desberdinen eskutik eta bi garai desberdinetan.

Baina II. Mundu-Kongresu hau egiteko asmoa ez da batere berria. Duela pare bat

urte kaleratu zen lehen aldiz Jaurlaritza horrelako bigarren bertsioaren bat antolatzekotan zebilela. Iazkoan, berriz, gutxi gorabeherako fetsak eta guzti eman ziren. Sona haundia eman zitzaion orduan ere. Azkenean, gero eta gutxiago entzuten hasi zen, eta uda partean notizia oso labur bat ateratu zen: «Aurten ez da izango Mundu-Kongresurik, ez-axola instituzionala dela kausa». Ahal bezala lortu zuten inor gutxi konturatzea, eta badirudi aurtengoan hobe ikasi dutela, helduagoa eduki arte ez dute propaganda aparatoa martxan jarri.

Erderazko ihardunaldiak

Aurtengo Kongresu honen programaz egin dituzten aurrerakuntzak ikusita, badirudi gai bakan batzuek kenduta, gainerako guztiak erderaz izango direla, hizlarien artean kanpokoak eta erdaldunak gehiengoa bait dira.

Mundu Biltzar hau, Iruñea eta Baiona ez besteko hiriburuetan egingo da eta zazpi sailetan bana daitezkeen 34 disziplina edo gai ikutuko dituzten biltzarrak osatuko dute. Zazpi sailak, honakoak dira: «Zuzenbidea eta Zientzia Politikoa», «Letrak», «Ekonomia eta Enpresa», «Hezkuntza», «Zientzia eta Teknologia», «Medikuntza» eta «Natur Zientziak».

Donostian izango den lehen Biltzarraren ondoren, Euskararena alegia, beste zortzi gehiago izango dira Donostian kokatuak, abuztuaren 31tik urriaren 22rarte. Gasteiz, oster, hamar biltzar bilduko ditu bere baitan, irailaren 21etik urriaren

30era. Azkenik, Mundu-Biltzarra Bilbora pasako da, eta Bilbok 15 biltzarri egingo dio harrera, urriaren 13tik abenduaren 18arte.

Nazioarteko oihartzunaren bila

Biltzarrak, nazioarteko maila altua lortu asmoz eratu da. Bertan, ikaslari eta maisu atzeritar ugari hartuko du parte. Kultur arlo desberdinetako hainbat maisu eta dituk baieztatu dute heuren presentzia egun horietan Biltzarrean.

Biltzarrak hamar mila pertsonatik gora bilduko omen ditu, antolatzaile eta partaideen artean. Hogeitamabost biltzarren koordinakuntza, idazkaritza orokor batek jasoko du bere gain. Dena den, biltzar bakoitzak batzar eratzaile bat dauka. Zifrei dagokienez, gonbidatutako hizlariak 839 izango dira eta bestelako ekintzetan arituko direnak beste 107. II. Euskal Mundu-Biltzar honen aurrekontua 620 milioi pezetakoa da. Horietatik, ehun milioi matrikula bidez berreskuratzea pentsatzen da. Behar den diru guztia jarriko duen erakunde ofiziala Eusko Jaurlaritza izango da.

Hilabete horietan zehar, alde batetik Euskal Herrian mugitzen ari den zientzia eta kulturaren inbentario moduko egitea espero dute antolatzaileek, baina horrekin batera garbi dago pisurik haundiena kanpotik etorritako jendeak eramango duela.

D.Z.

Herbesteko lehen Mundu Biltzar hura

Aurten izango denaren aintzindari bakarra —Euskal Biltzar Orokorra— Parisen burutu zen 1956 urtean. Zehazkiago, irailaren 23tik 29ra bitartean luzatu zen. Zazpi egun haietan zehar, batez ere ponentzia politiko-sozialak eztatadatu ziren, ez bait dira ahanzi behar frankismopeko egoera hartan egoteak, eta herbestean egin beharrak ere, ipinitako mugak eta baldintzapenak.

Palais d'Orsayko saloiak jendez bete ziren, alderdi politikoen izenean PNV, ANV, PSE, IRE eta UREko ordezkariak bertan zirelarik. Sindikatuenak ere bai, jakina. Ameriketako Euskal Etxeek ere enbaxadak igorri zituzten, halaber elkarte eta zernahi gisatako erakundeak. Herbesteko Eusko Jaurlaritzako kontseilari guztiak ere hantxe izan ziren, eta Jose Antonio Agirrek protagonismorik pisuena hartu zuen bere bizkar. Duela bi urte argitaratu zen Kongresu hartako 24 proposa-

men eta gainerako eztatadida eta hitzaldi guztiak jasotzen zituen liburu bat, eta informazio zabalagoa nahi duenak bertan topatuko du nahi adina. Orduko hartaz dagoen informazioan argi eta garbi ikus daitekeenez, jendetza aldetik ikaragarritzko arrakasta suposatu zuen Kongresu hark.

Errejimen frankistaren kontra

Pariseko Biltzar hura guztiz erderaz eman zen, protokolozko hitza batzu bietan eman baziren ere, eta konklusio bezala honoko dei politikoa egiten zitzairen. «*Barnekaldean —Estatuan— errejimenaren kontrako agerpenak hartzen ari diren indarra ikusirik (langile-grebak, ikasle-protestak, intelektualetan manifestuak, militarren desgustoa, e.a.), Biltzar honek haiekiko elkartasuna eta ongikusia adierazi nahi du, eta eskatzen die Errepublikako Gobernuarekin eta Generalitatearekin kolabora dezaten, halaber Errejimen*

Frankista bertan behera botatzen lagundu dezaketen ol-dar eta saio zentzudun guztiekin, elkartasunean eta ber-rurrikuntzan oinarritutako errejimen demokratiko bat etor dadin, zeinean Espainiako herriek beren borondate politikoa adierazi ahal izango duten».

Kongresuaren aurpegi ofizial horrezaz gain, bazegoen bestelako mugimendu bat inongo ordezkari ez zeukana —ETA handik hiru urtetara sortu zen eta bere bultzatzaileetako batzu ere hantxe ziren—, eta horren islada apenas inoiz agertzen den kroniketan. Geroagoko hainbat gauza argitzeko eta ulertzen laguntzeko izan deza-keen garrantziagatik, Monzonen interbentzioa nabarmenduko genuke, berriki egin den «Telesforo de Monzon. Hitzak eta idatzia» argitalpenean osoki jasotzen dena. Guztiz interesgarria isolaturik izan ziren beste horien ahotsa ere ezagutzea.

atrebentzia ez bada

Zergatik suspenditu zen iaz?

EZ dakigu zehazki Euskal Mundu-Biltzar honetan gatatuko den dirua nondik aterako den, baina logikaz Turismo Idazkaritzatik behar luke zati haundi batean. Hain bait dago garbi eman nahi zaion prestijio-kutsua irudizkoa dela gehiago bestelakoa baino. Marketing operazioa gehiago, ezer seriagoa baino. UPV-EHUKo Udako Ikastaroen bertsio sasi-megalomanoa. Baina hori inportantea izaki ere, badira beste gauza batzu ere kezkatzen gaituztenak.

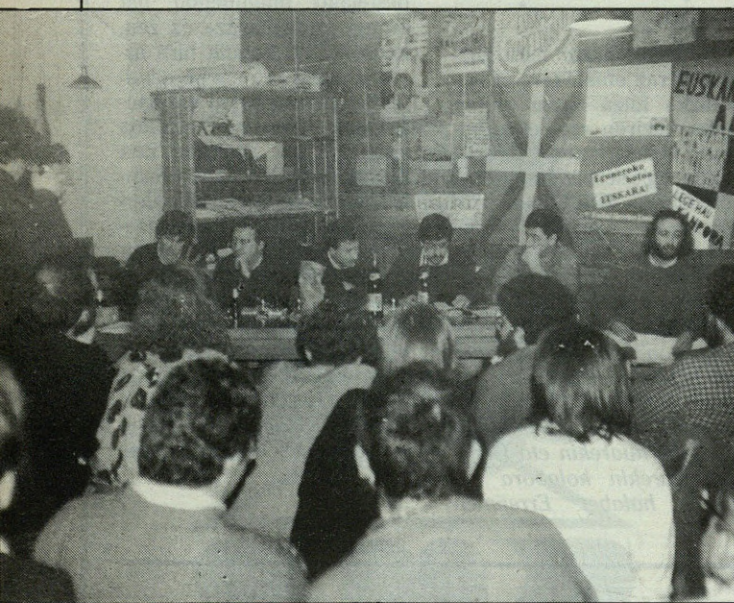
Esate batera, ea zer gertatu zen II. Biltzar honen lehen saio harekin, saio frustratu harekin. Justu-justu oroimenean gorde dugu egunkarietan «erakunde ofizialen zabarkeria edota interes falta aipatzen zela, baina arrazoin garbirik ez zen eman. Espezialistak dira Gobernuak trapu zaharrak izkutatzeko, eta ahulegiak oposizio berenganatu dutenak. Aurtengoa badirudi hobeto lotu dutela, baina horixe baino ez da diferentzia. Gainerakoan, estiloa bera da.

Josu LANDA

Zaldiko Maldiko elkarteak deiturik

Lehen aldiz mahaiaren jiran bildu ziren nafar idazleak

Jendea pila pila eginda Zaldiko Maldikon.

Patxi Perurena, Aingeru Epalza, Iñaki Zabaleta, Periko Diaz de Ultzurrun, Jon Alonso, Pello Lizarralde eta Patxi Zabaleta bi orduraz aritu ziren literaturaren inguruan solasean.

Hasiera batean bazirudien ez zela entzule jenderik izanen, baina 7'terdiak aldeira jendea trumilka sartzen hasi zen, eta ahal zen bezala pilaturik, dena antolatzen saiatu zen Mikel Bujandak idazleei egiten zizkien galdera kohfidantzaz beteen erantzunei adi zegoen. Kakahueak eta garagardoa libre ziren. Ez omen dira alkartu nafar idazleak literaturaz elekatzeko.

Iluntze hartan anitz gai azaldu zen, poesiaren funtzioa, argitaratzea, prosa, estilistika, hizkera, idaztearen helburua eta gaineratiko. Ondoren musika zela ta, ez zen astirik izan antzerkiak Nafarroan duen erantzun hu-

tsala, Korrok taldea edo batua eta nafarrera literaturan bezalako gaiak ukitzeko. Gure tresnak egindako alukeria eta neurria gorde beharra ditugu han esandakoen laburtzaile baitezpadako.

«Ez da poesia irakurtzen»

Nafarroan euskaraz idazteko izan den tradizio-eza denoi ezaguna bazaigu ere, gerra-aurrean bazen mordoxka bat, Euskal Herria guztian bezala, pizkundeak bultzaturik. Diaz de Ultzurrunek idazle-zerrenda oparoa eskaini zuen. Orixe ere aitatu zen, sortzez orexarra izan arren, Huitzin hazi bait zen. Gerraosteko «Príncipe de Viana», Diputazioeak ateratzen zuen euskal gehigarriaren berri ere eman zen. 13.000 aleetara heldu omen zen, hutsean nola partitzen zen etxeetara, politika eta «El Pensamiento navarro» aldizkariaren ahalegengatik nola ezabatu zen eta leku faltaz eskaini ezin ditugun beste aitamen interresgarriak izan ziren.

Literaturaren prozesuari heldu zitzaion argitaratze-aukeraz solastuz. Olerkia argitaratzeko aukeraz, Patxi Zabaletak: «*orain arte ez zegoen aski irakurlegorik argitaratzeko, baina orain bada gehiago, sariak gainera laguntzen dute argitaratzen, hori dute ona. Nik uste orain poesia argitaratzeko eragozpenak ez diren oso handiak. Baina ez da egiten behar bezalako kritikarik, horretarako beharbada denbora gehiago behar da.*»

Pello Lizarralde.— Nik literaturaz astraktuki hitz egiten ez zekiat, baina iruditzen zeidak poesia momentu zai-

lean dagoela, duela 10 urte esaten zen poesiak ez ziola euskarari lagunduko, prosa egin behar zela, hirietan oinarriturik. Poesia guti argitaratu da ondorioz, uste dut oso jende gutxi irakurtzen duela eta zail da gainera egiten den poesia norbaitekin kontrastatzea. Badu euskarak aukera poesiarako, poesia sakon eta liriko bat egiteko, gerora ere balioa izanen duena. Dena den uste dut zail dela poesia argitaratzea poesiarik irakurtzen ez delako.

Orain arte, poesia objetiboegia

Patxi Perurena.— Herri honetako prolema, obra edo literatura ez dela promozionatzen, promozionatzen dira bakarrik autoreak. Ez da aski etxe komertzialak argitaratzea, etxe horrek egin behar du ahal duena obra hori promozionatzeko. Pellok zioen jende gutik irakurtzen zuela poesia. Nik uste dut orain arte poesia soziala egin dela, aise xamar ulertzen zena, razionalismoaren bidetik doana. Orain hasi da euskal poesian subjektibitatea eta sujerentzia pixka bat sartzen, orain arte oso objektiboak ziren. Pellok bestalde, poesia kontrastatzeara zioen, eta nik ez dut uste poesia diskutitzekoa denik, ez da definiblea poesia, ez dakit nola esan, poesiaren gauza, fantastikoa edo mistikoa da, izpirituala, poesia lirikoa bai behintzat. Gauza sujerentea da neretzat, Pottekin aldatu da orain arteko objetibismo soziala.

Pello Lizarralde.— Sentimenduetatik aparte barne erritmoa duen neurrian, poesiaz beste edozein obrari bu-

ruz bezalaxe diskutitu daitekeela uste dut, aski mistikoa harrapatzen diat arestiko ikuspegi hori, gainera irizpide horri jarraituz historiara pasatuko liratekeen baka-rak poetak lirateke.

Patxi Perurena.— Euskal literaturan bederen hori hala gertatu da, Lizardi, Lauaxeta eta Orixe dira literatura goi mailara igo zutenak. Gero Aresti bat, eta orain Atxaga eta Sarrionandia. Etiopia edo Josebaren narrazioa, hau prosa den arren, narrazio oso poetikoa da, lirikoa, eta denbora eta espazio mitikoa duena, bere narrazioak ez dira hirian kokatzen, denbora mitikoa dute, poesiak be-zala.

Kritikoez prest eta jantzirik behar dute

Iñaki Zabaleta.— Poesia euskaraz argitaratzea erraza da, nire ustez. Kritikari dago-kionez, berezi egin behar li-tzateke zer moduko kritika nani dugun. Erraz esaten da kritiko onak falta direla herri honetan, baina zer klaseko kritikoak, semiologikoak, estilistikoak, gaurko dekos-trukzioa-teoria erabiliko du-tenak? Horrek esan nahi du kritikariak oso prest eta jantzita egon behar dutela, uste dut gainera kritikari batek ezin duela juzkatu, be-rak eskola baten arabera be-re iritzia eta bere interpreta-zioa eman dezake, estrukturalismoak zioen aztertu on-doren juzkatu zitekeela, ez dut uste orain gauzak hala direnik.

Poesia soziala edo bestela-koa egin behar ote den mo-da hutsa da hori, idazleak li-breago behar du. Gertatzen

da argitaletxeen estruktura ekonomikoak bideratzen duela produzioa zentzu ba-tean.

Beste arazo bat dago Eus-kal Herrian poesia eta gazta-roarekin, hau joanda utzi egiten bait zaio poesiari.

Ez da obra promozionatzen, egilea baizik

Patxi Perurena.— Argita-ratzea oso erraza dela diozu, eta egia da, baina obra argi-taratzen den une beretik hil egiten da; ez baita promozio-natzen obra, autorea baizik. Nik esperientzia dut ene sa-ria irabazi nuenekoa. Egun haietan dena ziren kazeta-riak eta argazkiak. Gero libu-rua argitaratu zen eta inor ez zen enteratu ere egin, lru-ñera ez zen heldu, kotxez ekarri behar izan zuten Do-nostiatik.

Prosaren txandan

Prosaz ere aritu ziren idazle nafarrak, Aingeru Epalza, Iñaki Zabaleta, Jon Alonso eta Patxi Zabaleta batez ere, baina gure tresna grabatzaileak bere eginbidea oker asko bete zuen, ez bait da deus ere entzuten ahal zintan.

Jon Alonsok estilistikaz ihardun zuen gehien bat, hi-tzen literaturtasuna eta lite-raturarako erabil litezkeen eredu lexikoak aitatuz. Hiz-kuntz-espresioen itzulpene-rako dagoen tradizio faltaz gain, zeharbidezko konpon-bidearen eta aukera pertso-nalaren arriskuaz ihardun zen.

Patxi Zabaletak, bi kultura batera bizi direlarik bat gai-len izateak dakartzan ara-zoek literaturan duten islada ukitu zuen.

Aingeru Epalza, nobelak sufritzen duen modaren era-ginaz aritu zen llabur.

Iñaki Zabaletak berriz, euskal literaturan generoak nahasi egiten direla zioen, bereziki genero baterako sortutako konta-teknikak, akzioari edo neurriari dagoz-kionak, behar ez bezala inoiz beren lekutik kanpo erabiltzen zirelako.

Semiologiari eta pertso-naiei buruz ezer guti esan zen, arlo hauek eskuarki euskal nobeletan duten kali-tatea urria da gainera.

Zergatik idatzi?

Jendeak ere bere galderak egiten zituen noizbehinka, eta halako batean zergatik edo zertarako idazten zuten galdetu zitzaion. Erantzun zutenen artean:

Patxi Zabaleta.— Nola edo halako kontzientziak irakur-tzen duen irakurlego euskal-dun bat dagoen bezala, idaz-leok ere badugu kontzientzia eta motibazio hori. Idazleak ez du gorde nahi, besteari berak bizi duena adierazi na-hi dio, hortxe datza literatu-raren funtsetako bat.

Patxi Perurena.— Gaia maite dudanean idazten dut, motibaturik senditzen naize-nean. Nire burua ezagutzeko ere idazten dut, niri gehien erakusten didana ene obra da.

Aingeru Epalza.— Nik ez dakit hainbertze erranen nu-keen, gustatzen zaidalakotz idazten dut, nahiz eta idazte-rakoan maiz sufritu. Bar-nean ditudan sendimendu berezi batzu ere kanporatu nahi ditudalakotz.

Talde-ezaugarriak?

Mikel Bujanda kazetariak alkarren artean zeukaten be-reizgarria hizkera indartsua ote zen galdetu zuenean:

Iñaki Zabaletak.— Ez gara talde literarioa, baina bai tal-de soziala, aitzindari edo ibili gara euskara edo antzekoen alde urteetan, eta horretan bai izan dezakegula tal-de-ezaugarriak. Beharbada herritar garenok badugu ha-lako ñabardura bat idazke-ran, baina ez gara talde lite-rarioa.

badirudi aintzakotzat har-tzen ari dela hemengo hizke-ra

Aingeru Epalza.— Azken urteetan halako talde soziala gertatu da Nafarroa alde ho-netan gau eskolen, ikastolen edo beste hainbat lekuren in-guruan, batzu buru-belarri aritu dira eta ari dira, beste batzuk ordea, lortu dute den-bora libre pixka bat izatea idazteko, eta beharbada hor egon liteke geure burua. Orain ugaritu egin gara talde sozial horretakoak, eta ba-tzuk beste espresabide batzu aukeratu ditugu, gu mogi-mendu sozial baten ondorio gara, beharbada duela urte batzu hau ezinezkoa zen, al-de horretatik taldea gara.

Bestalde uste dut gutako askorengan gertatu dela na-farrera hizkuntz literario gi-sa baliatzeko gogo hori, Peri-kori edo Perurenari nabari-tzen zaie. Gure lanak buru-tzeko oinarritzat hartzen du-gu hizkera hori, horretan ba-dago alkarren arteko ezaug-arria. Pentsa gainera histo-rikoki nafar idazle askok gi-puzkerarako joera handia izan dutela, oso nabarmen gainera, gerla aurreko belau-naldiak gipuzkeraz idazten du, hemengo bertsolariak ere normalean gipuzkeraz aritu izan dira, orain badiru-di aintzakotzat hartzen ari dela hemengo hizkeren mai-la.

Iñaki CAMINO

Egunen joan-etorrian deskubrituko
duzun denboraren kutxa

Akademia Sekretuak bere bigarren egutegia kaleratu

**Pamiela
argitaletxearen
eskutik, orriz
orriko bigarren
egutegia eman
zuen argitara
Akademia
Sekretuak
urtarrilean.**

Ezezagun eta sekretu izateari laga zion *Akademia Sekretuaren* —ezezagun eta sekretuaren— lehendabiziko berria, 1985. urtean argitara eman zuen egutegiaren bi-tartez suertatu zen. Hirurehun eta hirurogeitabost horrialdetan gordetzen zuen

seketu hura, udaraz gerotzikako udazkenaren ondorengo neguan deskubritu genuen, biharamonero egutegiko osto guztiak ximelduraz erortzen zioazen ahala, eta, batez ere, urtea seakabo amaitu zitzaigunean.

Hasiera batean Arantzazuko egutegiaren tankera eman genion denok, eta baita harekin konfunditu ere. Bere lehendabiziko urte hartako aurrenengo egunetan. Gero konturatu ginen ordea, antzekoa zela, bai, baina orri bakoitzaren bizkarrean irakurtzen genuen testua literaturtasunez kutsaturik zetorkigula... biharamonero.

Eguneroko irakurgai zintzilikatuak

Prisionero kartzelatuak bere kondenaren egun paseak zeldako paretetan zenbatzen dituen gisa berean, klarionaz egindako marra bakoitzeko bere askatasun

egunetako oroitzapenak banaka-banaka ekartzen dituen antzera, igandero irakurtzen genuen larunbata, eta astelehenero igandea, gure denbora paseak ezkututako sekretua deskubrituz.

Bernardo Atxaga eta Jimuk osatu zuten denboraren altxor hura ordea, zenbat eta orrialde guttiago orduan eta sekretuago bihurtzen zen gauero, biharamonero egunsentia bitarteko ametsetan. Goizean berriz, irrikaz leitzen genituen hango eta hemengo idazleen ipuin, poema, esaldi, bizitzak. Eta halaber anonimoen koplak.

Hala ere —zer den inpa-zientzial!—, sekretuaren konplizitatea gau osoz agoantatu ezinik, oheratu eta periodikuko orrialde irakurgabeak irakurri ondotik, egutegiari egungo orrialdea kentzea deliberatu genuen azkenerrako. Eta bi eta hiru gehiago batzutan. Batere gabe geratu ginen arte. Egunik gabe.

Erein-etik Pamiela-ra

Hurrengo urtea, 1986a, ez sekretuen urtea izan. 1985ean Erein argitaletxeak makinaz pasata ekarri zizkigun pasarteek ez zuten urtea merezi, ala urteak ez zuen egutegirik merezi?

Aurreko urtean plazaratu zituzten 3.000 ale artesanalak jende gutxitxorentzak bilakatu ziren nonbait sekretu-kutxa, eta 1987. erarte itxaron behar izan dugu bigarrena —eskuratzeko, Erein-en ihesaren kausaz. Atxaga eta Jimuk Pamiela argitaletxearekin kontaktatu zuten aurtengorako. Euska l idazleen Elkarteak babesa eskuratu. Fitxajeak egin. Eta lebuala.

Lehen inpresio eta piuraz txukunagoa datorrela badi-rudi ere... ez, ez da denbora

itxuraz askorik aldatu. Inprenta letraz orain, akatsez josia ailegatu zaigu, esaera eta abesti, ipuin eta poema, eta orriek oro ilustraturik jarraitzen dute... haatik, azkarregi hautatu eta eginikoaren tankera hartzen zaio, inprobisatuegia, kasik boleokoa. Eta berandu kaleratua: urtarilaren erdikalde pasatxoan edo.

Ez horregatik eskasa, inondik ere, sekreturik frango gordetzen bait da. Baina hirurehun eta hirurogeitabost egun ez dira apur bat soilik. Prisioneroak, antzeko beste urtebetea igaroko duela pentsatu du antza denez, eta ohean geratzen da, astebeteka edota hilabeteka kontatuz kondena. Urtero ez bait da denbora ez berdin pasatzen ez berdin suertatzen. Sekretuak berberak ote dira gainera?, Arantzazukoak bezala.

Itzulpenenen eta kreazioen artean

Edozer topa dezakezu zure urtebetetzeko orria kentzen duzunean: Marilyn Monroe-ren erantzun bat, Jonathan Swift-en perpaus bat, Pessoa, Txirrita, Cortazar, Borges, Omar Khayyam, Poe, alegi txinoren bat, T.S. Elliot, 'jarraituko du' eta 'jarraituko du' segitzen duen ipuin luzexeago bat, Bob Dylanen kantua...

Eguneroko testu bat daukazu zai. Egunaren hasteko nola bukatzeko. Baina azken finean, despertadorearekin akordioaren batetara ailegatzeko sasoiak: eguna amaitu eta biharamunerako akordio garaian, edota eguna elektronikoki piztu eta egutegian igandea dela eta lanik ez daukazula erreparatu duzun mementuan.

Peru UNZUETA

“Oasis” izeneko diskoa atera berri dute elgoibartarrek

TOL, musika elektronikoa belarriak baretzeko

**“Oasis”
izeneko diskoa
atera du
Elgoibarko
TOL taldeak.
Musika
elektronikoa
goitik behera.**

Duela bost bat urte hasi ziren Alberto Iriondo eta Jesus M. Sarasua elgoibartarrak sintetizadoreei zaratak ateratzen. Folk talde batzutan jo arren sinfoa eta musika elektronikoa gustatzen zitzaizkien: *Tangerin Dream*, *Pink Floyd*, *Jean Michel Jarre*, *Mike Oldfield*, *Vangelis*...

TOL.— Guk beste talde batzutan jotzen genuen baina folk musika. Guri gustatzen zitzaiguna berriz “*Tangerin Dream*” eta sinfonismoa zen, *Mike Oldfield* eta gauza horiek. Ez hori egitea baizik eta estilo horretakoa. Guk, lehenengo momentutik egin izan dugu gure musika. Bertsio pare bat kenduta gai guztiak dira guk egindakoak. Hasieran txarada bat izan zen. Pare bat sintetizadore erosi eta martxan jarri. Orduan inork ez zeukan sintetizadorerik hemen. Gaur egun berbena-talde guztiak daukate guk baino ekipa sofistikuagoak.

ARGIA.— Zer da garrantzitsuen sintetizadoreak eta erabiltzeko? Musiko ona izatea? Tekniko ona izatea?

T.— Azkenean sinplea da. Baina hasiera batean lio bat da. Guk kontserbatorioko estudioak baditugu. Bestela, ezin da. Bestela beti zaude instrumentuen pean. Musiko on batek, nahiz eta tresna eskas xamarra eduki, beti aterako du zerbait ondo. Aldrebes oso zaila da. *Vangelis* batek beti dauka tresnak bere menpean.

A.— Bi sinte, kitarra, bateria, saxoa...

T.— Taldean hiru gara. Gero diskoan, bateria eta saxoa, hau jazz mundukoa. Ez gara talde estable bat. *Alberto Donostian* dago eta aste bukaeratan etortzen da herrira. Orduan, batzutan juntatzen gara jotzeko eta beste batzutan pasiarra joateko. Horrela ezin daiteke talde bat aurrera ateratu.

A.— Aktuazioak eta?

T.— Ez, ez. Gero gainera, gu ezin gara frontoi batean sartu. Antzoki bat beharko

genuke eta norekin jo? Rокero batzuekin aurretik? Bakarrik beharko genuke.

A.— Nola egiten dituzue pieza berriak eta?

T.— Albertok esaten du “okurritu zait hau”, eta apuntatzen du idea bat edo melodia bat. Orduan hasten gara “egin leike”, “zeharo eskasa da” eta horrelakoak botatzen. Poliki poliki denen artean ikusten ditugu gauzak. Egia esanda nahiko makala da konposaketarako gure prozesua.

A.— Prozesua bera nolakoa da?

T.— Inprobisazioa. Konposatzerakoan inprobisatu egiten da baina gero ez da inprobisatzen. Konposatzen da eta behin ja tema eginda dagoenean hortik aurrera dena berdin jotzen da. Igual soinu aldaketetarako frogatzen batzuk egingo ditugu, baina hori listadago.

A.— Zuentzako musika egiten duzue orduan...

T.— Bai, bai, bai. Eske guk ez diagu merkaturik. Musiko asko ibiltzen duk bere publikoan pentsatuz: “nahiz eta neri hau gustatu hau sartu behar diat, eta beste hau, eta hau...” ba, publikoagatik. Guk guretzako jotzen dugu. Oso lasai.

Orain diskoarekin arazo hori sortzen zaigu. Guk ezin dugu aktuaziorik egin. Zuzenean ezin dugu diskoan emandako sonido bera eman.

A.— Zergatik?

T.— Jendeak gure diskoaren erreferentzia dauka orain, eta aktuazio bat egitekotan soinu hori eman beharko genuke, eta gaur egun TOL-en soinua ez da hori.

A.— Orain arte egin duzuen lanaren errekopilazio lan bat bezala ulertu behar al duzue diskoak?

T.— Bai. Lehenengo alde batez ere. Fetxaz fetxa daude gainera. Bigarren aldean azken gaiak daude. Piska bat igertzen da ja aldaketa. Saxoak beste toke bat ematen dio. Arregioak ezberdinak dira. Melodiak ere ezberdinak dira. Lehenengoak askoz ere folk toke gehiago dauka. Elektronikoagoa ere bada.

A.— Zer moduz aritu zarete estudioan?

T.— Presaka. Hamabost egun baino ez ditugu izan grabatzeko. Tema hauek berriz grabatu behar izan ezkerro ez litzateke berdina aterako diskoa. Desberdina izango litzateke. Gustora geratu gara disko honekin baina ez gaude oso konforme. Nobatada pagatu dugu estudioan. Gure ilusioa litzateke hemendik denbora batera guk nahi dugun bezalako disko bat ateratzea.

Dabid ZUAZALDE

ARGIA LEHIAKETA

Erredazio honetan gabiltzanon artean inuxenteenak atera ditu txapela batetan sartuta geneuzkan asmatzaileen izenak, 294 hain zuzen. Galdera errezegiak egin ditugulakoan gaude edo eta irakurleak azkarrek zaretelakoan, pratikamente denok asmatu bait dituzue erantzunak.

Bota ditzagun ba irabazleen izenak eta erregaliak.

Gabriel Arestiren Lanak:

Eduarne Oianguren Bengoa, Gasteizkoa.

ARGIAren harpidetza 1987 urterako:

Jon Etchegoin, Baionakoa.

Euskal Kulturaren Urtekaria 86:

Andres Epelde Ezenarro, Soraluzekoa.

Tasio Mujika Elizondo, Legazpikoa.

J.R. Izpizua Garro, Mundakakoa.

Josan Agirre Totorika, Eibarkoa.

Jose Xabier Cubillas Ruiz, Barañaingoa.

Xabier Bidarte Etxegarai, Alcala-Meco presondegia.

Beraz badakizue nortzu zareten ondorengo egunotan eta posta bidez sariak jasoko dituzuen lagunak. On egizuela!

Gainontzeko partehartzaileei eskerrak besterik ezin dizkizuegu eman oraingo honetan. Hurrengo bat arte.

ARRATE IRRATIA

FM — 101,5

Eibar

**Goizeko 10etatik
gaueko 11ak arte**

**Irratsaio denak
euskaraz**

ARRATE IRRATIA EUSKAL SINTONIA

Sekula baino larriago Euskadiko Sei Orduetan

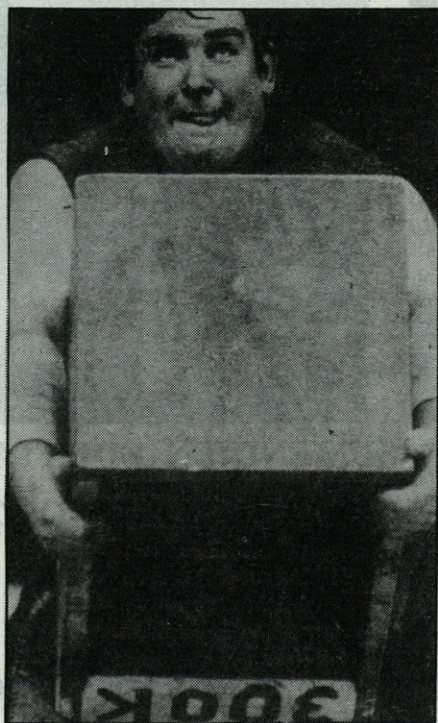
Bai, larriago, Anoetako belodromoan izan ziren guztiak: hasi ikuskizun sportiboak merezi izan zuen sarrera garestiaren ordaintzaileekin, segi klasifikazioaren enbutuan amaitu zuten txirrindulariekin, eta bukatu hirurehun kilokoaren hirugarren jasoaldiaren entsiuarekin. Oro gertatu zen larri.

T ELEBISTATIK ikusi ezinik geratu ziren ziklismo zaleak ez dute inoiz berez ongi jakingo zer nolako akontzimendua galdu zuten Euskadiko Sei Orduetan. Egia da, akaso, Freuler-ek beti irabazteaz moskeatzen hasiko garela, baina joan den larunbatean Bontempi edota Moser bera izan zitezkeen garaileak, bibotodun supersonikoari Gisiger bere kolegak lagundu izan ez balio. Ezen, azkenengo karrera arte ez zen koskorrik ere erabaki ahal izan: italiarrak (Bontempi-Argentin) beti ere suizar bikotearen konpenetrazioa gainditzeko pronto.

Txirrindulariak mundialak, ezin beraiei askoz ere gehiago eskatu, agian Moser-ek honengandik beste zeozer espero zuen Thurau-ri. Eta ETB falta...

Noiz eta nork irabazi behar dio Freuler-i belodromoan?

Esaten dutenez, mihia ateratzean datza Perurenaren sekretua. Hola errez!

Hirurehun kilotxo, eta bitan

Larunbatean belodromoko sapaia agoantzen duen egitura metalikoari dardarrak sortuko balitzaio, Anoetan elkartu zen jendeak, kietoparao, ez luke txintik ere esango zanpatua izatekoaren beldurrez. Han zegoen Atlas-Perurena, zerutik zamatsu erori daitekeen edozein mundu bizkarrean eusteko abilezia.

Abilezia, ez bait da indarraren kontua bakarrik hirurehun kilotako harri koskorra altxatzearen truketxo. Ai amigo... hirugarrenez altxatu izan balu, unibertsoaren zutabeen kontu nork egingo lukeen bai erreza jainkoentzat!

Gorka ARRESE

erronka barik

Aspaldi ez bezalako aizkolari desafioa

ORAIN hogeita hamalau urteko Luxia eta Gartziaarena arteko Donostiako desafioa ekarri zuten gogora, igandean, Tolosako zezen-plazan Mindegia eta Mendizabalen artekoaz gozatu zuten aizkolari-zaleek. Zortzi enbor bisto-i-nobistoa erdibitu zituzten gaur egungo aizkolaririk onenek, 37 minutu eta pikutan. Berrogeitabat segundutako aldeak milioi bat pezeta patrikaratzera eramanez zuten Mindegia naparra, Mendizabal berak ekarritako egurra motozerraz txikitu izan balu bezain azkar ebakita. Desafio latzak, bai demontre!, emozioa, apostua eta aizkolarien prestakuntza aproposak erakutsi zuen galanki benetako festan.

Luxia eta Gartziaarena Donostiako desafioan (1952-12-7).

Retegik binakakoan me?

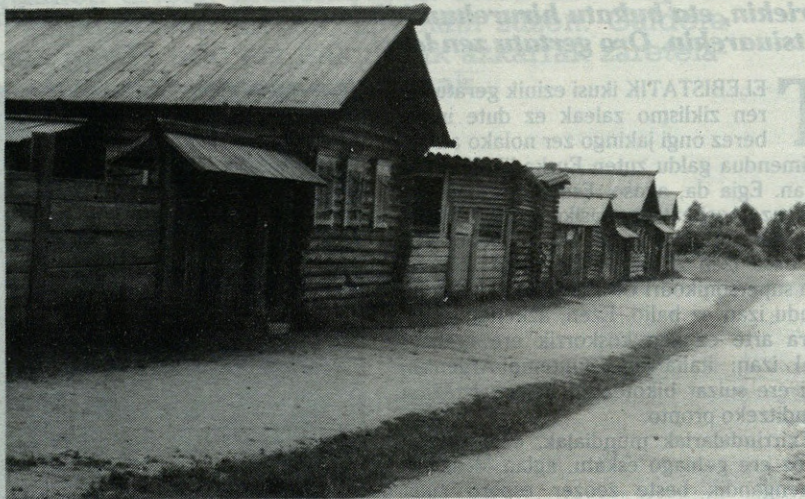
GALARTZA hirugarrena dabil fin aurtengo binakako esku pilota txapelketan, Alustizarekin batera partidubakar bat ere galdu gabe, eta klasifikazioa erdietsirik, beste taldean Laduche-Tolosak eta Bergara-Martinikorenak bezala. Orain, komeria guztiak ostiral honetan izango dira Labrit pilotalekuan: Bengoetxea eta Maizek Alustiza-Galartzari irabaziz gero, larunbatean hain kaxkar ibili zen Retegi horrenbeste desiratzen duen eta bururatu ezin duen txapela ezagutu gabe segituko du. Apostuak, ziur, Galartzaaren alde. Eta Retegi harmailetan begira.

G.A.

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Hurrengo alean

SUMENDIEN EDERTASUNA
ARTSENIKOA, POZINA BAINO ZERBAIT GEHIAGO
TEKNOLOGIAREN AKATSAK
ZUREZKO ETXEGINTZA SIBERIAN
OSTADARRAREN KOLOREAK

Otsailaren batean zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urtean honen sei ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena.....
Helbidea..... Lanbidea
Hiria..... Telefonoa
Ordainketa:

Errenboltsoz

Kontu korrontea k/k: zenbakia..... Bankua:.....

- ☐ 1.987.erako 2.200 pta. Euskal Herria eta Frantzia
- ☐ Bi urterako 4.100 pta.
- ☐ Hiru urterako 6.400 pta.
- ☐ 1.987.erako 2.750 pta. beste herrietan.

Harpidetza-txartela: ELHUYAR Kultur Elkarte. P.K. 361. DONOSTIA

Gipuzkoako Aurrezki-Kutxa Probintzialari

Gipuzkoako Aurrezki-Kutxa
Probintziala izena
«Gaztetxo Elkarte» edo hobeto
«Club Juvenila» duena
Lehiaketa bat antolatua
Gabonaldian aurrena
eta jarraian irabazleei
sariak ere emana
Urtarrilaren hamazazpian
ikusia dugu dena.

Aurretik saridun ziren denei
etxeetara gutunak
horiek elebidunak baina
españolez txartel denak
nonbait euskaldunok ez bait gara
kontutan hartzen garenak
ala erdaldunak ote dira
gipuzkoar jatorrenak?
edo ta horrelakoak ote
marketinglari direnak?

Egun horretan sari ematen
Jaun Prestuak genituen
Kutxak dotore prestatu eta
aurrean jarri zituen
euskaraz hitzik ez zuten egin
hala behar al genuen?
han bildutako euskaldun denok
ondo baztertuak geunden
martxa honetan umeak nola
euskaldun litezke hemen?

Ondorenean han eman zuten
«El hombre de la bestia»
filma erdaraz eta gainera
sorginkeriaz bustia
umeez ikusteko ez baina
izutzeko zen guztia
osoro ikaratu aurretik
hartu nuen nik hastia
hiru umeak autoan hartu
ta uzteko Donostia.

Hau baldin bada kulturarentzat
Kutxak eskaintzen diguna
pentsatzen hasi gaitezen eta
zorrotz dezagun ba luma
zer irudimen, sustrai eta sen
da hor azaltzen zaiguna?
denon diruaz tresnak pilaka
erabiltzen gaitasuna
eta Euskara ezkutatzeko
aparta trebetasuna!

Zertarako da propaganda ta
zertarako da luxoa
gero erdaraz egitekotan
festa-jaialdi osoa
ardi-itxurak eginagatik
barnean dago otsoa
Herria euskaraz zerbitzeko
ez da asmo eroso
Euskara lehenengo ez bada
alferrik da hitz gozoa.

Bi hilabete dira oraindik
oso oker ez banago
«Kontuak Euskaraz» deitutako
kanpainarekin Hordago!
baina ondoren gaztetxoentzat
ikasbide hau hor dago
Non dira horko Zuzendaritza
Diputatu ta Bulego
baldin eta Euskara ez bada
itxura baino gehiago.

Hona ba zortzigarren bertsoa
gure Aurrezki-Kutxari
gaztetxoentzat erdara hutsa
erabili duenari
Merezi luke euskaldun denok
aurre ematea berari
Libreta eta Kontuetatik
dirua ateraz ugari
ea ba behingoz errespetoa
hartzen dion Euskarari.

MURUMENDI
(Andoni Sarriegi)

HAURREN ARAZOAK

Eskolako errekreioan hiru haur hizketan ari dira:

— Nire ama haurdun zegoenean izozkiak jatek antjoa izaten zuen, eta egunero dozena erdi bat behintzat jaten zuen, eta ni txikitatik hotzak akabatzen egoten naiz.

— Ba nire ama haurdun zegoenean —erantzuten dio bigarrenak—, intxaurrak jan eta intxaurrak jan ibiltzen zen, eta niri jaiotzerakoan

izugarritzko koxkak atera zitzaizkidan lepondoan.

— Ba nire ama haurdun zegoenean —dio hirugarrenak— diskak entzuten zituen. Egun guztia tokadiskosaren ondoan pasatzen zuen eta niri ez zait ezer gertatu.... ez zait ezer gertatu.... ez zait ezer gertatu....

ez duk ezer aurreko astekoarekin konparatuta.

— Askok al zegoen ala?

— Askok esaten duk? Pentsa ezak, kotxetik jaitsi eta biltzen hasi behar izan niala aurrera segi ahal izateko.

LAINOARENA

Gezurrak egia bezala kontatzen dituztenen kasta haundi xamarra da Euskal Herrian. Badira zenbait horrelako gure geografia guztian zehar barreiatuak.

Horietako bat Goierrialdekoa da.

Ba omen zihoan behin kotxean laguntza batekin eta:

— Hau duk lainoa Antonio! Aspaldian ez niala hainbestearainokorik ikusten.

— Hau lainoa? Motel, motel... Hau

BESTE GEZURTIA

Kostalde inguruan ere ba omen zen gezurti izugarri horietakoa. Behin batean, solasean ari direla tabernan:

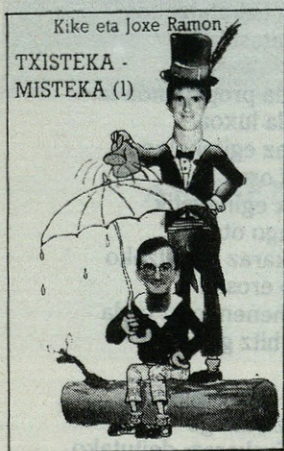
— Aurreko batetan ere, lau porlan-zaku igo behar izan nizkian laugarren pisu batetara eta lauak batera igo nizkian.

— Gezurra!

— Gezurra? Nork esan du hori?

— Nik esan diat! Ez hituen lau, zortzi hituen!

— Aizak, pentsatzen hasita... arrazoi izango duk!

«Txisteka-Misteka», txisteak entzunez gozatzeko

Kalean daukazu dagoeneko ARGIA Egunerako hainbat aldiz iragarritako txiste kasetea. Kasete bikoitza, gainera. ARGIA bera izan da beraien produtore eta IZ diskoetxea koprodutore eta argitaratzaile. Guztiz astegin gertatzen diren bi kasete hauetan txiste ugari topatuko duzu, "grazioso" pare honen ahotik: Amasako Joxe Ramon Galarraga eta ARGIA bertan "Jo... adarra" txiste-saileko arduradun den Kike Amonarriz.

Ez galdu aukera eder hau! 500 pezeta baino ez zaizu kostako zinta bakoitza ondoko txartela bete eta ARGIA bidaltzen badiguzu, etxean jaso nahi dituzula esanez. Kontrarrenboltoz egingo dugu honen kobraketa. Karteroarekin parre piskat egin ahal izango duzu horrela!

Izen-deiturak.....

Helbidea.....Herria.....Probintzia.....

1. kasetea.....2. kasetea.....Biak batera.....

ARGIA. Ametzagaña 19. DONOSTIA 20012

a ze flasha!

Gripearentzako supositorioa

REGAN-EN abioietakoren batek galdutako misil koxkor bat zela pentsatu zuen hasieran gure amona Julik. Bere begiek ez zuten sinisten farmazian emandakoa ikusterakoan. Medikua erregeta erakutsi eta hori eman. Seguridade sozialak ez du gainera deskuentorik horrelakoentzat.

Izan ere, aitona Patxi gripearekin genuela eta medikukarengana joan ondoren, horako hori erregetatu zion sendagileak.

Amona Juli-k, nahiz eta sendagileengan askorik ere sinistu ez, supositorioaren tamnaina ikusitakoan aitona sendatuko zela pentsatu zuen. «Oraingoan bai. Gripea haundia izango du baina, honekin...».

Argazkian dakusagun unea, amona Juli-k aitona Patxiri ipurtzulotik sartu behar zuena erakutsi zionekoa da. Ondorengo gertakizunak horrelaxe joan ziren.

Aitona Patxi ez zuen inolaz ere ametitu horrelako supositoriorik bere atzegoardiatik sartzea. «Gripe asiaticokoarentzat egindakoa dela» erantzun arren amona Juli-k aitona Patxi-k «Aldeintzazu horrekin nere bistatikan!». Aitonarentzat garbi zegoen medikua fatxa bat zela eta gripe asiaticoa Reagan-en petardoekin ezinezkoa zela konpontzea. «Porrusalda piskat eta legatz pittin bat jarriazu eta nahikoa daukat» esan zuen limoi urari beste tragoskada bat ematen zion bitartean.

Mantetan barruan sartu sudur gorritua eta bertan buelta emanda zera esan zion amona Juli-ri «Juli, etor hadi hona, gripearentzako izerdia ateratzea bezalakorik ez zegoen eta!».

Martin ARANA

osasunaren arduraz

Arraina eta eritasun koronarioak

NEW England Journal of Medicine aldizkari ospetsuak zer-bait ikerketa argitaratu ditu, arrainaren kontsumoa elikaduran eta bihotzeko eritasunen intzidentzia apalagoaren arteko erlazio kausalik ba ote dagoen galdetuz. Arazoa ez da atzokoa! Urteak dira, eskimalen jan-neurria aztertu zela, eta nahiz eta hauek ahorratzen zituzten elikagairik gehienek proteina eta gantz asko eduki (balea, foka eta izokinaren haragia batipat), beren odoleko kolesterol-maila Europako biztanleena baino askoz ere baxuagoa zela ikusi ahal izan zen.

Ezberdintasun honen arrazoa, adituek diotenez, azido eikosapentanoikoan (EPA deituan) egon daiteke, paraje haietako arraintan oso ugaria den gaia hain zuten. EPA delako hori, Omega-3 deitzen diren gantz-azidoetako bat da, eta ez kolesterol-maila bakarrik, baita triglizeridoena ere jaitsierazi dezake odolean. Triglizerido hauek bihotz-eritasunekin erabat loturik daude, eta odoleko kiagulo edo odolbilduak sortzeko prozesuan ere zerikusia hardia dute. Journal-ek dioenez, era horretako gantz-azidoak dituzten bi otordu eginaz astero, bihotz-eritasun bat jasateko arriskua asko gutxitu daiteke.

Balea, foka eta izokin-xerrak ez dira oraindik eguneroko gauza gure merkatu eta azoketan, baina etxekoandreek badute arrain ugari, askoz ere arruntagoak izanik, Omega-3 gantz-azido horietan aberats direnak: bokarta, sardina, sardinzarra, etab.

Xabier AGIRRE

Marroiak, zipayoak, txinoak

ETEN gabe ikusi dugu azken aste hauetan komunikabideetan. Polizia espainola gogor aritu da ikasleen erreibindikazioen aurka. Egunkarietan eta telebistan aurrena, «Camibio», «Interviu», «Epoca» eta horrelako astekarietan gero. Guztietan erakutsi da zein efikaza den polizia espainola matxinada bat zapaltzen.

Madrilgo ikasleak, «De que colegio son esos de marrón» esaten zuten berak, «Que brutos son» esanaz aritu dira egunotan. Euskal Herriko ikasleek «Jakina!» bezalako keinua egin eta ez diote kasu gehiagorik egiten horri. Ezaguna da hemen marroien kontudentzia.

EZAGUNA da halaber beltzen, edo pasamontañadunen, edo zipayoen edo Ertzainen txoke-indarren «disuasio» gaitasuna. Manifikatzen marroien hainbateko gaitasuna erakutsi beharra zeukaten eta erakusten joan dira piskana piskana. Donostiako «Salve»aren istiluetatik hasi eta egunotan Bilbon ikasleekin ederki asko frogatu duten bezala asko ikasi dute.

Ez da hori ordea egunotan Ertzainei ikusi diegun elementurik okerreina. Beraiek muturra pasamontaña batez tapatzen duten bitartean teleobjetibo handiz ikasleen argazkiak hartzen joan dira manifestaldi guzti guztietan. Modelo alemana.

Ez dugu esango marroiek ez zutela argazkirik ateratzen, edota ez zirela artxibo grafikoetaz baliatzen, baina ederki asko konturatu behar gara, oraindik ere gu sartzen garen taberna berean sartzen den ertzain horrek, edo bere kideren batek (aurpegia estalirik daramate), argazkiak atera dizkigula eten gabe. Barrikadan polizia jartzen den aldetik. Ez guk begiratzen dugun alde beretik.

GATOZEN ordea harira. Estatu espainoleko ikasleen mugimendua frantsesarekin konparatu izan da. 68ko maiatzarekin ere bai. Txinako ikasleen mugimendua ez da aipatu ere egin. Seguruen klabe gutxiegi dauzkalako komentarioaz profesio egiten duen kazetari horietako orok.

Inolako pretentsiokeriarik gabe pare

bat gauza aipatu nahi genituzke hemen.

Lehena da, ikasleen mugimendu honen, Frantziakoak bezala hein haundi batean, 68ko Maiatzeko «Gaztedi» hura baino askoz ere «Gaztedi» gazteagoa eraman duela kalera. Ez gara hemen hasiko horren arrazoiak bilatzen baina konstatazioa horixe da. Ez beza inork pentsa Unibertsitatean azken urteotan bizi den inobilismoa aldatu egin denik.

Aipatzekoa da bai eta ere zein oportunistak izan diren Irakaskuntza Ertainetako maisu-maistrak beraiek ere grebari ekiteko orduan. Egia da nahiko difuminaturik pasa direla beraien eskakizunak barullo guzti honen artean, baino ez da ahaztu behar beraiek ere erakutsi dute-lar belarria.

AZKENIK aipatu nahi genuena Txinako ikasleen grebak zirela telebistan ikusi izan ditugun irudiak dira. Ez daukagu guk estatu espainoleko ikasleen erreibindikazioentzat soluziorik, eta oso gaizki uste dugu daukala Maravall ministroak berak ere, nahiz eta bere gabineteko «gorriena» bezala agertu eta itxuraz aurrerapen dextente eginak izan Hezkuntza kontutuan bere ministraritzatik.

Ez dakigu, ez eta ere, Txinako irakaskuntza sistema nolakoa den eta hango ikasleen borrokak nolakoak izan diren zehatz mehatz. Alde batetara utzita Mendebaldeko Telebistek irudi horietaz egin duten instrumentalizazio politikoa, arruntki Ekialdeko herri sozialistei buruz etengabe egiten dutena, gauza bategatik gogoratu nahi izan ditugu irudi haiek: polizia bakar bat ez da agertzen lanzapelotas batekin, edo pistola batekin, edo beste inolako arma arriskutsurekin. Askoz ere polizia «zibilizatuago» bat ikusten zen han. «Demokratagoa» nahiago baduzue. Hainbeste milioiren artean balaz zauritutakorik ez da behintzat gertatu (eta seguru egon horrelakorik egon bazen laister iritsiko zela horren berri komunikabide guztien bitartez).

Lasai ordea. Estatu espainolean ez du inork dimitituko eta!

Joxe MOLLARRI

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.
Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.
Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.
Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.
Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"

Eros ezazu

ZEURE ETXEA

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrea bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiazko balioaren %70taraino finantzatzeko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzeraz eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

ETXEBIZITZA EROSI EDO BESTE BEHARRIZANETARAKO HIPOTEKAZKO KREDITUAK GURE BEZEROENTZAKO. PERTSONA FISIKO EDO JURIDIKOENTZAKO BEREN NEGOZIOTARAKO. ETXAGILEENTZAKO: HITZARMEN DESBERDINAK ERAKUNDE PUBLIKOekin. KONTSULTA EZAZU.